

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bir Nefeste
CİNSELLİK
TARİHİ

KAREN
DOLBY

2. Baskı

**Kahramanları arasında
felsefecilerden papalara,
kraliçelerden imparatorlara,
doktorlardan siyasetçilere
herkesi bulabileceğiniz bu
kitap, tarihe alternatif
bakışıyla hem eğlenceli
hem de biraz edepsiz.**

İnceleme

TARİHİN EDEPSİZ KÖŞELERİ

Bir Nefeste Cinsellik Tarihi, meşhur klasik felsefecilerden Ortaçağ papalarına, kral ve kraliçelerden doktorlara, siyasetçilere ve sokaktaki insanlara kadar geniş yelpazede pek çok insanın hayatının gölgede kalmış ‘edepsiz’ köşelerine ışık tutuyor. Tarihin derinliklerinde çıktığınız bu yolculukta herkesin ‘bu taraklarda bezi olabileceğini’ göreceksiniz. Kötü şöhretli Borgias, Marquis de Sade ve Sör Richard Burton (Kama Sutra’nın çevirmeni) gibi isimler resmin sadece ufak bir parçası. Sıradan insanların hayatlarından mektuplar, günlükler ve mahkeme kayıtları karşısında da bir o kadar şaşıracak; tasvir edilen çeşitlilik ve yaratıcılığı bazen utanç verici, bazen de çok komik bulacaksınız.

Bu hınzır ve etkileyici kitap sizi tarihin ara sokaklarında gezintiye çıkarırken geçmişe dair önyargılarınızı alaşağı edecek...

Maya Kitap: 84, İnceleme 19

1. Baskı, İstanbul Eylül 2014

2. Baskı, İstanbul Eylül 2014

ISBN: 978-605-5675-95-0

Orijinal Adı: History's Naughty Bits

Copyright © Michael O'Mara Books Limited 2013

Türkçe Yayın Hakları Kalem Ajans aracılığı ile Maya Kitap'a aittir.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç

Editör: Gökçe Gündoğdu

Mizanpaj: Mehmet Büyükturba

Kapak: Mehmet Büyükturba

Maya Kitap * Sertifika: 14079

Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4 Şişli / İstanbul

e-mail: info@mayayayinlari.com www.mayayayinlari.com

Kayhan Matbaacılık * Sertifika: 12156

Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok No: 244

Topkapı/İstanbul Tel: 0212 576 01 36

Bir Nefeste
Cinsellik Tarihi

**KAREN
DOLBY**

Çevirmen
Pınar Üstel

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
Klasik Bir Eğitim	11
Yataklar, Pezevenkler, Ozanlar	45
Ermişler ve Günahkarlar	67
Azgın Asiller	103
Sapkın Zevkler	153
Kanişler ve Panterler	177
Sevgili Günlük ve Bir Dosta Mektuplar	213
Seçilmiş Kaynakça	258
Teşekkür	261
Resim Kaynakçası	262
Dizin	263

GİRİŞ

Philip Larkin'ın kaleme aldığı 'Annus Mirabilis', cinsel devrimi özetleyen en zekice şiirlerden biridir.

Larkin haklı mıydı? Cinsel özgürlük gerçekten 1960'larda açık ilişkiler, doğum kontrol hapının kullanımı ve seks, uyuşturucu ve rock'n'roll'un biraraya gelmesiyle ortaya çıkan iksir ile mi tetiklenmişti? Yoksa 1950'lerde, gayrimeşru çocuk doğum oranı ve bel soğukluğu vakalarının da 'tesadüfen' arttığı bir dönemde, penisilin yaygın kullanımının, 'riskli ilişkiler'le bulaşan hastalıkların tehlikesini azalttığının keşfedilmesi mi etkili olmuştu?

Peki ya İkinci Dünya Savaşı'nın sunduğu özgürlük ortamına ya da yarın herkesin ölebileceği ihtimalinin getirdiği ahlaki çözülmeye ne demeli? Bir de tabii Birinci Dünya Savaşı ve 1918 grip salgını ve bunlardan sağ çıkanların öncülük ettiği, 'koyver gitsin' anlayışının hâkim olduğu bir dönem var.

İsterseniz daha da eskilere bakalım. Bütün bunlar önceki yüzyıllarda, hatta binyıllarda çok mu farklıydı? Örneğin Antik Roma İmparatorluğu'nun kentleri olan Pompeii ve Herkulaneum'da kazı yapan 18. yüzyıl arkeologları, çıkardıkları fallik sanat eserleri ve erotik fresklerden adım atacak yer bulamıyorlardı. Tarihin biraz daha ahlaksız sayfalarına baktığınızda her daim kafamızı seksle bozmuş olduğumuzu siz de göreceksiniz. Seks yü-

zünden tahtlar kazanılmış ve kaybedilmiş, bahtlar yapılmış ve itibarlar yerle bir olmuştur.

Eğer yüzyıllardır süregelen seks takıntımız hakkında şüpheleriniz varsa gelin biraz daha eskilere gidelim. Kırk bin sene önce, tarihöncesindeki insanlar bir yandan mağaralarda yaşayıp yiyecek kıtlığı ve vahşi hayvanlara karşı savaş vererek Buzul Çağı'ndan sağ salim çıkmak için çabalarken, bir yandan da (yüzlercesi günümüze kadar muhafaza edilmiş) sarkık memeli ve devasa kalçalı Venüs heykelcikleri yaparlardı. Bu figürler sergilenmek için değil de daha çok insanlara zevk vermek gibi bir amaca hizmet etmek için yapılmış herhalde. Her nesil kendinden öncekilerin eski kafalı, bağınaz, ciddi, utangaç ve hatta sıkıcı olduğunu düşünür. Oysa bu doğru değildir. İlk pornocudan tutun da kayıtlara geçmiş ilk otoerotik asfaksi* vakasına, Antik dönemden Ortaçağ'ın ermişlerine (ve tabii ki günahkarlarına), Rönesans dönemi şairleri ve pezevenklerinden soyluların kaçamaklarına ve George Dönemi ile Victoria Dönemi'nin yeraltı dünyasına kadar geniş bir yelpazeyi kapsayan *Bir Nefeste Cinsellik Tarihi* hem kapalı kapılar ardında hem de tüm dünyanın gözü önünde olup bitenlere bakıyor.

On ikinci yüzyıl rahibi ve vakanüvisi Devizes'li Richard der ki, "Aktörler, soytarılar, ipek gibi pürüzsüz tenli delikanlılar, Mağribiler, hoş oğlanlar, yumuşaklar, oğlancılar, şarkı söyleyip dans eden kızlar, şarlatanlar, dan-

* Otoerotik asfaksi: Orgazmı güçlendirmek için kendi kendini farkında olmadan boğma durumu. (e.n.)

sözler, büyücüler, haraççılar, fahişeler, sihirbazlar, taklitçiler, dilenciler, şaklabanlar. Bunlar ne kadar ev varsa işgal edecekler.” Fi tarihinden beri süregelen bu işgal, insanların nabzı attıkça da elbet devam edecektir.

KLASİK BİR EĞİTİM

Bin öpücük ver bana, sonra yüz, sonra bin tane daha.

Catullus

Seksi icat edenler, klasik dönem yazarları olmasa da se-
vişmeyi tüm detaylarıyla ilk onlar anlatmışlardır. Soy-
lu filozof Kral Süleyman'ın neredeyse 3.000 sene önce
Vaiz kitabında da dediği gibi "Güneşin altında yeni bir
şey yok." Üstelik Antik Yunan ve Romalılar, söz konusu
uygulama ne kadar sapkınca olursa olsun ilk deneyen-
lerden olmuş ve Süleyman'ın bu sözünü haklı çıkarmış-
lardır. Afrodizyaktan erotizme, nemfomaniden zoofiliye
kadar seksle ilgili birçok modern kelimenin Antik Yu-
nanca kökenli olması tesadüfi değildir.

Hayat Erkeklerle Güzel

Antik Yunan'da erkek olmak ne kadar keyifliydiyse,
kadın olmak da o kadar zahmetliydi; en azından saygı-
değer, namuslu ve göze batmaması beklenen bir kadın
olmak. Kocaları dışarıda sosyalleşirken evli kadınlar ge-
nelde diğer kadınlarla evde otururlardı. Kocalarıyla na-

diren aynı sofrada yemek yer, misafir geldiğindeyse ortadan kaybolurlardı.

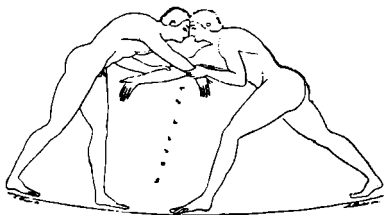
Antik Yunan'da kadınların saygıdeğer bir yerleri yoktu ve hukuki veya siyasi hakları oldukça azdı. Kusurlu tanrıçalarına ve her daim kötülük için yanıp tutuşan kadın kahramanlarına bir defa bakmak bunu görmeye yetecektir: Euripides'in öz erkek kardeşini öldüren intikamcı Medea'sı örneklerden sadece biridir. Birçok erkek için evlenmenin tek sebebi mirasçılarını yasal kılmaktır, dolayısıyla göreceli olarak daha özgür bir yaşam isteyen kadınların fahişeliğe yönelmeleri şaşırtıcı değildir. *Hetairai* olarak bilinen üst sınıf fahişeler genelde iyi eğitilmiş ve saygıdeğerdirler; toplumdaki yerleri, Avrupa tarihindeki kraliyet metreslerine denktir. Milattan önce dördüncü yüzyılda, Atinalı devlet adamı ve konuşmacı Demostenes'in yazdığı üzere, "*Hetairai*ler keyfimizi yerine getirmek, odalıklarımız günlük ihtiyaçlarımızı karşılamak, karılarımız ise bize yasal mirasçılar verip ev işleriyle uğraşmak için varlar."

Bu Gece Olmaz Tatlım

Evli çiftler arasında sosyal bir ilişkinin olmamasının doğum oranları üzerinde etkisi olmuştur ve dolayısıyla bu dönemde büyük ailelere pek rastlanmamıştır. Tarihçi ve filozof Ksenofon bunu M.Ö. 3. yüzyılda ciddi bir sorun olarak görmüş ve “kanunen, meşru bir varisi olmayan bir çiftin gebelik başarılı olana kadar ayda en az üç kere seks yapması gerekmektedir” diye buyurmuştur.

Kadınların düşük statüsünün talihsiz sonuçlarından biri de çok sayıda kız bebeğin terk edilerek ya da tepelerin eteklerinde kendi kaderlerine bırakılarak öldürülmüş olmasıdır. Sparta’da çok zayıf yahut bir şekilde kusurlu olduğuna kanaat getirilen erkek bebekler de katledilirdi. Buna vahşi bir erken dönem ırk ıslahı da denilebilir.

Erkeklerin İdmanı

Antik bir Yunan vazosu üzerinde resmedilmiş güreşçiler

Günümüzdeki klişe Antik Yunan algısının oluşmasında, eşcinselliğin serbest olması, özellikle çıplak yapılan güreşlerde had safhaya ulaşan erkek vücuduna beğeni duyulması durumu ve her şeyin alenen yapıldığı kadın erkek karışık hamamların olması gibi bilgiler etkili olmuştur. Gerçekse çok daha masum ve şaşırtıcıdır.

Öncelikle kadınların ve erkeklerin kullandıkları hamamlar kati suretle ayrılmış ve asla birleştirilmemiştir. Bununla birlikte, Yunan gymnasiumları sadece erkeklere ayrılmıştır ve atletler buralarda gerçekten de çıplak olarak güreş tutmuşlardır.

Gymnasium kelimesi 'çıplak' anlamındaki *gymnos* kelimesinden gelir.

Ancak gymnasiumlar genç erkekleri sırf güreştirmek için değil, diğer spor dallarındaki müsa-

bakalara hazırlamak için de kurulmuştur. Buralar aynı zamanda felsefî ve entelektüel sohbetlerin yapıldığı toplanma yerleri olarak kullanılmıştır.

Sağlığı ve gücü artırmak için yapılan idman, genç erkeğin eğitiminin önemli bir parçası olarak görülmüştür. Atletler, tanrılara övgü amacıyla ve erkek vücudunun estetik olarak beğenilmesini yaygınlaştırmak için çıplak dolaşmıştır. Bu durumsa farklı yorumlamalara yol açmıştır.

Akıl Hocalığı

Aynı şekilde, iyi eğitilmiş erkeklerin ergenlik çağındaki erkekleri 'evlat edinmeleri' âdettendi. Bu akıl hocaları, okulu bitiren gençlerin ahlaki ve toplumsal gelişimlerini devam ettirmek için birer yol gösterici olarak görev alırlardı. Sofokles, "Hepimizin yoldan sapma ihtimali olduğu için, öğreneceklerimizi öğretebilenlerden öğrenmemiz en mantıklısıdır." demiştir.

Klasik dönem üzerine uzmanlaşan akademisyenler bu hoca-öğrenci ilişkilerinde fiziksel bir ilişkinin âdetten olup olmadığı konusunda farklı

görüşmeler. Ancak aralarında Sokrates, Platon ve Aristoteles'in de bulunduğu filozofların kendilerini ergenlik çağındaki erkeklerle cinsel ilişkileri kınamak zorunda hissetmeleri, bu ilişkilerin her zaman masum olmadığı yönünde bir göstergedir. Bununla birlikte, eğitim bir yana, yetişkin ve ergen erkekler arasındaki eşcinsel ilişkiler, vazo resimlerinden de anlaşılabileceği üzere, Antik Yunan'da tamamen tabu değildi. Milattan önce 5. yüzyıla gelindiğinde *paidierastia* ya da pederasti (oğlancılık) Yunan kültüründe çoktan yer edinmişti.

Makbul Genelevler

Atinalı devlet adamı ve kanun yapıcı Solon, M.Ö. 6. yüzyılda Atina'daki ekonomik ve ahlaki çöküş karşısında dehşete kapılmış ve devlet tarafından işletilen genelevler kurarak bu duruma bir çözüm getirmeye çalışmıştır.

Başka bir yurttaşın karısıyla değil de bir fahişeyle yapıldığında zina daha affedilebilir bir günah olarak görülmüştür. İmparatorluğun her yerinden hem kadın hem erkek yabancı köleler getirtilmiş, herkesin karşılayabilmesi amacıyla bilhassa düşük bir ücret belirlenmiştir. Genelevlerin vergi ödemesi ve bu durumun şehrin hazinesine yaraması ise başka bir avantaj olmuştur.

Arkeologlar, bu genelevlerden birinde, tabanına kabartmayla 'Beni Takip Et' yazılmış, yürüdükçe top-
rakta ayartıcı bir mesaj bırakan bir çift sandal bulmuşlardır.

Aman Doktor, Canım Doktor

Hipokrat, Batı tıbbının babası olarak kabul edilir. Bugün doktorlar hâlâ onun koyduğu prensiplere dayanan bir yemin olan Hipokrat Yemini'ni eder, böylece mesleklerini onurlu bir şekilde icra edeceklerini ifade etmiş olurlar. Çalışmalarını M.Ö. 4. Yüzyıl'ın başlarında yapan

Hipokrat, tıpta çığır açmış ve birçok ilginç bilimsel teori geliştirmiştir.

Buna rağmen Hipokrat'ın orgazm üzerine oldukça tek taraflı ve erkeklerin lehine düşünceleri vardır. Dnemnin diğer doktorları gibi o da kadınların dişi menisi ürettiğine inanırdı. Aynı zamanda kadınların seks sırasındaki zevkinin sadece erkeğin boşaldığı zaman doruk noktasına ulaştığını düşünürdü. Bir başka teorisine göre (herkesin açıkça tercihi olan) erkek ocuk sahibi olmanın tek yolu önce erkeğin orgazm olmasıdır, kadının erkekten önce orgazm olması durumunda ocuk maalesef kız olacaktır.

Kadın Dokunuşu

Antik Yunan'da evli kadınların sinirli ve cinsel bakımdan mutsuz olmalarına belki de şaşmamak gerek. Kimileri bir sevgili bulmak için bir kadın pezevenge başvurur, ancak yakalanmaları halinde cezaları büyük olurdu. Bununla birlikte daha az risk arz eden seçenekler de yok değildi. Gizli saklı bir ahlaksızlıktansa, ipi sağlam kazığa bağlayan bir çözüm olarak mastürbasyon yeğ tutulurdu. Ayrıca kayıtlar, tahtadan ya da içi doldurulmuş deriden yapılmış ve iyice zeytinyağına bandırıldıktan sonra kullanılan dildoların* varlığına işaret eder.

Kadınlar çareyi birbirlerinde de aramışlardır. Yunanlılar lezbiyenlere genellikle 'sürtünmek' fiilinden türemiş olan *tribas* kelimesiyle hitap ederlerdi. Yine de Latince *homo*'dan** kelimesinden değil de, Yunanca 'aynı' anlamına gelen *homos*'tan kelimesinden elde edilmiş 'homoseksüel' kelimesi de hem erkekler hem de kadınlar için geçerliydi. Lezbiyen kelimesiyse M.Ö. 6. yüzyılda kadınlar hakkında şiirler yazmış olan Yunan şairi Sappho'nun memleketi Lesbos'tan*** esinlenilerek 19. yüzyılda türetilmiştir.

* Dildo: Yapay penis. (ç.n.)

** Homo: 'Adam' anlamında. (ç.n.)

*** Midilli Adası. (ç.n.)

Hoş Kalçalar

Antik Yunan'da bir dansçı

Antik Yunan'da kadınlara karşı tutum zaman içinde değişti. Sanat ve edebiyat kadın ile erkek arasındaki romantik aşkı yansıtmaya başladı ve vazo resimleriyle heykellerde kadın vücuduna verilen değer ortaya kondu. *Callypgian* denilen, güzel kalçalı kadınlar daha fazla rağbet görürdü. Kadınlar bazen daha kıvrımlı görünebilmek için kalçalarına destekleyici yastıkçıklar koyarlardı.

İç Gıdıklayıcı Masallar

Bu hikayelerin zamanında en az günümüzdekiler kadar dedikodusever olan okuyucuları dehşete düşürüp heyecanlandırmak için abartılıp abartılmadığı bilinmez, ancak Antik Çağ yazarlarına bakılırsa, Yunanlılar komşularının seks hayatına karşı doymak bilmez bir merak duymuşlardır.

Milattan önce 5. yüzyılda *Herodot Tarihi* isimli eseri yazan Herodot, aynı zamanda bir kaşif, gezgin ve hikaye anlatıcısıydı. Gördüğü harikaları, gezdiği yerleri ve tanık olduğu tuhaf gelenekleri yaşar gibi tasvir etmiştir. Örneğin, Mısırlılar'ın güzel kadınların vücutlarını öldükten sonra birkaç gün, yani ceset çürümeye başlayana kadar gömmeden tutma âdetlerini yorumlamıştır. Görünüşe göre bu uygulamayla mumyalayıcılar arasında yaygın olan nekrofilinin önlenmesi amaçlanırmış. Herodot ayrıca Mısır'daki ayinlerde yaşanan vahşeti ve Hazar Denizi yakınlarında yaşayan Massaget kabilesinin doymak bilmez cinsel arzularını anlatmıştır. Bu halkın erkeklerinin hepsinin birer karısı olduğu, ancak kadınların 'ortak tutulmuş', yani cinsel objeler olarak erkekler arasında paylaşılmış olabilecekleri söylenmiştir. Seksten sonra cinsel organlarını tütsü buharıyla dezenfekte eden Babillilerin de kadınlarını hayatlarında bir defaya mahsus olmak üzere, (Herodot'un Afrodite olduğunu düşündüğü) Mylitta tapınağında tanrıçaya bir sunu olarak tamamen yabancı erkeklerle cinsel birleşmeye göndermek gibi tuhaf bir gelenekleri vardır.

Roma'da Romalı Gibi Davran

Romalı kadınlar Yunanlı kadınlara göre daha özgürdüler. Varlıklı kadınlar kesinlikle daha büyük bir serbestlik içindeydiler; boşanma ve kendi mallarının bir kısmını ellerinde tutma haklarının yanı sıra, ziyafetlere katılabilir ve erkeklerle özgürce konuşabilirlerdi. Ancak, kadınlar eş ve fahişe olarak iki kesin kategoriye ayrılırlardı.

M.Ö. 1. Yüzyıl'da yazan Romalı şair ve Filozof Lukretius, *Doğa Üzerine* isimli epik eserinde döllenme için en iyi sonuç veren pozisyonun 'rahmi yukarı doğru kaldırılmış' bir kadına arkadan yaklaşmak olduğunu yazmıştır. Kadının birleşme sırasında hareket etmesinin tamamen gereksiz olduğunda ısrar etmiş; hatta hareket etmenin döllenmeyi engellediğini ve fahişelerin seks esnasında bu yüzden kıvrandığını iddia etmiştir. Zaten seksten zevk almak evli kadınların haddine düşen bir şey olarak görülmemiştir. St Jerome'ye göre, Lukretius bir aşk iksiri içtikten sonra delirmiş ve intihar etmiştir.

Bir defne çelengiyle çerçevelenmiş Lukretius

Erkekler İçin Tek Kural

Sadakatsiz kocası İason'u cezalandırmak için
çocuklarının ölümünü planlayan Medea

Kadınların zina yapması kesinlikle yasaktı, ancak erkekler için aynı şey geçerli değildi; her ne kadar diğer erkeklerin karıları ve bakire kızları yasak bölge olsa da, fahişeler ve kölelerle birlikte olmaları meşruydu. Roma İmparatorluğu'nun erken dönemlerinde, zina yapan kadınlar ölümle cezalandırılmış, ancak bu ceza sonradan sürgün ve malının üçte birine el koymaya indirilmiştir. Kocaların günahkar karılarını affetmelerine izin verilmemiş, aksi takdirde onlar da cezalandırılmıştır.

Zina yasasından muaf tutulmak uğruna, katı kuralardan kaçmak isteyen bazı evli kadınlar kendilerini fahişe olarak kaydettirmişlerdir.

İmparatoriçe'nin Genelevi

İmparator Claudius'un karısı İmparatoriçe Valeria Messalina'nın, kendi açtığı genelevde takma bir isimle bir fahişe olarak çalıştığına dair hikayeler, diğer tanınmış yazarların yanı sıra Tacitus, Suetonius ve Büyük Plinius tarafından da anlatılmıştır. İmparatoriçe, varlıklı Romalı kadınlar için grup seks partileri düzenlemiş, fahişelerle tüm gece seks yapma yarışlarına girmiş, bu yarışları da bazen bir gecede yirmi beş farklı kişiyle sevişerek kazanmıştır. Messalina'nın seksi, iktidar alanını genişletmek ve politikacıları tahakkümü altına almak için kullandığı söylenmiştir. Messalina ayrıca konumuna bir tehdit oluşturduğunu düşündüğü herhangi birini sürgüne yollatması ya da idam ettirmesi konusunda Claudius'u ikna etmiştir. İşin ilginç yanı da sonra Claudius, Messalina'yı idam ettirmiştir.

Messalina uçta bir örnek teşkil etse de dikkate değer sayıda kadın kendini fahişe olarak kaydettirmiş olacak ki, M.S. 19 yılında İmparator Tiberius'un da desteğini arkasına alan Senato, bir Roma şövalyesinin eşi olan ya da onun soyundan gelen herhangi bir kadının fahişe olarak çalışmasını yasaklayan bir kanun çıkarmıştır.

Sapkınlık

Antik Roma'da üç tür evlilik vardı. Bunlardan ikisi değişen seviyelerde karmaşıktı; gittikçe popüler olan üçüncüsü ise sadece bir sene kesintisiz olarak birlikte yaşama şartını koyuyordu, ancak herhangi bir kesinti senenin tekrar başlamasına sebep oluyordu. Boşanmak da kolaylaşmıştı. En kesin boşanma sebebi zinaydı, ancak ahlaki çözülme, sarhoşluk ve kısırlık da boşanmak için geçerli sebepler arasında sayılıyordu.

Jül Sezar'ın evlatlık oğlu ve halefi İmparator Augustus, karısı Scribonia'dan 'sapkınlık' sebebiyle boşanmıştır. Esas meseleyse Scribonia'nın Augustus'tan altı aylık hamile olan on yedi yaşındaki yeni metresi Livia Drusilla'dan hoşlanmaması ve onu onaylamamasıdır.

Üst sınıf Romalı aileler bazen çiftleri siyasi ya da hanedanla ilgili sebeplerden dolayı da boşanmaya zorlardı. Örneğin, Augustus'un kızı Julia, Tiberus'la evlenebilmesi için kocasından boşanmaya zorlanmıştır. Tiberus ise bu evliliği yapabilmek için sevdiği karısı Vipsania'dan boşanmaya ikna edilmiştir. İşin ilginç, Vipsania da Julia'nın üvey kızıdır.

Saç ve Makyaj

Antik Roma'da g zellik sırları olduk a fazlaydı. Kadınların kıyafetleri Yunanlılarınki kadar açık değildi, zira esas makyaja  nem verilirdi. Makyaj y z temizleme kremi ve fond tenle başlar; rastık, g z farı ile devam eder ve yanaklarla dudakların kırmızı boyalı macunla renklendirilmesiyle tamamlanırdı. Klasik d nem kadınları makyaj fırçasının erbabıydı, ancak hen z suya dayanıklı makyaj malzemeleri geliştirilmemişti: Roma yazının sıcağında ya da yağmurda makyajlar erir, kadınların yanağında palya olarınkine benzer kırmızı ve siyah izler bırakırdı.

Sa lar katlanıp kıvrılarak l le yapılırdı. Kırlaşmış sa lardan ve kırışıklıklardan g n m zde de olduğu gibi hoşlanılmaz, bunlar saklanmaya  alışılırdı. Kır sa lar boyanır ya da cımbızla  ekilirdi. Got ya da Sakson kabilelerinin kadınlarınki gibi kızıl ya da sarı sa lar olduk a modaydı. Sa  boyalarında afyon ruhu ve haşhaş ile karıştırılmış akrep ve kuş kafasından  k z safrasına kadar tuhaf maddeler kullanılırdı. Hindistan'dan getirilen sa larla yapılan pahalı peruklarsa bir başka se enektir.

Makyaj ve sa  tamamlandıktan sonra, parf ml  yağlar ve m cevherler de  ekici bir dişilik katmak i in bolca kullanılırdı. Romalı erkeklerin g zlerinin hep dışarıda olmasına belki de şaşırmamak gerek.

Cazibeli Bir Tebessüm

Diş beyazlatma günümüzde ortaya çıkmış bir uygulama değildir. Daha genç ve çekici görünme çabası içindeki Romalılar da dişlerini beyazlatmak için keçi sütü ve idrardan oluşan bir karışım kullanırdı.

Roma Hamamları

Klasik dönem heykellerinden anlaşılacağı gibi, Roma modası kadınların kasık kıllarını tamamen tıraş etmesi ve diğer bölgelerdeki kıllarını aldırmasından yanaydı. Bu durum bir dereceye kadar erkekler için de geçerliydi. Tüylerin kısaltılması bir hijyen ve temizlik göstergesi olsa da, eşcinsel erkekler tıraş olmayı cinsel bir davetiye olarak da kullanırlardı. Hamamlar Romalı erkeklerin birbirlerini “kesebilmeleri” için birçok fırsat sunardı.

Roma’daki yaşamı hicveden zekice vecizeleri ile tanınan şair Martial, erkeklerin takım taklavatları hakkında birkaç açık saçık yorumda bulunmuştur: ‘Penisin de burnun da o kadar büyük ki Papylua, yaydığı kokudan sertleştiğin anlaşıyor.’ Romalı general Labienus’a da şu soruyu sormuştur: ‘Göğsün, bacakların ve kollarındaki kılları alıyorsun; tıraşlı penisinin etrafıysa kısacık tüylerle kaplı; bunların hepsini metresin için yapıyorsun, bi-

liyoruz. Peki, Labienus, göt deliğini tüylerden kimin için arındırıyorsun?’

Antik Yunan’daki gibi Roma’da da varlıklı insanların genç erkek dostlarının olduğu bilindik bir şeydi, ayrıca birden fazla imparatorun yaptığı açılımlar da bir dereceye kadar cinsel özgürlüğü teşvik etmişti.

Her Şey Boş

Jül Sezar hem asker, hem devlet adamı, hem de yazardı; Roma’nın lideri, Britanya ve Galler’in fatihi, çeşitli sosyal ve siyasi reformların öncüsüydü; jülyen takviminin yaratıcısı ve M.Ö. 15 Mart 44 tarihinde suikaste kurban gidene kadar ‘Hayat Boyu Diktatör’dü. Tüm zamanların en büyük askeri kumandanlarından biriydi ve başarılarının haddi hesabı yoktu. Yine de onun da kendine göre güvensizlikleri vardı.

Bugün Sezar’ın büstlerini ve özenle kesilmiş saçlarını görenler tasvir edilenin kim olduğunu ânında anlar. Oysa aslında giderek açılan alını Sezar’ı rahatsız ediyordu. Kelini kapatmak için saçlarını düzenli olarak kestiriyor ve açıklığı mümkün oldukça gizleyebilmek için defne yapraklarından bir taç takıyordu. Sakallarını zaten düzenli olarak kesiyordu, ama söylenene bakılırsa bir de yüzünde ve vücudundaki istenmeyen tüyleri cımbızla alıyordu.

Sezar'ın zamanında bölük komutanlarının erkekliklerini ve imparatorluğa bağlılıklarını göstermek üzere meme uçlarını deldirmesi âdettendi. Gücünün ve ordusuyla birlikteliğinin bir göstergesi olarak Sezar da meme uçlarını deldirmişti. Cicero, Plutarkhos, Suetonius ve ayrıca askerlerinin müstehcen şarkılarına göre Sezar doyumsuz bir âşıktı. Üç kere evlenmiş ve birçok ilişkisi olmuştu; gönül maceralarına kendisinden Caesaron (Küçük Sezar) isimli bir erkek çocuğu sahibi olan Kleopatra da dahildi. Heteroseksüel olarak tanınmasına rağmen, M.Ö. 80 civarında, yani yirmisinde bir delikanlıken yaşadığı eşcinsel bir ilişki söylentisi, hayatının sonuna kadar peşini bırakmadı. Genç Sezar, Roma'nın Pontus'lu Mithridates'e karşı desteklediği Bitinyalı Kral IV. Nikomedes'ten bir filo almaya gönderilmişti. Lakin Sezar, Nikomedes'in sarayında gereğinden uzun kalmış ve dolayısıyla kralın yatağını paylaştığı yönünde dedikodulara sebep olmuştu. Seneler sonra bile Sezar'la 'Bitinya Kraliçesi' diye dalga geçilmeye devam edilmiş ve askerlerin şarkılarında ondan 'bir kralın kıymetlisi' diye bahsedilmiştir.

Gerçek ne olursa olsun, Memmius ve Cicero dedikodulara inanmış, daha sonra Suetonius da bu hikayeyi dile getirmişti.

Vesta Bakireleri

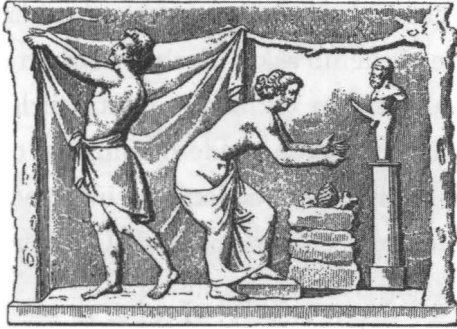

Bekaret yeminini bozmaları halinde Vesta Bakireleri'nin cezaları diri diri gömülmekti

Aile tanrıçası Vesta'ya hizmet etmek ve kutsal ateşi korumak için Altı Vesta Rahibesi seçilirdi. Bunlar, asil Roma ailelerinin kızlarından oluşan bir liste içerisinde seçilirdi. Kızlar altı ile on yaşları arasında göreve başlar, otuz yıl boyunca tanrıçaya hizmet eder, bu süre boyunca da namuslarını korurlardı. Bakire olmadıklarına dair en ufak bir ipucu, yeraltındaki bir odada yavaş bir ölüme terk edilmelerine sebep olurdu.

Bu, ciddiye alınan bir görevdi: Roma'nın kaderi ve zenginliğinin Vesta'nın ellerinde olduğuna inanılırdı. Ne zaman yeni bir bakire alınacak olsa, birçok aile kızlarının ismini, daha çok mal ve mülklerinin devletin eline geçmesini önlemek endişesiyle, liste dışı bırakmaya çalışırdı.

Kaba Şiirsellik

Priapos'a tapınma

Her ne kadar sofistike olurlarsa olsunlar, Romalılar'ın kaba saba bir mizah anlayışları vardı.

Priapos, abartılı bir ereksiyonla resmedilen, ikincil bir Yunan bereket tanrısıydı. Bu tanrının heykelleri, hırsızları korkutmak için Roma bahçelerine dikilirdi. Heykellerin yanına genelde açık saçık bir mizahla yazılmış uyarılar ilâştirilirdi. Bu uyarılar *Priapeia* isimli bir şiir antolojisinde toplanmıştı. Örneğin: 'Oğlum dikkat, yanarsın; kızım dikkat, sikilirsin; cezaların en fenası da sakallı hırsıza gelsin.' Şair Martialis bile bu seçkiye katkıda bulunmuştur: 'Eğer o haydut değneğin şu asmanın en ufak bir filizine bir değsin, ister hoşuna gitsin ister gitmesin, bu selviden değnek de sana girsin de içine incir ağacı diksin.'

Priapos'un resimleri de günümüze kadar gelmiştir; bunlardan en iyi bilinenleri müşteriler için bir uğur sem-

bolü olarak görüldüğü Pompeii'deki Vettii Evi'nde ve Herkulaneum'da bir bardadır.

Açık saçık başka mısralar da, aslında ahlaksız dizele-riyle değil de görkemli aşk şiirleriyle tanınan Catullus'un kuş tüyü kaleminden çıkmıştır. Hatta şiirlerinden biri 2009 yılında, bir işveren sözde bu şiiri bir cep telefonu iletisinde alıntılacağı için açılan bir cinsel ayrımcılık da-vası haberine konu olmuş, ancak BBC tarafından çevri-lemeyecek kadar aşırı bulunmuştur.

Bu şiir Catullus'a hanım evladı diyen 'edilgen' Aure-lius ve 'oğlancı' Furius'a ithafen yazılmış olan XVI nu-maralı şiirdir ve şöyle biter:

*Erkekliğimden kuşku mu duyuyorsunuz
Binlerce kez öpüştüğümü okudunuz diye?
Ben becereceğim ikinizi de,
Seni kışından düzeceğim, edilgen Aurelius,
Seni de ağzından, oğlancı Furius.**

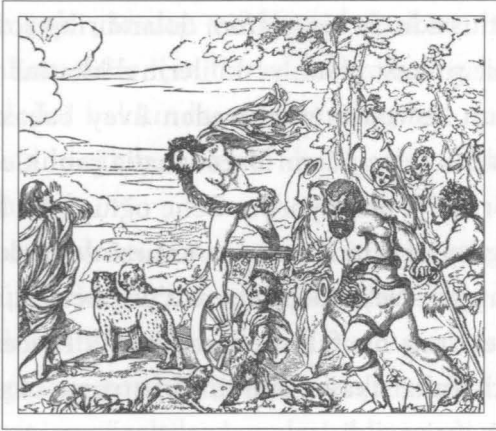
Bu, Aurelius'un Catullus'un şen şakrak ama ağır ha-karetlerine maruz kaldığı ilk örnek değildir:

*Senden korkuyorum ve senin o yarrağından,
O ki alacaklıdır hem iyi hem kötü oğlanlardan.*

İlginçtir ki başka bir şiirde Catullus, Aurelius ve Furius'tan yoldaşları olarak söz eder.

* *Bütün Şiirleri*, Gaius Valerius Catullus, çev. Çiğdem Dürüşken, Er-dal Alover-YKY (ç. n.)

Bacchanalia Şenliği Suçları

Titian'ın 'Bacchus ve Ariadne'si

Romalılar, Yunan tanrısı Dionysos'u kendi bereket tanrıları Liber ile birleştirmiş ve Bacchus adında bir tanrı olarak benimsemişlerdir; tıpkı Priapos gibi.

Bacchus kültü öncelikle kadınlar için, senede bir kere gündüz saatlerinde yapılan üç günlük bir festival olarak düzenlenirdi, ancak daha sonraları ayda beş kere yapılan, herkese açık tam teşekküllü bir kutlama haline geldi. Başlangıçta meşalelerin aleviyle aydınlanan bu kabul töreni genç erkek ve kadınlar için sınırsız eğlence anlamına gelirken, kısa zaman içinde ayyaşlık ve Tiber Nehri kıyılarında sabahlara kadar çılgın müziklerle dans etmek için bir bahane halini aldı. Kontrol dışı davranışlardan ve kırbaçlamadan adam asma törenlerine kadar

uzanan korkunç âdetlerle bezenmiş Bacchus ayinleri, kasti suçları ve hatta cinayetleri bile geride bırakıyordu.

Aebutius adında bir adamın dolandırılıp sonra öldürüleceği bir suikast planı, yetkililerin dikkatini çekmişti. Aebutius'un servetini çarçur eden üvey babası, bu suçunun üstünü genç adamı Bacchanalia şenliklerinde öldürerek örtmeyi planlıyordu. Genç oğlunu bu başlangıç ritüeline gitmesi için ikna eden annesi de bu komploya ortak olmuştu. Neyse ki Aebutius'un metresi, akıllı ve görmüş geçirmiş bir fahişe olan Hispala Faecenia, şüphelenmişti. Vaka şikayet edildi, soruşturma başlatıldı ve kovuşturmaya geçildi.

Tarihçi Titus Livius, bu Bacchus skandalında 7000 kişinin tutuklandığını yazmıştır. Kimi erkekler idam edilmiş, kimileri hapsedilmiş, kadınlarsa daha yumuşak cezalar almış ve akrabalarının gözetimine verilmiştir. M.Ö. 186'da Senato, ayinleri Roma'da izne tabi küçük toplantılar haline getirmiş, imparatorluğun diğer yerlerindeyse toptan yasaklamaya çalışmıştır.

Bacchus kültü Jül Sezar'ın zamanında daha ılımlı bir halde yeniden canlanmıştır. Marcus Antonius'un bir tören alayıyla kutlanan bu karnavalların sıkı bir takipçisi olduğu söylenir.

Etrafına Bereket Saç

Bu kadar çok yasadışı çiftleşme olurken, hamileliği önlemek Romalılar için bir takıntı haline gelmişti. İnsan fizyolojisi hakkında ayrıntılı bilgilere sahip olan Romalıların doğum kontrol hakkındaki fikirleriye pek yaratıcıydı.

Tanınmış doktor Soranus, doğurganlığın yüksek olduğu günlerde ya cinsel oruç tutulmasını ya da anal seks yapılmasını tavsiye eder; iş işten geçtiyse de bal, yağ ve reçineye batırılmış yün tıkaçlar kullanmalarını ya da astrenjan çözeltiler içmelerini önerirdi. Dioscorides, karabiber kullanımını önerirdi. Vajinal temizlikten sonra hapşırarak da yaygınlaşmış bir doğum kontrol yöntemi idi.

Genelde çok mantıklı ve ölçülü bir yaklaşımı olan Büyük Plinius'un önerisi ise cinsel arzuları azaltmaktı. Fare pisliği, salyangoz ya da güvercin dışkısı ve vahşi kara boğaların üzerinden toplanan kenelerin kanından oluşan bir merhem cinsel bölgelere uygulanması, tavsiyelerinden biriydi. Bu tür uygulamaların, Plinius'un hedeflediği anlamda olmasa bile, işe yaradığını görmek çok da zor değildir.

Diğer yandan, doğum kontrolüne ihtiyaç duymak bir yana, Romalılar düşen doğum oranı ve azalan nüfuslarına kafayı takmışlardı. Antik Yunan'da olduğu gibi Roma'da da geniş ailelere nadiren rastlanırdı. Bunun

bir sebebi yüksek orandaki bebek ölümleri olsa da, aşırı miktarlarda alkol tüketiminin, borulardan ve pişirme kaplarından emilen kurşunun ve sıcak hamamlara yapılan günlük ziyaretlerin de muhtemelen payı vardı.

İmparator Augustus bu duruma dulların iki yıl, boşanmışların da on sekiz ay içinde tekrar evlenmesini emrederek çözüm getirmeye çalışmıştır. Mülk ve miras kanunları da evliliği cazip hale getirmek için değiştirilmiş, hayatta kalan üç çocuk yapan çiftlere maddi ödüller teklif edilmiş ve sınıflararası evlilik yasakları gevşetilmiştir. Ancak nafile; Roma nüfusu azalmaya devam etmiştir.

Güçle İmtihan

*İstiyorum, emrediyorum. Bırakın da isteklerim,
sebeplere üstün gelsin.*

Juvenal

İyisiyle kötüsüyle, Antik Roma 'güç, insanı bozar' deyişinin somut bir örneği idi. Birçok varlıklı Romalı'nın herhangi birine istediği herhangi bir şeyi yapma gücü vardı ve bu durum genellikle suistimal edilirdi.

Plutarkhos, genç sevgilisinin eğlenmesi için bir yemek davetinde bir mahkumun kafasını kestiren Lucius Quintus adında bir Romalı'dan bahseder. Bu, izlediği ilk gladyatörlük müsabakasını, sırf Lucius'u görmek için kaçırmış olan genç sevgiliye özür mahiyetinde yapılmış bir jesttir. Ancak, yemekli davetlerde kelle uçurma kabul edilemez bir davranış olarak görülmüş ve Lucius Quintus Senato'dan atılmıştır.

En korkunç hikayelerden biriye canını sıkkan kölelere balık havuzundaki bofa balıklarını yedirten Vedius Pollio'nun hikayesidir. Bu ceza, Roma standartlarına göre bile fazla acımasız bulunmuş, hatta bir gün İmparator Augustus bir köleyi kurtarmak

için araya girmiştir. Olay şöyle gerçekleşir: Bir gün Augustus, Vedius Pollio ile yemek yerken bir köle kristal bir bardak kırar. Korkudan tir tir titreyen hizmetçiyi kurtarmak için Augustus masadaki diğer kristal bardakları da kırmaya karar verir.

Vedius ölünce muhteşem villasının mirasçısı olan Augustus, zalim sahibinden bir hatıra olarak kalmaması için villayı yıktırır.

Et Kokarsa Tuzlarsın, Ya Tuz Kokarsa?

Birçok imparator duyarlılıkla hüküm sürmüştür, ancak yüksek statüleri kimisinin kendini tamamen kaybetmesine, hatta çoğunlukla delirmesine yol açmıştır.

Tiberius'un Golyan Balıkları

Büyük Plinius tarafından 'insanların en hüznülsü' olarak tanımlanan İmparator Tiberius, doğası gereği karanlık ve münzevi bir adamdı. Sevdığı kadın Vipsania'dan boşanmaya ikna edilen Tiberius, istemeden Augustus'un azgın ve çıkarıcı kızı Julia'yla evlendirilmiştir.

Tiberius diğerk Roma generalleri gibi sessizce kendi köşesine çekilse büyük ihtimalle daha mutlu olurdu. Ancak bunun yerine gücünün esiri oluyor ve giderek zavallılaşıyordu. Oğlunun ölümü ona son darbeyi vurmuş, hayatının geri kalanını ise yarı-emeklilik halinde Kapri Adası'nda sürdürmüştür.

Burada, kendisiyle birlikte su altında yüzerken cinsel organını balıklar gibi emen ve Golyan Balıkları adını verdiği bir grup genç oğlanı vardı. İmparatorluğun dört bir yanından getirilen kadın ve erkek köleler nimfalar ve satirler gibi giydirilir, Tiberius'u istediğı her şekilde tatmin etmeleri için mağaralar ve ormandaki açık alanlara bırakılırdı. Tiberius'un üçlü seks ve pornografiye olan düşkünlüğü ve azgın gözlerine gözü değen herkesin onunla sevişmek istediğini düşünmesi Suetonius tarafından kaleme alınmıştır.

Hüküm sürdüğü dönem boyunca Tiberius imparatorluğu güçlendirmiş, devraldığından daha güçlü ve varlıklı bir hale getirmiştir. Tarih ise maalesef onun daha çok kişisel hayatının olumsuz yanlarına ve sapkın tercihlerine odaklanmıştır.

Tacitus, Tiberius'un ölüm haberinin kalabalık gruplarca kutlandığını yazmıştır. M.S. 37 yılında, yetmiş yedi yaşında, büyük ihtimalle doğal sebeplerden ölmüş olsa da, varisi Caligula ile Praetoria Muhafızlarının lideri Macro tarafından boğulduğu yönünde söylentiler de vardır.

Kaçık Bir Zorba

Tiberius'tan sonra tahtı yeğeni ve evlat edinilmiş torunu Caligula devralmıştır. Caligula kendi halinde hüküm sürmeye başlamış olsa da bir noktadan sonra bütün ılımlılık ve ahlak anlayışını kaybetmiş ve canı bir zorba haline gelmiştir.

Caligula hakkında elimize ulaşan nadir kaynaklardan biri de Suetonius'un, abartılı hikayeler anlattığı *On İki Sezar*'ıdır. Ancak Caligula'nın Tiberius'un zenginliğini çarçur ettiği ve imparator olarak sınır tanımaksızın güç gösterilerinde bulunduğu aşıkardır. Hiçbir iyi özelliği olmadığı gibi fiziksel olarak da hiç çekici değildir. Seneca onu uzun, soluk tenli ve ince, çukur gözlü, zayıf çene- li, giderek kelleşen, kıllı bir adam olarak tasvir etmiştir. Onu birdenbire bilinçsiz bırakan bir hastalıktan muzdariptir; bir de uyuduğunda tuhaf sanrılar gördüren bir uykusuzluk hastalığı çekmektedir.

Caligula'nın deliliği birçok farklı hikayede anlatılır. En sevdiği at olan Incitatus'u Senato'da üye olarak oturtmaya çalışmış, sokaktaki büstleri kendi büstüyle değiştirtmiş, İngiltere'ye sefere gitmeyi planlarken –hatta birliklerine orada deniz kabuğu toplamayı emredecek kadar inanmıştır bu fikre– Manş Denizi'nden öteye geçememiştir. Herkesin kaderini belirleyen vahşi bir despot olarak namını kanıtlarcasına kölelere işkence etmiş, rastgele ölüm fermanları vermiş (özellikle de kel kafasına

bakan herhangi birine) ve de mahkumlar yeterli gelmeyince seyircileri aslanlara yem etmiştir. Suetonius'a göre, Caligula üç kız kardeşiyle düzenli olarak ensest ilişkiye girmiş, hatta eski bir konsül ile evli olan Drusilla adındaki kız kardeşiyle ayan beyan, sanki karısıymış gibi yaşamıştır. Drusilla'nın ölümü onu öyle bir hüzne boğmuştur ki genel yas döneminde hamama gitmek ya da aileyle yemek yemek de dahil olmak üzere herhangi bir mutluluk belirtisinin ölüm cezası sebebi olduğunu ilan etmiştir. Sonraları halk önünde ant içerken kız kardeşinin tanrısalığı üzerine yemin etmiştir.

Biseksüelliğini açık açık yaşayan Caligula'nın yemek davetlerinde davetlilerinin karılarını incelemek ve içlerinden istediği birini seçerek cinsel performanslarını ölçmek gibi bir eğlencesi vardı. Yirmi dokuz yaşında, henüz tahttaki dördüncü senesini doldurmadan arkadaşları tarafından öldürülmesi belki de şaşırtıcı değildir.

Caligula'nın, Julio-Claudian hanedanının* M.S. 68 yılında devrilmesine doğru giden süreci başlatan imparator olduğu rivayet edilir.

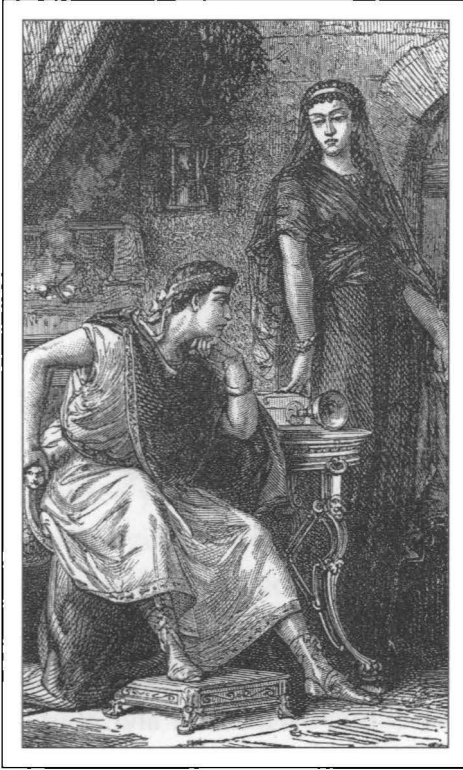
* Julio-Claudian hanedanı, ilk beş Roma imparatoru Augustus, Tiberius, Caligula, Claudius ve Nero için kullanılan bir ifadedir. (e.n.)

Roma Yanarken

Nero, Julio-Claudian hanedanının son imparatoruydu ve zorbalığa Caligula'nın bıraktığı yerden devam ediyordu. Cani bir hükümdar olan Nero, annesi Agrippina ve üvey kardeşi Britannicus dahil sayısızca idam ve zehirlemeden bizzat sorumludur. On dört yıl hüküm sürmüştü ve Roma'nın çoğu M.S. 64'te yanıp kül olduğunda imparatorluğunu sürdürüyordu. Birçok Romalı Nero'nun büyük sarayına yer açabilmek için yangını kendisinin başlattığını düşünüyordu. Şehir yanarken keman çalıp 'Truva'nın Düşüşü' şarkısını söylediği günümüze kadar gelmiş bir söylenti olsa da büyük ihtimalle doğru değildir.

Atalarının birçoğu gibi, Nero'nun da sapkın cinsel arzuları olduğu söylenir. Suetonius onu vahşi hayvan postları giyip, kazığa bağlanmış mahkumların cinsel organlarını tırmalayan bir adam olarak betimlemiştir. Ayrıca Nero'nun annesiyle ilgili bir takıntısı olduğunu da söylemiştir. En tuhafıysa Nero'nun M.S. 67 yılında Sporus isimli azad edilmiş, hadım ettirdiği bir köleyle evlenmiş olmasıdır. Sporus, Nero'nun iki yıl önce ölmüş olan karısı Poppaea Sabina'ya çok benzemektedir. Nero, karısının ölümünden öylesine etkilenmiştir ki, ölünün yakılmasına izin vermemiştir. Bunun yerine vücudunu mumyalatmış ve Augustus Türbesi'ne kaldırtmıştır.

Nero M.S. 68 yılında, Senato'nun onu öldürmek için asker gönderdiğini anlayınca intihar etmiştir.

Nero ve Agrippina

YATAKLAR, PEZEVENKLER, OZANLAR

Tanrım, bana iffet ve haysiyet ver – ama henüz erken.

Aziz Augustinus
(Hıristiyanlığa dönmeden önce)

Ortaçağ gelirken beraberinde kurallar ve kısıtlamaları da getirdi. Seks, her şeyin makbul olduğu klasik dönemde gayet ölçüsüzce yapılabilirken, Ortaçağ'da ahlaksız bir davranış haline geldi. Bu durumun sorumlularından biri de Aziz Augustinus'tu. Hedonist ve keyfine düşkün bir gençlik geçirdikten sonra Augustinus, M.S. 387'de Hıristiyanlığa geçmiş en etkili ilahiyatçılardan biri olmuştur. Yazdıklarıyla Batı Hıristiyanlığı ve felsefesinin geleceğini etkilemiş, her şeyden öte 'ilk günah' kavramını ortaya atmıştır. Katı kurallarıyla adeta dinin kaderini belirlemiştir. Büyük bir çağın sonunda temelleri atılan bu kurallar, bir sonraki çağın doğuşunda belirleyici rol üstlenmiştir. İnsanlar suçluluğu ve suçluluktan zevk almayı öğrenmiştir.

Aziz Augustinus'un en temel görüşü seksin sadece evlilik içinde kabul edilebildiği idi ve üremek için, zevk

almaksızın yapılması gerektiğiydi. Mastürbasyon, oral ya da anal seks, ön sevişme ve misyoner pozisyonu hariç herhangi bir pozisyon yasaktı. Birçok rahibin neyin günah olup neyin olmadığını, hangi uygulamalardan uzak durulması gerektiğini uzun ve gerçekten tuhaf listelerle belirlemiş olması, ya pek az insanın bu kurallara uyduğunu, ya da yazarların çılgın bir hayalgücü olduğunu gösterir. Eğer zevk bir günahsa, çoğunluk günahkardı.

Zaruri Günah

Ortaçağ'da Kilise aslında görüldüğünden çok daha çıkarıcıydı ve gerçekte olup bitenlere sıklıkla göz yumardı. Mesela fuhuş cezalandırılabilir bir suç olmasına rağmen, zaruri bir günah olarak sayılıp es geçilirdi.

Aziz Augustinus 'Toplumdan fahişeleri yok ederseniz her şeyi şehvetle kirletmiş olursunuz.' demiştir. Aziz Thomas da bu görüşe katılmış ve şu benzetmeyi yapmıştır: 'Kentlerdeki fuhuş, saraydaki lağım çukuruna benzer; lağım çukurunu kaldırırsanız, saray, pis bir yer haline gelir... Fahişeleri yok ederseniz dünyayı sodomiyle* doldurursunuz.' (O zamanlar anal seks, hayvanlarla cinsel ilişki ya da genel ahlaksızlığın herhangi bir türü 'sodomi' sayılıyordu.)

* Sodomi, bir kadın, bir erkek ya da bir hayvanla anal seks yapmak. (e.n.)

Fahişeler olmazsa 'saygın' eş ve kızların tehlike altında kalacağına dair genel bir korku vardı. On üçüncü yüzyıl Fransa'sında inançlı Kral IX. Louis genelevleri kapatmaya çalıştığında, halk Paris sokaklarının artık güvenli olmadığı gerekçesiyle sokaklara dökülmüştü. Venedik'teyse fahişelerin toplumun neredeyse yüzde dördünü oluşturduğu söyleniyordu.

Kilise'nin cinsel suçlar listesinde zina, ensest ve eşcinselliğe kıyasla fuhuş daha önemsiz bir günahtı. Doğum kontrol yöntemleriye listede üst sıralarda yer alıyordu. Kadınlar kolayca kandırılabilirdikleri gerekçesiyle tamamen suçlu bulunmuyor ve Magadalalı Meryem'in hikayesini de örnek göstererek kendilerini affettirebiliyorlardı.

Londra'nın Kerhaneleri

İngiltere'de fuhuşun kilise tarafından önlenemeyişi, devlet tarafından kabullenilmesinin yolunu açmıştır. Londra'da adı halk arasında 'stews' (kerhane) olarak geçen birtakım hususi genelevler ve Roma'dakilere benzer hamamlar bulunurdu. 1161'de Kral II. Henry, bir genelev mahallesi kurulmasının yolunu açan ve genelevleri gelecek dört yüzyıl boyunca Winchester Piskoposu'nun yönetimi altına sokan Southwark Kerhane İşletmecileri İdaresi Fermanı'nı yayınlatmıştı.

İdare altına alınmış genelevler Southwark'ın icra memurları ve diğer yetkilileri tarafından senede dört kere teftiş edilirdi. Henry'nin fermanı, kerhaneleri eğlenmek için gidilen herhangi bir mekan gibi kabul etmiş ve esas olarak kerhane sahiplerinin çalışan kızlardan kira haricinde başka bir kazanç sağlamamasını ve diğerlerini fuhuşa sürüklememesini hedeflemiştir.

Kurallar

Kızların istedikleri zaman burada çalışmaya başlayıp istedikleri zaman ayrılmalarına izin verilirdi. Kerhane sahiplerinin onlarla iletişime girmemeleri ve daha sonra baskı altına alabilmelerini engellemek için katiyen borç para vermemeleri gerekirdi. Bu kerhaneler aslına bakılırsa daha çok misafirhane gibi kullanılan, yiyecek, içecek ve alkol de satılamadığı için pek de canlı olmayan mekanlardı.

Parlamento oturum halindeyken çalışan fahişeler cezalandırılırdı. Bu uygulamanın, vekillerin Bankside'daki genelevlerden çıkamayıp Westminster'daki oturuma katılmamalarını engellemek için olup olmadığı yoruma açıktır.

Taş atan ve yoldan geçenlere dil çıkaranların para cezası alması gibi tuhaf kurallar da konmuştu. Bahsedil-

len miktarlar oldukça küçüktü, ancak mahkeme kayıtlarından anlaşıldığı kadarıyla bu tür suçlar sıklıkla işleniyordu. Ayrıca bu kadınların normal ev kadınlarından ayırdedilebilmeleri için önlük giymeleri yasaklanmıştı.

Fahişelerin son müşterileriyle tüm geceyi geçirmek gibi bir zorunlulukları vardı. Bu kuralın ve kerhane işletmecilerinin kendi tekneleri olamaması gibi yasakların nehir trafiğinin geceleri izinsiz olarak akmasını önlemek için konulduğu düşünülmektedir.

II. Henry

Gün geldi, Henry, Fransa'daki askeri çıkarmaları için paraya ihtiyaç duydu. Bütün Avrupa ülkeleri '*putage*' adı verilen, fahişelere uygulanan bir tür vergi topluyordu, ancak bu vergi İngiltere'de tutmayacağı için kurnaz kral, Winchester Piskoposu'na 'dini ıslah'ı sağlaması karşılığında Southwark'taki kraliyet arsasından on altı parça mülk vermişti. Gerekli kanunu yasayamayan Piskopos krala başvurunca Henry memnuniyetle aracı olmuş ve gayrimeşru yollardan elde edilen bir vergi haline gelen cezalar toplamaya başlamıştı.

Düşük miktarda birçok ceza uydurulmuş, yüksek para cezaları da fahişelerdense daha çok kerhane patronlarına uygulanmıştır.

Utanç Tıraşı

14. Yüzyıl'da, pezevenklikle suçlanan birinin sakalı ve saçları beş santimlik bir perçem haricinde tıraş edilirdi. Suçlu şehrin büyükleri ya da belediye başkanı tarafından belirlenen bir süre boyunca halkın önünde teşhir edilirdi. Olaya herkesin tanıklık edebilmesi içinse yolda suçluya neşeli halk ozanlarından oluşan bir bando eşlik ederdi.

Mamalar ve kadın tellalları da aynı şekilde cezalandırılır, saçları bir kase şeklinde kesilirdi. Hapishaneden ceza yerine kadar ozanların şarkıları eşliğinde geçirdikleri yolculukları yine aynı şekilde halka açık ve gürültülü patırtılıydı.

Cock* Yolu ve Diğer Sokaklar

Cock Yolu'ndaki Altın Oğlan heykeli Büyük Londra Yangını'nın bittiği noktayı belirler

Bankside (Thames Nehri kıyısı) bölgesindeki genelevlerin sayısını kısıtlama çabalarına rağmen, Londra'nın birçok semtinde ve diğer şehirlerde fuhuş oranı artmıştı. Sokak isimleri buna şahittir, zira ortaçağ sokaklarının çoğu buralarda yapılan ticarete istinaden adlandırılmıştır.

13. Yüzyıl sonlarında çoğu şehirde rastlanan Gropecunt (Am elleyen) Geçidi, Cock's Lane'de (Yarrak Yolu),

* Argoda 'yarrak' anlamında. (e.n.)

Codpiece Lane (Apışarası Yolu) ya da Maiden Lane (Kız Yolu) gibi bölgelerde neler döndüğünü tahmin etmek çok da zor değildir. Elbette bu yerlere verilen isimler parlak zeka ürünüdür. Bazı şehirlerdeki Gropecunt Geçidi daha sonradan Grape Lane (Üzüm Geçidi) olarak yeniden adlandırılmış, Londra'da ise bugün birçok yayınevi ve gazeteye ev sahipliği yapan Grub Street (Grub Sokağı) olmuştur; Cock's Lane ise çoğunlukla Cook's Lane diye değiştirilmiştir. Paris'te de cüretkarlıkta Londra'yla aşık atan Rue Trousse Puteyne (Fahişenin Yarığı Sokağı) ve şimdi Rue de Pélécán adıyla anılan Rue du Poil au Con (Am Kılı Sokağı) gibi sokak isimlerine rastlanmıştır.

Bakire Gibi

Dönemin ilahiyatçıları, günah çıkaranları dinleyen rahiplere kılavuzluk etmesi amacıyla bir dizi pişmanlık ilahisi oluşturmuştu. Bu, esasen basit bir günah çıkarmak ve affedilmek için uygulanması vacip olan cezaların listesi idi. Ortaçağ'ın başlarında genel olarak birkaç gün dua ederek ve oruç tutarak ceza çekilmiş olurdu, ancak günahın ağırlığına göre bu ceza, seneler boyunca kutsal günlerde oruç tutulmasını gerektirebilirdi. Örneğin karısıyla bir pazar günü seks yapan bir adam dört gün boyunca

sadece su ve ekmekle beslenmek zorundaydı. Sonraları, işlenen günahlar için af, yahut 'endüljans' (müsamaha) kağıdı, seyyar Afçılardan (Pardoner) ya da diğer kilise adamlarından satın alınabilir hale geldi, böylelikle günah ve affın yükü de midenin üzerinden kalkmış oldu.

Bu katı 'arkana yaslan ve İngiltere'yi düşün' mesajı Ortaçağ doktorlarının görüşlerine pek de uymuyordu. Siz kadın orgazmını 1960'ların cinsel devriminin bir bulgusu sanadurun, Ortaçağ'da döllenmenin hem kadın hem erkek orgazma ulaşmadan imkansız olduğuna inanılır, ancak bunun için gereken koşulların yoldan çıkarıcı olduğu düşünülürdü.

Ta M.Ö. 4. Yüzyıl'da bile, Hipokrat ve Galen gibi klasik çağ doktorları, orgazm olan kadınların erkekler gibi meni ürettiği ve kadının hamile kalması için her iki tür meninin de gerekli olduğu kanısındaydılar. 11. Yüzyıl'da İbn-i Sina'dan ve 13. Yüzyıl'da Albertus Magnus'tan kalma yazılar onların da bu konuda hemfikir olduğunu gösterir. Aslına bakılırsa, bu kanı Victoria çağındaki anatomi çalışmaları tarafından çürütülünceye kadar sürmüştür.

İdeal olan elbette ki uygun davranışlarla kur yapılan ve babasının rızasıyla alınan bakire bir gelindi. Bu oldukça ciddiye alınan bir konuydu, zira söz konusu olan sadece namus değil, aynı zamanda kaybedilebilecek bir başlık parasıydı.

Yine klasik dönem doktorlarını takiben İbn-i Sina ve

(1931 yılında aziz ilan edilen) Albertus Magnus ayrıntılarıyla 'bekaret ve kaybının belirtileri'ni sıralamış, böylelikle bekaretini 'tamir ettirmek' isteyen kişilere kılavuzluk etmişlerdir.

Astrenjan çözeltileri şırınga yordamıyla zerk etmenin, vajinal bölgeyi bütün şüpheleri yok edecek derecede sıkılaştıracacağı söylenirdi. Kanama belirtilerini taklit etmek içinse kana bulanmış ufak bir sünger parçası ya da kanla doldurulmuş balık mesanesinin vajinanın içine yerleştirilmesi önerilirdi.

Başına Buyruk Kadınlar

1066'da İngiltere'ye yapılan Norman İşgali'nden sonra, Fatih William ve şövalyeleri, hakimiyetlerini sürdürmek ve çıkabilecek herhangi bir ayaklanmayı durdurmak için savaşıma devam ediyorlardı. Normandiya'da bıraktıkları karılarıysa evlerinin rahatlığından yoksun bu vasat ama iş görür ülkeye gitmek için kanalı geçmeyi göze almıyor, yine de kocalarının fiziksel yakınlığını özlüyorlardı. Birçoğu, kocaları derhal eve gelmezse yataklarına bir sevgili almak zorunda kalacaklarına dair kesin koşullar koyan tehditler göndermişti.

William ödül olarak toprak ve unvan vaat ederek ordusunu İngiltere'de tutmaya çalışmıştır. Bir kısmı kal-

mış, ancak çoğu gitmiştir. Bunların arasında, Hastings Kalesi'ni bırakan Onfroy du Tilleul ve Winchester valiğini feda eden kayınbiraderi Hugh de Grandmesnil de vardır. Ne onlar ne de varisleri arkalarında bıraktıkları toprakları ya da unvanları geri kazanabilmiştir.

Ordugah Takipçileri

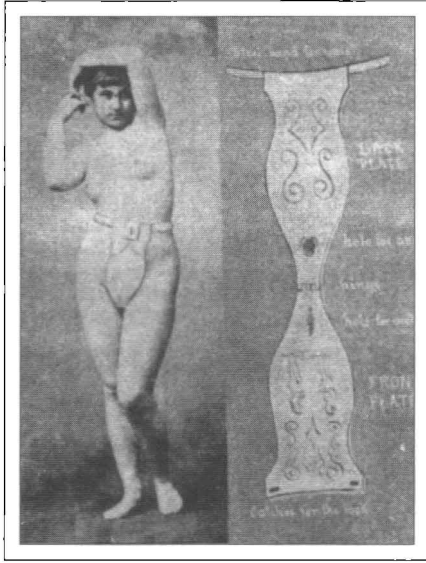
1096'da Papa II. Urban, Kudüs'ü geri almak için Birinci Haçlı Seferi'ni ilan ettiğinde, kadınlar yolculuk ve zorlu yaşam koşullarına daha sıcak bakmıştır. Birçoğu Haçlılara aşçı, çamaşırcı, temizlikçi ve bilhassa fahişe olarak katılmıştır. Seyyah olarak katılan birçok kadın birilerine muamele çekmenin kendilerini bu uzun yolculukta geçindirmek için en iyi yol olduğunu düşünmüştür. Belki de Haçlıları, kafirlere karşı giriştikleri bu kutsal savaşta desteklemeyi kendilerine bir görev bilmişlerdir; yol üzerinde meslek değiştirmeye karar verenlerin birçoğu elbette ki yolculuğun başında topluluğa rahibe olarak katılmış olanlardır.

Kral I. Richard, ya da diğer adıyla Arslan Yürekli Rişar, birliklerini savaş boyunca hedefe kitlenmeye zorlamış ve kadınlara çok fazla para döktükleri için askerlerine kızmıştır. Birinci Haçlı Seferi'nin sonuna doğru, Papa II. Clement kadınları, özellikle çekici genç kadınla-

rı orduya eşlik etmekten alıkoyan bir kararname yayınlamıştır.

Bu sırada, evde tek başına bırakılmış kadınlar da Kili-se için başka bir ahlaki ikilem arz ediyordu. Bu durumun vahameti anlaşılır anlaşılmaz Papa II. Urban Haçlıların yolculuğa çıkmasından kısa bir süre sonra bir mektup yazmış, evli erkeklere Kutsal Topraklara gitmeden karı-larının rızasını almalarını tavsiye etmiştir.

Zorla Bekaret

Metalden bir bekaret kemeri

Ortaçağ mizahının ve alayının merkezinde olan bekaret kemerleri ilk defa 14. Yüzyıl'da, Floransa kuşağı adıyla çıkmıştır. Oysaki bu kemerlerin İtalya'da icat edildiği şüphelidir; aslında bu frenginin İngiltere'de Fransız hastalığı, Fransa'da İngiliz hastalığı olarak bilinmesi hikayesine benzer. Kemerlerin yedek anahtarlarına dair şakalar da aynı zamanlarda çıkmıştır. 1930'lara kadar tıbbi cihazlar kataloglarında bekaret kemerleri de yerlerini almıştır.

13. Yüzyıl'ın sonlarından itibaren, günümüze kadar gelmiş dava kayıtlarının gittikçe artan bir kısmı seks ve

evlilik, zina, aldatma ve fuhuşla ilgilidir. Davaların yüzde altmışı ile doksanı, takip eden üç yüzyıl boyunca bu konuların çevresinde dönmeye devam etmiştir. Cezalar çeşitlidir, ancak çoğu zaman toplum içinde aşağılanma ve dayak yemeye başvurulmuş, kadınlaraysa kimi zaman fakirlere sadaka verme yahut kutsal yolculuğa çıkma cezası verilmiştir. Bu, suçluya günahları üzerinde düşünmek için bir süre tanımaya benzese de, esasen aynı suçun daha sıklıkla işlenmesine fırsat vermiştir.

Ölmeden Önce Mürevvet

Arzuları söndürmek bir yana, veba salgını ve özellikle 1347-51 arası nüfusun üçte birinin canını alan ve Avrupa'yı mahveden Büyük Veba Salgını (Kara Ölüm), ateşe adeta körükle gitmiştir. Bir çıkarıcılık ruhu halkı sarıp sarmalamış ve hastalığı daha fazla yayacak olmasına rağmen meyhaneler ve genelevler daha da çok insanla dolup taşmıştı.

Ticaret canlanmıştı, zira birçok insan cinsel birleşmenin, özellikle bir fahişeyle seks yapmanın kişiyi hastalıktan koruduğuna inanıyordu. Ayrıca dul kadınlarla ve ölmeden önce mürüvvetlerini görmek isteyen kimselerle yangından mal kaçırır gibi evlenmek de revaçtaydı.

Saray Aşkları

Genelevler ve pezevenklerle birlikte, artık yaygınlığını kaybeden 'saray aşkı' kavramı da giderek geliyordu. Ortaçağ'ın başlarında, kadınlar baştan çıkarıcı addedilir, insanlığın cennetten kovuluşunun sebebi Havva Ana sayılırdı. Ancak seyyahlar ve Haçlılar, Bizans'tan dönerken, insanla Tanrı'nın aracısı olan, kadınlık ve cinsellik bakımından en üstün seviyedeki, annelerin en yücesi Meryem Ana'ya bağlılık geleneğini de beraberlerinde getirmişlerdir.

Bu gelenek, saray aşkalarının yahut ince ruhlu bir aşk idealinin, Güney Fransa ozanlarının şiir ve şarkılarına girmesine yol açmıştır. 1100 ile 1350 arasında değişik saraylara bağlı ozanlar türemiştir. 12. Yüzyıl'dan önce aşk edebiyatına dair bir gelenek olmasa da İspanya ve Sicilya'ya giden ziyaretçiler burada duydukları Arapça aşk şiirleri ve felsefesinden etkilenmeye başlamışlardır.

'Soylulaştırın aşk' teması Poitiers Kontu ve Aquitaine Dükü Guilhem'in şiirlerinde görülmeye başlamış, bu gelenek daha sonra Guilhem'in torunu Aquitaine'li Eleanor gibi güçlü asiller tarafından da sürdürülmüştür. Eleanor ve kızı Champagne'li Marie 12. Yüzyıl'ın sonunda Poitiers kentinde, kadınlar tarafından idare edilen bir saray kurmuşlardır. Saraylılara nasıl davranacaklarını öğreten, Marie'nin papazı Andreas Capellanus tarafından konulan bir kurallar dizisi yayınlatmışlardır. Saray aşkı ulaşılamaz, idealize edilmiş bir kadın için duyulan

şehvani bir aşktır; ancak özünde saftır, dolayısıyla fiziksel birleşmeyi yasaklar; arzuyu kıvılcımlandıran bütün endişeler, tutkular ve kıskançlık fiziksel bir boşalmaya ulaşamaz. En azından teoride böyleydi. Bu kurallar, Kilise'nin yetkisinin ceza vermeye daha elverişli olduğu Kuzey Avrupa'da daha fazla uygulanıyor olmalıydı. Güneyin sıcak iklimleriyle birlikte çiftlerin yanına daha çok şey kâr kalıyordu.

Sadık Bir Şövalyenin Öyküsü

Ulric von Liechtenstein

Ulric von Liechtenstein şövalyelik kavramının somut bir örneğidir. 13. Yüzyıl'da günümüzün Avusturya'sında olan

Styria Dükaliğı'ndan gelen soylu bir şövalye olan von Lichtenstein, şövalyelerin ve asillerin nasıl daha erdemli bir hayat sürebileceğı hakkında bolca yazmıştır. Daha çok namuslu bir saray aşkı çerçevesinde evli soylu kadınlara verdiği onur hizmetlerini anlatan, otobiyografik bir şiir seçkisi olan *Service of Ladies* (Hanımlara Hizmet) eseri ile tanınır.

Tanrıça Venüs kostümü giyip Venedik'ten Viyana'ya seyahat etmiştir. Süslü elbiseler giyip, kurdeleler ve mücevherler takınarak diğer şövalyelerle seçtiğı kadın uğruna atışmış, 307 mızrak dövüşü kazanmış ve bütün rakiplerini yenmiştir. Âşık olduğı kadın, saray aşkına yaraşır bir şekilde onu küçümsemeye devam etmiş, daha fazla başarı ve hatta kan görmek istemiştir. Bunun üstüne Lichtenstein âşık olduğı kadına altın kancalı kadife bir kutu içinde serçe parmağını sunmuştur. Her nedense, bu davranış da etkileyici olmamıştır. Şövalyemiz bunun üzerine daha erkeksi olan Kral Arthur kılığına girip ikinci yolculuğına çıkmış, ülkeyi baştan sona gezerek turnuvalara katılmıştır.

Ozan'dan Masallar

Bath'lı Kadın

Gutenberg 1440 civarında matbaayı icat ettiği zamanlarda, halkın en fazla üçte biri okuma yazma biliyordu. O zamana kadar, kitaplar büyük bir zahmetle elle kopyalanıyordu. Zamanın yazarlarının günümüze az sayılarda ulaşan kurgusal eserlerinden insanların nasıl olduğuna dair değerli bilgiler ediniyoruz. O dönemin insanlarını gözlemlemek için en iyi kitaplardan biriye Chaucer'in *Canterbury Masalları*dır. Chaucer önce Kral III. Edward, sonra II. Richard için çalışan bir bürokrat, diplomat ve saraylı olarak çıktığı yolculuklarda tanıştığı gerçek insanların hikayelerinden esinlenmiştir. Hacılarının anlattığı hikayeler kimi zaman da bütün Avrupa'da bilinen hikayelerden alınmıştır; neredeyse her hikaye bir öğüt biter.

Chaucer'in hacıları her yaştan ve her kesimden gelir ve farklı sebeplerle yolculuk ediyor olurlar; çoğunlukla da ruhani ya da dini bir tutkuyla alakası olmayan sebeplerle. Yolculuklarına oldukça müphem bir bölge olan Southwark'taki Tabard Hanı'nda başlamaları pek anlamlıdır. Bu grubun içinde, günün din adamlarının genel tutumunu temsil eden birtakım kilise rahipleri de vardır.

Rahibe olan Madame Eglantyne, nazenin ve oldukça seviyeli biri olarak anlatılır. Fransızca bilir, ancak bu dili Londra'nın doğusundaki Stratford Atte Bowe okulunda öğrenmiştir, dolayısıyla Paris Fransızcası hakkında bir fikri yoktur. Chaucer onu 'duygusal ve yumuşak kalpli' olarak anlatır, ancak bu iyi yanı sadece şımarık küçük köpeklerine yarar. Ayrıca üzerinde taç giydirilmiş bir 'A' harfi olan, *Amor vincit omnia* -Aşk her şeyin üstadıdır- deyişinin işlenmiş olduğu altından bir broş takması, onun gizli bir âşığı olduğuna işaret eder. Rahipse şişman ve al yanaklıdır, hevesli bir avcıdır, dünyaya modern bir gözle bakar ve avcılarının din adamı olamayacağı ya da bir rahibin odasında tek başına fazla vakit geçirmemesi gerektiği gibi düşünceleri umursamaz.

En çok göze çarpan iki karakterse Mübaşir ile Affedici'dir. Mübaşirin işi dinsizleri kilise mahkemelerinin önüne çıkarmaktır ve bu mesleği yapanlar yolsuzluklarıyla tanınır. Chaucer'in Mübaşir'i de istisna değildir ve çıbanlı, sivilceli, gri suratlı, 'bir karga gibi azgın ve çapkın', sarımsak ve soğan seven, aşağılık bir insan olarak

betimlenmiştir. Çocukların korkulu rüyası olmasına şaşmamak gerek. Chaucer, Mübaşir'in Papa'nın sözde endüljans kağıtlarını satan nahoş Affedici'ye âşık olduğunu açık açık yazar. Affedici ise püskül püskül sarı saçları, tüysüz çenesi ve ince sesiyle öyle bir erkeklik müsveddesidir ki Chaucer onu hadım edilmiş bir beygire benzetir.

Tabii bir de 'gençlikteki diğer hoş arkadaşları' ile münasebetleri haricinde beş kere evlenmiş olan Bath'lı kadın vardır; kendisi ayrıca Kudüs'e Haçlılarla seyahat etmiş, buradaki bütün kötü davranışlardan da nasibini almıştır. Dulluğu ona büyük bir özgürlük sağlamıştır, dolayısıyla hikayesi kadınların denetim altında tutulmasıyla ilgilidir. Canterbury'e olan yolculuğunda da kuvvetle muhtemel altıncı kocasını bulmaya çalışıyordu.

Peki ya Chaucer? III. Edward'ın kraliçesi Hainault'lu Philippa'ya hizmet eden Philippa de Roet ile evliydi. Birkaç çocukları vardı ancak bildiğimiz kadarıyla Chaucer ona hiç şiir yazmamıştı. Saraylı aşkının erişilmez nesnesi, büyük ihtimalle Chaucer'in ilk koruyucusu olan Gaunt'lu John'un birinci eşi Lancaster'li Blanche idi. *The Book of the Duchess* (Düşesin Kitabı), ölümü üzerine Blanche'in şerefine yazılmıştır.

Bir Rönesans Pornocusu

1492'de Arezzo'da doğan Pietro Aretino, zekice izlenimler içeren satirik yazıları ve şiirleriyle dikkate değer bir zenginliğe ve güce ulaşmıştır. Raimondi'nin erotik oyunmalarındaki on altı pozisyonu anlatan 'Şehvet Soneleri' ile toplumsal skandal yarattığı gerekçesiyle Roma'dan sürülmüştür. Bu, pornografik bir metinle görüntünün birleştirildiği eserlere ilk örnektir ve günümüze kadar ulaşmış bir iki parça bugün British Museum'da sergilenmektedir.

Aretino'nun edebi dalkavukluğu ile şantajcılığı Venedik'te Büyük Kanal'ın üstünde birçok erkek ve kadınla paylaştığı bir konakta kalmasını sağlamıştır. Zevk-ü sefa içinde yaşamış, zevk-ü sefa içinde ölmüştür. Kız kardeşinin anlattığı edepsiz bir fıkraya o kadar gülmüştür ki, son nefesini kimine göre nefessiz kalarak, kimine göreyse sandalyesinden düşüp kafasını kırarak vermiştir.

Aretino, konu cinsel partnerlere gelince erkeklerle kadınlar arasında pek ayırım yapmayan tek kişi değildi. Uygulamaya gelince halk birçok şeye göz yumsa da aslında katı kurallar geçerliydi. Floransalılar 1415'te genç erkekleri eşcinsellikten uzaklaştırmak için heteroseksüel devlet genelevleri kurmuş, Venedik Dükü ise kadınların erkeklerin arzusunu uyandırmak için mümkün

olduğunca açık saçık giyinmesini emreden bir bildiri yayınlamıştır.

Bu sırada Fransa'da bu tür ilişkilere 'İtalyan tarzı' deniyor ve iş üstünde yakalanıp suçlu bulunan herhangi bir kişi idam cezasına çarptırılabilirdi.

ERMİŞLER VE GÜNAHKARLAR

Gerçekten ahlaklı biri doğal olanda suç bulmaz.

Richard Carlile

Büyük erdemlerin ne olduğu konusu tartışmalı olsa da, Papa I. Gregorius listeyi 6. Yüzyıl'ın sonunda elden geçirdikten sonra Yedi Ölümcül Günah'ın ne olduğuna dair şüphe kalmamıştır: öfke, açgözlülük, oburluk, tembellik, kibir, şehvet düşkünlüğü ve kıskançlık.

Böylelikle 14. Yüzyıl'ın başından itibaren yazarlar, sanatçılar ve genel olarak insanlar günah kavramını takıntı haline getirmişlerdi. Belki de Büyük Veba Salgını'nın getirdiği yıkıma tanıklık edip, 'ye, iç ve mutlu ol, çünkü yarın öleceğiz' sözlerinden de ilham alıp, Yedi Ölümcül Günah'a resimlerde ve edebiyatta sıklıkla yer vermişlerdi. Dante de *Inferno*'sunda bu günahlardan bahsetmişti. Aziz Thomas Aquinas ise günahları tek tek, uzun uzun ele almıştı.

Yedi Ölümcül Günah'ın her birine tekabül eden bir erdem olduğu gibi, her günahkar için -en azından kuramsal olarak- bir de ermiş bulunurdu. Yine de bu iki tür insanı ayıran çizgi oldukça inceydi...

Kutsal Papa

Papa I. Gregorius, M.S. 604'te öldükten kısa bir süre sonra aziz ilan edilmiş ve Büyük Aziz Gregory olarak tanınmıştır. Kendisinden genel olarak 'Hıristiyan İbadetinin Öncüsü' olarak bahsedilen bu adam, Roma Katolik ibadetlerini gözden geçirip düzeltmiştir. Bin yıl sonra, 16. Yüzyıl'da, papa karşıtı Protestan reformcu John Calvin bile Gregorius'un son iyi papa olduğunu söylemiştir.

Gregorius'a atfedilen Gregoryen ilahisini bestelediği iddiası pek olasılıklı değildir; ancak Gregorius müzisyenlerin, şarkıcıların, öğrenci ve öğretmenlerin koruyucu azizidir.

Kıldan Gömlek

Ortaçağ'ın ermişleri, ruhla iletişime geçmek için bedenin acı çekmesi fikrini pek benimsemişlerdi. Yapağıdan gömlekler -ya da esas adıyla 'cilice'ler- keçi kılı yahut başka hayvanların işlenmemiş tüylerinden yapılır ve zarar vermesi için çıplak tenin üzerine giyilirdi. Bu sürekli rahatsızlığın gömleği giyeni ahlaki bir farkındalık içinde tuttuğu düşünülürdü. Bu kıldan gömlekleri daha da rahatsız edici hale getirmek için bazen ince telden kancalar ya da şeritler de eklenirdi.

İrlandalı Aziz Patrick'in her gün bu gömleklerden giydiği söylenirdi ve Thomas Becket, ya da sonrakı ismiyle Aziz Thomas, 29 Aralık 1170'de Canterbury Katedrali'nde öldürüldüğü zaman üzerinde bu gömlektendi. O zamandan günümüze kalan kayıtlara göre gömülmeye hazırlanırken soğuk kış havasına maruz kalması yapağıdan gömleğindeki pireleri canlandırmış, öyle ki 'içten içe kaynayan bir kazandaki suyun fokurdaması gibi pireler bütün gömleğin yüzeyini sarmıştır'.

Yapağıdan gömlekler sadece bir aziz kıyafeti olmamıştır. Vakanüvisler birçok prensin ve hatta imparatorun da bu gömleklerden giydiğini yazmıştır. Şüphesiz ki hikayeleri tarihe geçmemiş genel halktan da birçok kişi sırtında yapağıdan gömlek taşımıştır.

İmparator Şarlman 9. Yüzyıl'ın başlarında bu gömleklerden biriyle gömülmüş ve 1077'de Kutsal Roma İmparatoru IV. Heinrich de, yetkisini sorguladığı Papa VII. Gregorius'tan özür dilemek amacıyla Canossa'ya kadar süren 725 kilometrelik yürüyüşü boyunca bu gömleği sırtında taşımıştır. Gaunt'lu John'un torunu Portekiz Prensi Gemici Henrique 1460'ta öldüğünde bu gömleklerden giyyordu ve vakanüvis Malmesbury'li William da İmparatoriçe Matilda'nın annesi, İngiltere Kralı II. Henry'nin anneannesi olan Matilda'nın kraliyet elbise-lerinin altına genelde yapağıdan bir gömlek giydiğinden bahseder. Ayrıca Matilda'nın Büyük Perhiz döneminde kilisede yalınayak yürüdüğünü ve hastalıklı insanların ayaklarını yıkadığını da yazar.

Ortaçağ Kırbaççıları

Kendilerini kırbaçlayan dindarlar

Yapağıdan gömleklerin verdiği rahatsızlık kırbaççılara yeterli gelmiyordu. Tövbeler ve dualar da. O yüzden bu sofular vücudu rahatsız etme işini bir adım ileriye taşımışlardı. Şevke gelen pek çok kırbaççı kendilerini sokağa atmış, isterik bir kriz içinde kendilerini kırbaçlayıp çamurda secdeye yatmıştır. Bu olaya, ilk defa 1259'da hasat kıtlığı ve açlık döneminin ardından İtalya'nın Umbria bölgesinin Perugia şehrinde tanık olunmuştur.

Bu, özellikle veba salgını ve diğer doğal felaketlerden sonra gelen anlaşılamayan çılgınlık dönemlerinin kıvılcımını yakmıştır. Kırbaççılar beyaz elbiseler giyer, ağır haçlar taşır, kırsallarda dolaşırlar; bazen de etlerini daha iyi kamçılayabilmek için kırbaçlarına çivi takarlardı. Arada sırada kendilerini kırbaçlarken bir yandan da bir şarkı mırıldanırlardı.

13. ve 14. yüzyıllarda Avrupa'da popüler olan kırbaçlama hareketi İngiltere'de pek yayılmamıştır; halbuki Sir Robert Avesbury, 1349'da Büyük Veba Salgını patlamak üzereyken 600 civarı kırbağcının Londra'ya geçit töreni yapmaya geldiğinden söz eder.

Kırbağçılar 14. Yüzyıl'ın sonunda Katolik Kilisesi tarafından kafir olarak tanımlanmıştır ve 15. Yüzyıl'da hareket tekrar canlanır gibi olunca Engizisyon Mahkemesi tarafından çabucak bastırılmıştır.

Her Şey Aşk İçin

Günümüz okurları için Abélard ve Héloïse'nin 900 yıllık hikayesi hem ermişlerden hem de günahkarlardan bir parça taşımaktadır. Onların hikayesi, tutku... Tutku, ihanet ve mahvolmuş âşıkların; ilişkileri yüzünden büyük bir bedel ödeyen âşıkların hikayesidir.

Héloïse, 12. Yüzyıl'ın başında Paris'te yaşayan muhteşem ve güzel bir âlim, aynı zamanda da Notre-Dame Katedrali'nin rahibi Fulbert'in el üstünde tuttuğu yeğenidir. Kendisine emanet edilen bu akıllı genç kadının başarılarını desteklemek isteyen Fulbert, zamanın en parlak ve gözde filozof ve ilahiyatçısı Pierre Abélard'ı onun hocası olarak tutar.

Öğretmenle öğrenci birbirine fazlasıyla alışır. Çok geçmeden Abélard, evinin bakım masrafları ve maddi endişelerinin çalışmalarını sekteye uğrattığı bahanesiyle Fulbert ve Héloïse'nin evine yerleşir. Kaçınılmaz olan gerçekleşir ve birbirlerine âşık olurlar. Abélard'ın yazdığı gibi: 'Biz önce bir evi, sonra bir bakışı paylaştık.' Âşıklar, baş başa kaldıkları vakti, sıkı çalışmak yerine gönülleri-ne göre geçirirler.

Abélard, muhtemelen genç sevgilisinden yirmi yaş daha büyüktü. Buna rağmen, Héloïse'nin onunla aynı derecede akıllı ve tutkulu olduğuna şüphe yok. Zira 1980 yılında gün ışığına çıkan mektuplaşmaları, kendi hayranlığının karşısındakinin ilan-ı aşkından üstün olduğunu kanıtlamaya çalışan iki âşık portresi çizer.

Fulbert bu yasadışı ilişkiyi keşfettiğinde Héloïse çoktan hamiledir. Âşıklar Abélard'ın kız kardeşinin Breton bölgesindeki evine kaçır ve burada oğulları Astrolabe doğar. Abélard Fulbert'e gidip ondan af diler, Héloïse ile evlenmek için de rızasını almaya çalışır.

Hâlâ kızgın olmasına rağmen Fulbert kabul eder; ancak Héloïse, Abélard'ın şanı ve kariyerinin mahvolacağını düşünerek gönülsüz davranır. Zira bir din adamı olarak Abélard'ın evlenmesi kesinlikle yasaktır.

Uzun süre dil döküldükten sonra Héloïse sonunda gizlice evlenmeyi kabul eder. Astrolabe, Abélard'ın kız kardeşine bırakılır ve Héloïse Argenteuil Manastırı'ndaki rahibelerle kalmaya gider ve buradan yazdığı bir mek-

tufta Ő  yle bir kehanette bulunur: 'Her Ő ey buraya kardarmıŐ , k r bahtımız kara talihimizin getireceğ i h zn n, Ő u ana dek tattığ ımız aŐ ktan aŐ aė ı kalır yanı olmayacak.'

Ab lard'ın H lo se'yi terk ettiğ ini d Ő  nd ė  nden olsa gerek, Fulbert bu evlilik hakkında dedikodular yayar; H lo se ise bu dedikoduları Ő iddetle inkar eder. Bunun  zerine hikaye olmadık bir yere sapar: Ab lard'ın hizmet isine r Ő vet yediren Fulbert ve diğ er akrabaları Ab lard'ın  zerine onu hadım etmek i in g revlendirilmiŐ  kabadayılar salarlar. Aldığ ı yaralar dayanıksız bir adamı  nında  ld rebilecek cinstendir. Ancak Ab lard ısrarcıdır ve sevgililer birka  hafta sonra bekarlık yemini edip d nyadan el ayak  ekerler. Ab lard St Denis Manastırı'na, H lo se ise Argenteuil Manastırı'na yerleŐ ir.

H lo se rahibe olur ve senelerce Ab lard'dan uzakta yaŐ ar. Ancak 1120'lerde, Ab lard'ın Paris'in hemen dıŐ ında kurduğ u Paraclete Tapınağ ı'nda baŐ rahibe olur. İŐ i sebebiyle baŐ ka bir yerde olan Ab lard'ın ge miŐ teki iliŐ kilerine yaptığ ı atıflarla d zenli bir yazıŐ ma i ine girerler. H lo se ona sıklıkla yazar, aŐ kının devam eden g c  ve tutkusunu gizlemez.

'Benim ne ikiy zl  olduğ umu bilmezler,' der H lo se. 'İŐ lediė im g nahlar y z nden ahlayıp vahlıyor olmam lazım, ancak bir tek kaybettiklerime yanıyorum... U arı d Ő ler mutsuz ruhumu  yle bir kavrıyor ki d Ő  ncelerim dualardan ahlaksızlığ a kayıyor...'

'Ben senin i inde sen hari  hi bir Ő ey aramadım... Ben evlilik peŐ inde değ ildim.'

Mektuplarında Héloïse kendini feda eden, idealist ve soylu bir kadındır, ancak aynı zamanda beklenmedik bir kalenderlik ve cüretkar bir haylazlık da sergiler. Abélard'ı sevmekten asla vazgeçmez; belki de hikayelerinin hâlâ anlatılıyor olmasının esas sebebi de budur.

'Benim için,' der Héloïse, 'gençlik, tutku ve muhteşem zevklerin tecrübesi bedenimin çektiği çileyi ve arzularımı artırıyor ve saldırdıkları şey güçsüzleştikçe üzerimdeki yük daha da katlanılamaz hale geliyor...'

'Eğer tüm dünyanın imparatoru Augustus beni evlilikle onurlandırmayı uygun görse ve bana dünyayı ayaklarımın serse, beni onun imparatoriçesi değil de senin fahişen olarak görmeleri benim için daha değerli olurdu.'

Heyhat, Abélard'ın mektupları onun aynı şekilde hissetmediğini gösteriyordu, belki de kabadayılardan gördüğü muameleyi düşününce böyle olması normaldi. Zamanında hissettiklerine aşkın değil şehvetin yön verdiğini ve bunun bir günah olduğunu yazıyordu. Ona göre ikisi de tutkularını ibadetlerine yönlendirmeliydi. İstedikleri gibi olmasa da bir ilişki kurma isteği içindeki Héloïse aşkını kalbine gömdü ve Abélard'a sadece onun istediği konularda yazdı. Her zaman olduğu gibi mükemmel bir öğrenciydi ve sonraki yirmi yıl boyunca onu İncil, ahlak prensipleri ve felsefe konularında tartışacaklardı.

Héloïse, Abélard'ın en iyi işlerinin ilham perisiydi; onun sayesinde Abélard yüzyılın en büyük düşünürlerinden biri olmuştu. Bunun karşılığında, Abélard'ın bütün

düşünceleri, sırları ve itirafları Heloise'ye yazılmıştı. Son dileği Héloïse'nin yakınında olacağı bir yere gömülmekti.

Abélard'ın bu dileğine kavuşup kavuşmadığı tartışmalıdır. Her ikisinin de Paraclete Tapınağı'na gömülmesi gerekiyordu ancak bu trajik hikayeden çok etkilenen İmparatoriçe Josephine'nin isteği üzerine kabirleri 1817'de Paris'in Père Lachaise Mezarlığı'na taşınır. İki mezarlık da günümüzde bedbaht âşıkların 'resmi' ebedi istirahatgahı olduğunu iddia eder. Zavallı küçük Astrolabe'ye ise günümüze kadar ulaşan yazışmalarda sadece bir kere rastlanır: Héloïse'nin isteği üzerine Abélard'ı savunan ve ölümünden sonra günahlarının bağışlanmasını sağlayacak olan Pierre le Venerable, Héloïse'ye yazdığı bir mektupta, oğluna büyük kiliselerden birinde bir iş bulma teklifinde bulunur.

Sıradan Bir Köy Papazı

Montaillou bugün Pirene dağlarının eteklerinde küçük bir köydür. Birçok yönden 14. Yüzyıl'da da aynıydı: 250 kişilik nüfuslu, geleneksel bir köy. Ancak bu küçük köy Katharizm'in -ya da Katolik Kilise'nin yolsuzluklarına karşı çıkan Albililerin sapkınlığının- kalelerinden biri olduğu için Engizisyon Mahkemesi'nin sıkı gözetimi altına girmiştir.

Soruşturmayı, daha sonraları Papa XII. Benedict olacak olan yerel piskopos Jacques Fournier yürütmüş, köylülerinden hayatlarının en özel ayrıntıları hakkında bilgi almıştır. Uzun notlar tutmuş ve Roma'ya döndüğünde bu notları beraberinde götürüp Vatikan Kütüphanesi'ne bırakmıştır. Bu notlar sırf Montailou'da değil, diğer köylerdeki günlük yaşam hakkında da muhteşem bir bilgi kaynağıdır.

Köy papazı Pierre Clergue köy yaşamına ilişkin aktarımlarda öne çıkmaktadır ve Emmanuel Le Roy Ladurie'nin, Forunier'in kayıtlarından yola çıkarak kaleme aldığı köyün geçmişine ilişkin yazılarda ana karakter olur. Clergue zengin bir köylü aileden gelir ve kendisi de Kathar'dır. Ancak senelerce cemaatin başka üyelerini ispiyonlayarak ve sonuçta kimlerin hapsedileceğine yön vererek kendisini cezadan kurtarır. Ayrıca konumundan istifade edip birçok sevgili edinir. Eğitimli bir adam olarak kadınlara iltifat etmeyi ve hoş görünmeyi iyi bilir; Fournier'in notları, bölgede papazın göz koymadığı pek az kadın olduğunu gösterir.

O dönemde Fransa'nın bu bölgesinde rahipler için bakirlik koşuluna sıkı bir şekilde uyulmuyordu. Oysa Kathar inancına göre, özellikle evlilik içinde, yapılan her türlü seks günahtı. Öyle görünüyor ki ölüm döşeginde bütün günahlardan arınma fikri Clergue'nin vicdanını bir kenara bırakmasını sağlamış ve onu maceradan maceraya sürüklemişti.

En dikkat çekici sevgililerinden biri varlıklı bir dul ve Montaignou şatosunun sahibesi olan Béatrice de Planissoles idi. Bu dul kadın Clergue'nin kuzeninin tekliflerini geri çevirmişti, ancak kiliseye koş a koş a giderdi, çünkü rahip orada aynı yastığa baş koymaları için yatak hazırlatacak kadar ince düşünceliydi. De Planissoles, Clergue'nin hamile kalmamak için ondan hep bitkilerden oluşan bir kolye takmasını istediğini, ancak karışımın içinde ne olduğunu -muhtemelen diğer sevgilileriyle kullanmasını önlemek için- kendisine hiç söylemediğini anlatırdı.

Clergue'nin kuzeni Grazide Fauré papazın gönlünü fethettiği başka bir kadındır. Grazide on beş on altı yaşında Clergue'nin metresi olur ve onun tavsiyesi üzerine bir sene sonra Pierre Lizier ile evlenir. Grazide ile Clergue arasındaki yasak ilişki birkaç sene daha devam eder. Bu ilişkinin günah olup olmadığı sorulduğunda Grazide bunun günah olabileceğini düşünmediğini, 'zaten hem Pierre hem ben zevk aldığımız için Tanrı'nın da bundan rahatsız olmayacağını düşündüğünü' söyler.

Bir başka metres ise Montaignou'da varlıklı ailelerden birinde hizmetçi olarak çalışan Raymone Vital'dir. Kocas da Vital'i başka kadınlarla aldatan bir ayakkabı tamircisiydi ve mutsuz bir evlilikleri vardı. Neyse ki kocası kısa zaman sonra ölmüş ve ona da yeniden evlenme fırsatı çıkmıştır.

Pierre Clergue, bir zıplamış, iki zıplamış ve üçüncü zıplayışta, 1320'de tutuklanmıştır.

Bir süre sonra hapishanede ölmüştür, ancak Engizisyon Mahkemesi'nin önüne çıktığına dair herhangi bir kayıt yoktur.

İlk Kadın Zampara

Béatrice de Planissoles'un Montaillou'lu Pierre Clergue ile kaçamağı iki sene sürmüştür. Bundan sonra kendinden genç ve soylu bir adam olan Dalou'lu Otho Lagleze ile evlenmek için köyü terk etmiş, birkaç da çocuk yapmıştır. Otho'nun ölümü üzerine, Béatrice yine kendisinden yaşça çok küçük olan rahip Barthelemy Amilhac ile birlikte olmuştur. Kaçıp bir tür evlilik merasimi düzenlemişlerdir, ancak ilişki Barthelemy'nin Béatrice'nin Katharlarla olan eski ilişkilerinden dolayı dikkat çekebilecekleri kaygısıyla sona ermiştir. Zira Béatrice'nin babası zamanında Kathar sapkınlığını desteklemekle suçlanmıştı. Nitekim Barthelemy'nin kaygıları haklı çıkmış, her ikisi de tutuklanmıştır.

Béatrice, Jacques Fournier'in ve Engizisyon Mahkemesi'nin önüne çıkıp tanrıtanımazlık, cadılık ve sapkınlık suçlarından yargılanmıştır. Tanrıtanımazlık ve sapkınlıkla ilgili birçok suçlama seneler boyunca dinlemeler üzerinden yapılmıştı; bu konuşmaların kimisi ilk evliliğine kadar uzanıyor ve delil oluşturmuyordu. An-

cak çantasının içindekiler büyü ya da büyücülük delili olarak görülmüştü: torunlarına ait iki göbek kordonu ve kızlarının ilk âdet kanamasından gelen kana batırılmış çarşaflar, kocalarına içereceği aşk iksirlerinin hammadde-leri gibi algılanmıştı. Ayrıca baş ağrısını tedavi etmek için buhur ve cinsel gücü artırmak için roka gibi çeşitli bitkiler ve bunun gibi kocakarı ilaçları da bulunmuştu. Fournier bunların çoğunu masum büyüler ve aşk iksir-leri olarak görmüştü. Ancak şaşırtıcı olsa da en aleyhte delil, zararsız gibi görünen, ama Kathar sempatizanlığı- na işaret eden dini bir sembol olduğuna karar verilen bir parça kuru ekmek olmuştu.

Hem Barthelemy hem de Béatrice 1321'in Mart'ından 1322'nin Temmuz'una kadar, bir seneden uzun bir süreli-ğine hapsedilmişti. Serbest bırakıldıktan sonra Béatrice ceza olarak, sapkın Kathar inançlarını belli etmek için sarı bir haç takmaya zorlanmıştı. Bu, Katharların işle-dikleri ilk suçlara verilen tipik bir cezaydı. Sapkınlıkta ısrarcı olanlara ise idam cezasına kadar giden daha sert cezalar uygulanırdı.

Engizisyon Mahkemesi

Ortaçağ Engizisyonu öncelikle Katolik Kilise tarafından 12. Yüzyıl Fransası'nda sapkınlıklara karşı savaşmak için kurulmuştu. Özellikle güneyde yaygın olan ve sapkınlık olarak görülen Katharizm'e karşı bir reaksiyondur. İlk Engizisyon Mahkemesi 1184'te Fransa'nın Languedoc bölgesinde geçici bir konsey olarak kurulmuştur. Mahkeme daha sonra kalıcı hale getirilmiş ve Roma'da ve Carcassonne'de Dominikan rahiplerinin idaresine verilmiştir. 1200 yılından sonra her mahkemeye bir rahip başkanlık etmiştir ve suçlanan kim olursa olsun önce mahkemenin önüne çıkarılmış, sonuca göre başkanın önünde yargılanmıştır.

Soruşturmalar, dini inançların yanı sıra, genellikle ahlak dışı davranışlara ve sapkınlık belirtisi olarak cinsel günahlara odaklanmıştır. Cezaların arasında idam (suçlular genellikle bir kazık üzerinde yakılırdı), hapis ve sürgün vardı. Cezaevindekilere ise genelde önce işkence edilmiştir; Papa IV. Innocent'in 1252'deki fetvası sapkınlara karşı işkence kullanımını açık açık desteklemiştir. Bu, istismar edilmeye gayet açık bir sistemdi. Dolayısıyla herhangi birinin aleyhinde çıkan herhangi bir dedikodu ya da bir ipucu mahkemeye çağrılmaları için yeterli olduğundan, düşmanına garez besleyen birinin doğru kişinin kulağına birkaç söz fısıldaması yeterliydi.

İspanyol Engizisyonu

İki Dominikan rahibi sözde Şeytan'la anlaşma imzaladıkları için bir kazığa bağlanıp yakılırken (1549)

Katolik Engizisyonu'nun Ortaçağ'ın sonlarında Avrupa'daki tutuculuğu korumayı hedefleyen en uç örneği İspanyol Engizisyonu'ydu. 1481'de Aragon kralı II. Fernando ve Kastilyalı I. Isabel tarafından kurulan İspanyol Kutsal Engizisyon Mahkemesi şaşırtıcı derecede sağlam çıkmış ve 1834'te II. Isabel'in kararıyla feshedilene kadar o ya da bu şekilde varlığını sürdürmeyi başarmıştı.

Kendinden önceki kurumun aksine İspanyol Engizisyonu Papa yerine İspanyol kralları tarafından idare ediliyordu ve diğer dinlerin mensuplarına özellikle sert cezalar veriyordu. İspanya tam da bu zamanlarda Endülüs'ü Müslüman Mağribilerin elinden almıştı; ayrıca bu bölgede kayda değer bir Yahudi nüfusu da vardı.

Yahudi ve Müslümanlar ya din değiştirmeye ya da göç etmeye zorlanmış, birçoğu sürülmüştü. Protestan olarak suçlananlar suçlu bulunduklarında genellikle yakılırdı. Sevilla'da 6 Şubat 1481'de altı kişi canlı canlı yakıldıktan sonra, *auto-da-fe** yeni hükümetin sıklıkla kullandığı bir yöntem olmuş ve Engizisyon bu zamandan 1530'a kadar oldukça etkin bir hale gelmişti. Mahkemeler 16. Yüzyıl boyunca devam etmiş olsa da Engizisyon bu dönemde daha az baskı uygulamıştır. 16. Yüzyıl'ın son yirmi otuz yılında sadece 200 kişi Protestan olmakla suçlanmıştı. Bu rakam daha önceden suçlanıp idam edilen yüzlerce kişinin yanında çok hafif kalır.

Cadı avcılığı İspanya'da Avrupa'nın diğer yerlerine -özellikle cadılığın büyük bir sapkınlık olarak kabul edildiği Almanya, Fransa ve İskoçya'ya- nazaran daha az şiddetliydi; ancak diğer suçlar Engizisyon Mahkemesi'nin odağındaydı. Doğru yoldan herhangi bir şekilde sapmak günahı ve günahlar cezalandırılmalıydı. Ruh korumak için bedeni yakmak bile mübahtı.

Tanrı'ya hakaret etmek sık rastlanan bir kabahattir. Dini inançları, cinsel ahlakı ve ahlaksız davranışı kapsardı, din adamları dahil herkes için geçerliydi. Yine de bu suç genelde hafif cezalar alırdı. Muhtemelen boşanmak imkansız olduğu için çok eşli evliliklere sık rastlanırdı. Erkekler için bu suçun cezası beş sene bir kraliyet kadirgasında çalışmaktı, bu da ölüm cezasına eşdeğerti;

* *Auto-da-fe*: İspanyol ve Portekiz Engizisyonları tarafından verilen cezanın halkın önünde infazı. (e.n.)

kadınlar da sıklıkla suçlanır ve bu durumda genellikle hapse atılırlardı.

Bir papalık emrine göre sodomi yalnızca dini bir sapkınlıkla bağlantılı olduğunda Engizisyon önüne çıkarılabilecek bir suç olmasına rağmen, İspanyol Engizisyonu bu konuda oldukça hassastı. Sodomi hem heteroseksüel hem de homoseksüel ilişkilerde anal seks, tecavüz ve hayvanlarla ilişki anlamına geliyordu. Zaragoza Mahkemesi diğerlerine göre daha sert cezalar veriyordu. 1570'lerde sekiz senelik bir dönem içinde 101 erkeği yargılamış, en az otuz beşini idama mahkum etmiştir. Sodomi sebebiyle yapılan son idam Nisan 1633'te gerçekleşmiştir. Kayıtlara göre Engizisyon toplamda 1000 kişiyi bu suçtan yargılamış, 170'ini yakmıştır; bunlardan 84'ü ise hayvanlarla ilişkiden ceza almıştır.

Borgia Ailesi

Açgözlülük, yolsuzluk, şehvet, cinayet, entrika. Bunların hepsi Borgia ailesinin hikayesinin bir parçasıdır ve ailenin ismi 15. ve 16. Yüzyıllardaki altın çağlarından beri zulmlik ve ahlaksızlıkla eş anlamlı hale gelmiştir.

Borgialar, ya da ilk bilindikleri isimleriyle Borjalar, o zamanlar Aragon Krallığı'na bağlı olan Valencia'dan geliyorlardı. Aralarında adını ilk duyuran, 1455'te yetmiş

yedi yaşında Papa III. Calixtus olmadan önce bir hukuk profesörlüğü ve diplomatlık yapmış olan Alfonso'ydu. Zamanın ölçütlerine bakacak olursak, oldukça dürüst bir adam sayılırdı. Yine de, yirmi beş yaşında başpapaz yaptığı yeğeni Rodrigo örneğinde olduğu gibi, kendi ailesinin çıkarlarını her zaman ön planda tutmuştu.

Rodrigo Borgia

Calixtus 1458'de ölünce Rodrigo kısa bir süre içinde yeni papa II. Pius ile birlik olmuş ve Kilise'nin tımar ve arazilerine el koyup gücünü artırmaya başlamıştı. Ayrıca çapkınlıklarıyla şöhret yapmış ve Pius tarafından birkaç defa eleştirilmiştir. Bunun bir etkisi olmamış olacak ki Rodrigo 1492'de Papa VI. Alexander olduğunda en az üç farklı kadından sekiz çocuk sahibiydi.

En yakın olduğu ve kötü namını paylaşan dört çocuğu, uzun süreli metresi Vanozza dei Catanei ile ilişkisinden doğan Giovanni, Cesare, Lucrezia ve Gioffre idi.

Papa olduktan sonra Alexander açık bir şekilde çocukları ve ailesini terfi ettirmeye başlamış, onlara atamalar, topraklar ve mal mülk vermiştir. En sevdiği ve en büyük oğlu olan Giovanni'yi papa ordusunun komutanı, Cesare'yi ise kardinal yapmış ve hanedanlar arası ittifak kurmak adına on iki yaşındaki Lucrezia'yı güçlü Milano

aillesinden Giovanni Sforza'yla, Gioffre'yi ise Aragon'lu Sancha ile evlendirmiştir. Anneleri Vanozza'yı Papalık Sarayı'na aldırması ve daha sonra genç metresi Giulia Farnese'yi Lucrezia ile yaşaması için Vatikan'ın yanındaki bir saraya yerleştirmiştir.

Alexander, Giovanni'nin Napoli tahtını ele geçirmesini istemişse de Giovanni'nin Tiber Nehri'nde ölü bulunmasıyla planları suya düşmüştür. Giovanni'nin gırtlığı kesilmiş halde bulunmuş ve vücudunda dokuz bıçak yarası izi saptanmıştı. Henüz yirmi yaşında olmasına rağmen vahşi ve dengesiz karakteri ve -kardeşi Gioffre'ninki dahil- diğer erkeklerin karılarıyla sürekli aşna fişne yapması ona birçok düşman kazandırmıştı. Baştan beri failin kardeşi Cesare olduğu düşünülmüştür. Zira büyük ihtimalle baldızları Sancha ya da kız kardeşleri Lucrezia'nın gönlünü çelmek için kapışmışlardı. Oğlunun ölümüyle gerçekten mahvolmuş olmasına rağmen Alexander'ın bu cinayet yüzünden kimsenin resmi olarak cezalandırılmasına seyirci kalması ve öcünü almaya çalışmaması ise tuhaf bir hakikattir.

Cesare Borgia

Kardeşinin ölümü Cesare'nin işine gelmiştir, zira bu durum ona en sevilen erkek çocuk ve varis olma konumunu kazandırmış, güç ve varlığı elinde birleştirmesini sağlamıştır. Alexander'i kendisini kardinallikten azat etmesi konusunda ikna etmiş ve kardinal şapkasından feragat eden ilk adam olmuştur. Fransa'ya papalık elçisi olarak gönderilmiş, burada Valentinois Dükü olmuş ve Kral XIII. Louis'in bir akrabası olan Prenses Charlotte ile evlenip bir çocuk yapmıştır. Cesare İtalya'ya geri dönüp Borgia ailesinin papalık devletlerindeki hâkimiyetini artırmıştır.

Venedik büyükelçisi onun hakkında 'Bütün Roma, Dük tarafından katledilmekten korksun diye her gece dört beş adam, papaz, piskopos ve diğerleri, ölü bulunuyor' demiştir.

Lucrezia Borgia

Lucrezia Borgia

Giovanni Sforza pek de yararlı bir müttefik ya da iyi bir asker olarak kendini gösterememiştir, dolayısıyla Lucrezia'yla olan evliliği 1497'nin Aralık ayında kocalık görevini yerine getirmedeği gerekçesiyle feshedilir. Ancak Lucrezia altı aylık hamiledir ve 1498'in Mart ayında gizlice Giovanni adında bir oğlan doğurur. Bu esraren-giz çocuk üç yıl boyunca gizlenir ve dedikodu malzemesi olur. Infans Romanus ya da Romalı Çocuk olarak da bilinen Giovanni Borgia iki papalık bildirisinin konusu olmuştur; birincisi Giovanni'nin, Cesare'nin gayrimeşru çocuğu olduğunu, ikincisiyse Alexander'in gayrimeşru çocuğu olduğunu belirtir. İki bildiri de Lucrezia'nın çocuğun annesi olduğunu gizleyerek ensest ilişki dedikodularını alevler.

Lucrezia'nın sözde sevgilisi Perotto'nun ölüm emrini Cesare'nin verip vermediği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Perotto'nun vücudu 1498 Şubatı'nda, buluşmalarına aracı olan hizmetçiyle birlikte Tiber Nehri'ne atılmıştır. Perotto yalnızca bir hanedan evliliğinin önüne geçmekle kalmamış, aynı zamanda küçük Giovanni'nin babası olduğu yönünde dedikodulara yol açmış ve nüfuzuyla Cesare'yi kıskandırmıştır.

Bir başka siyasi ittifak sebebiyle Lucrezia, Aragon Prensi Alfonso ile evlendirilmiştir. Bu, kısa zamanda Cesare'nin Fransa ile ilişkileri güçlendirmesi planlarının önüne geçmiş ve Napoli krallığıyla aralarında bir yol ayırımına sebep olmuştur. Dolayısıyla Prens Alfonso'nun ayağı tam zamanında kaydırılmıştır. 1500 yılının Temmuz ayındaki bıçaklı saldırıdan kurtulmuş olsa da yaraları iyileşirken boğdurulmuştur. Bütün bunlarda büyük ihtimalle Cesare'nin parmağı vardır.

Lucrezia genelde usta bir zehirleyici olarak resmedilmiş ve Cesare ile olan ensest ilişkisi hakkındaki söylentiler günümüze kadar ulaşmıştır. Son zamanlarda tarihçiler ona daha ılımlı bir gözle, ailesinin entrika ve kandırmalarının bir kurbanı, siyasi planları için kullandıkları bir yem olarak bakmaya başlamıştır.

Ahlaksızlık

Tabii ki ahlaksızlıklar ve aşırılıklar da kayıtlara geçmişti. Ekim 1501'deki Kestane Ziyafeti, Borgia ailesinin namını iyice pekiştirmiştir.

Papalık'ın merasimcibaşısı olan Piskopos Johann Burchard da bir Borgia'ydı ve günlüğüne bu ziyafete elli fahişenin katıldığını ve önce kıyafetleriyle, sonra çıplak olarak dans ettiklerini yazmıştır. Odadakilere mum dağıtılmış ve çıplak dansçıların sürünerek toplamaları için yerlere kestaneler saçılmıştır. Papa Alexander, Cesare ve Lucrezia Borgia bu umumi orjide fahişelerle en fazla ilişkiye giren erkeklere ödül olarak ipekten yelekler, ayakkabılar ve şapkalar sunulmasını seyretmiştir.

Burchard ayrıca üç Borgia erkeğinin olayları Aziz Peter meydanındaki kapalı bir avlunun balkonundan birbirine kızmış azgın beygirler gibi izlediğini ve sonra herkesi yarararak hapsedilmiş kısırakların üzerine atladıklarını, bu süreç içinde hem kendilerini hem de kısırakları yaraladıklarını anlatmıştır.

Kısa sayılabilecek ömrünün sonunda frengi yüzünden cildi bozulan Cesare, halk içine çıktığı zamanlar bir maske takmaya başladı. Kötü bir nam salmış olsa da, sınırsız enerjisi ve cesareti sebebiyle takdir edilir, istediğinde etkileyici bir adam olurdu. Cesare farklı eşlerden en az on bir gayrimeşru çocuk babasıydı.

Hikayenin Sonu

1503'ün Ağustosunda hem Alexander hem Cesare ateşlenmişti. Cesare iyileşti ancak yetmiş iki yaşındaki papa kurtulamadı. Zehirlenmeden şüphelenilse de büyük ihtimalle ikisi de sıtmaya yakalanmıştı. Roma'nın yazları sıcak ve sağlıksızdı; hastalık kol geziyordu.

Cesare'nin konumu artık güvence altında değildi ve Papa II. Julius ile bir anlaşma yapmaya çalışsa da ezeli düşman olmaktan kurtulamamışlardı. 1507'de Navarre'de bir savaşta kaleyi kuşattıkları sırada öldürüldüğünde sadece otuz iki yaşındaydı.

Lucrezia üçüncü kocası, Ferrara Dükü Alfonso d'Este ile hayatına devam etmiş ve ondan birkaç çocuk dünyaya getirmiştir. 1505'ten itibaren Ferrara Düşesi olunca sanatçıları himayesine alan biri olarak nam salmış ve ülkede gelişmekte olan sanatçı camiasının önemli bir parçası olmuştur. 1519'da otuz dokuz yaşında ölü doğum yaptığı bir bebeğin yarattığı tıbbi komplikasyonlar sebebiyle hayata gözlerini yummuştur.

Adları ülkede kötüye çıkmış olan Borgia ailesi hayatları boyunca neredeyse kesin olarak birçok şoke edici suçun sorumlusu olmuştur; buna rüşvet, yolsuzluk, hırsızlık, cinayet, zehirleme, tecavüz ve listeyi tamamlamak gerekirse büyük ihtimalle ensest de dahildir. Dindar bir bakış açısından bakmak gerekirse, Alexander'in kurnaz diplomasisi, yönetimi ve tabii ki aldığı maddi önlemlerle

papalığın varlığının tehlikede olduğu bir zamanda ayakta kalmasını sağladığı söylenebilir. Zamanın diğer güçlü ve hayasız aileleri gibi, Borgia ailesi de cömert, hayırsever ve sanata katkıda bulunan kimselerdi; onlar olmasaydı Rönesans sanatının muhteşem örneklerinden bazıları da olmazdı.

Borgia ailesinin etkisi 16. Yüzyıl boyunca, her ne kadar az da olsa, devam etmiştir. Kimisi dini ve siyasi pozisyonlarda bulunmuş ve hatta 1510'dan 1572'ye kadar yaşayan Francis Borgia aziz ilan edilmiştir.

Evlilik ve Reform

Martin Luther önemli bir reformcuydu ve Hıristiyanlığın -ve tabii ki Avrupa ve dünya tarihinin de- akışını değiştiren 16. Yüzyıl Protestan Reform hareketinin belirleyicisiydi.

Luther, 10 Kasım 1483'te Saksonya'nın Eisleben kentinde doğmuştur. Üniversite eğitiminden sonra hukuk fakültesine girmiş, ancak ilahiyat ve felsefeyle git-tikçe daha çok ilgilenmeye başlamıştır. 1505 yılında Erfurt'ta bir Aziz Augustin tarikatı manastırına girmiş, 1507'de papaz ilan edilmiştir. Beş yıl sonra Wittenberg Üniversitesi'nde ilahiyat kadrosuna katılmıştır. Burada, 1517'de çığır açıcı *Endüljansın Kuvveti ve Verimliliğine*

Dair 95 Tez isimli çalışmasını yazmış, papalık yolsuzluklarını ve af belgelerinin satın alınabilmesini eleştirmiştir. Matbaanın gelişmesi sayesinde, Luther'in yazıları hızla Avrupa'ya yayılmış ve Protestan Reform Hareketi'nin kıvılcımını yakmıştır. Luther daha sonra İncil'i Almanca'ya çevirip Alman kültürü ve diline büyük bir katkıda bulunmuş, ayrıca İngiltere'de Kral James İncili'nin yazılmasına ilham kaynağı olmuştur. Bunun yanı sıra bir de dönemi için devrimci sayılabilecek bir hareketle kilise ibadetlerine eklenecek ilahiler yazmıştır.

Luther, her ne kadar kendisi evleneceğini hiç düşünmese de uzun süreden beri papazların bekaret yemini- ne şiddetle karşı çıkıyordu. Yine de: 'Evlenmek aklıma yatmıyor, zira her gün zaten içimdeki sapkının ölmesini bekliyorum.' Bununla birlikte, 1525'te, uygulamalara tahammülü kalmamış rahibelerin bir Katolik manastırından ringa balığı varilleri içinde kaçmasına yardımcı olduktan iki sene sonra, Luther kaçan rahibelerden biri olan Katharina von Bora ile evlenmiştir.

Görünüşe göre mutlu mesut bir evlilik yaşamışlardır. Luther nikahlarından bir seneyi aşan bir süre sonra 'Katie'ciğim her şeyde öylesine yardımsever ve memnuniyet verici ki fakirliğimi Karun'un hazinelerine dahi değişmem' demiştir.

Çiftin altı çocuğı olmuştur, ama bunlardan yalnızca dördü hayatta kalmıştır. Ayrıca dört de yetim çocuğa bakmışlardır. Katharina çiftçilik yaparak ve kendilerine

düğün hediyesi olarak verilen Kara Manastır adlı evlerinde ziyaretçi ağırlayarak aile bütçesine katkıda bulunmaya çalışıyordu. Kendisiyle birlikte başka hemşirelerin de çalıştığı bir hastane işletiyordu.

Evlilikte Seks

Martin Luther ve Protestanlık, öğreti ve ibadetlere getirdiği değişikliklerin yanı sıra, evlilik ve sekse yaklaşımı da değiştirdi. Evlilik içinde artık bir günah olarak görülmeyen cinsel ilişkiye çok daha fazla önem verilmeye başlandı. Evlilik, bir iş anlaşmasından ziyade sevgi dolu bir birleşme, hatta kutsal bir görev olarak görüldü. Luther yakın arkadaşı ve kendisi gibi eski bir rahip olan George Spalatin'in evleneceğini duyduğunda çok sevinmiş ve ona bir mektubunda 'Catherine'ne yatıp ona sarıldığında, 'Bu insan evladı, bu Tanrı'nın mükemmel yaratığı, bana İsa tarafından verilmiştir. Ona şükürler olsun.' diye düşünmelisin. Hesaplarıma göre bu mektubu alacağın günün akşamında sen kendi Katharina'nla sevişirken ben de benimkiyle sevişeceğim ve böylece aşkta birleşeceğiz' demiştir.

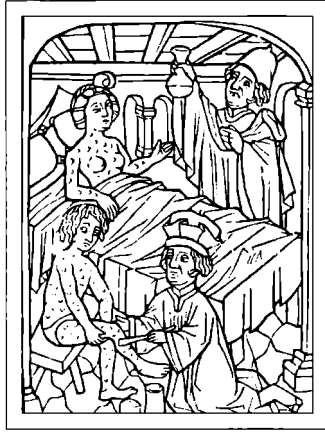
Cinsel ilişkiye açık ve dürüstçe değinmek bu zamanlarda gayet normal karşılanıyordu.

Günahın Bedelleri

Ortaçağ'da Avrupa nüfusunu kırıp geçiren veba salgınları aynı zamanda sonucunu düşünmeden zevk peşinde koşmaya da neden olmuş, ölümle yüzleşildiği an cinsel özgürlük ve azgınlığa kaçılmasını tetiklemiştir.

15. Yüzyıl'ın sonunda Rönesans dünyasını kasıp kavuran yeni salgın hastalığa ise farklı yaklaşmıştır. Bu hastalığın günahkarlığın cezası olduğu düşünülmüş ve çözüm olarak tövbe etme ve dini reform yapma yoluna gidilmiştir.

Frengi

Frengi kurbanlarının bilinen en eski tasviri (1498)

Avrupa'yı 1495'ten itibaren onlarca yıl kasıp kavuran 'büyük frengi vakası' bir sifilis salgınıydı. Hastalığın belirtilerine Napoli'yi kuşatma altına alan Fransız birliklerinde rastlanmıştı ve askerler Fransa'ya dönünce hastalığı da beraberlerinde getirmişlerdi. Hastalık resmi olarak Napoli'de 1496 yılında kaydedilmiştir. İki ay içinde Paris'te, yetkililerin hastalığı kontrol altına alma çalışmalarına başlamasına yetecek kadar çok vaka görülmüştü. Ancak bu önlemler hastalığın 16. Yüzyıl'ın sonlarında İngiltere'ye ulaşmasını engelleyemedi.

Frengi başta Kristof Kolomb'un Yeni Dünya'dan dönen denizcilerinin getirdiği, Avupalıların bağışıklığı olmadığı bir hastalık olarak görülmüştü. Çünkü Kolomb

ile denize açılan birçok İspanyol tüccarı 1495'te İtalya'ya karşı taaruza geçen Fransız birliklerinde yer almıştı. Yine de frenginin bu denli hızlı yayılması tayfalardan bazılarının Amerika'dan gelir gelmez başka işlerle oldukça meşgul olduğuna işarettir.

Frenginin başlangıcına dair başka teoriler de tıp tarihçileri tarafından tartışılmaktaydı. Kimisi zaten var olan hafif bir hastalığın mutasyona uğrayıp patojenik hale geldiğini söylerken, diğerleri frenginin önceden de var olduğunu, ancak yanlış bir tanıyla cüzzam sanıldığını iddia ediyordu. Dönemin uçuk fikirlerinden biri de frenginin Karayipler'deki yamyamlığın bir sonucu olduğunu iddia eden Francis Bacon'dan gelmiştir.

Bu sırada herkes suçu başkalarının üstüne atmakla meşgüldü: Sifilise Fransızlar 'Napoli hastalığı' derken İtalyanlar, İspanyollar ve İngilizler aynı hastalığı 'Fransız hastalığı', Ruslar 'Leh hastalığı', Almanlar ise 'İspanyol uyuzu' olarak tanımlamıştır.

Papa VI. Alexander'in doktoru Pedro Pinto, frengiyi 'içeriden beslenerek hayati organları mahveden deşetli alevlere, cildi kirleten lezyonlara ve kabuklu kirlere yol açan müstehcen bir hastalık' olarak tanımlamıştır. Papa'nın Fransa'da frengi kapmış oğlu Cesare Borgia'yı o tedavi etmiş olmalıydı.

Hastalığa resmi ismi olan 'sifilis'i, İtalyan şair ve doktor Girolamo Fracastoro vermiştir. *Syphilis sive morbus gallicus* (Sifilis, yahut Fransız hastalığı) şiirinde bir

Yunan köylüsü olan Syphilis, Apollo'yu kızdırdıktan sonra hastalanır, vücudunda ülserler oluşur ve tıp tanrısı Merkür tarafından iyileştirilir.

İster yeni bir hastalık olsun, ister eski bir hastalığın mutasyona uğramış hali olsun, 15. Yüzyıl'ın sonunda hızla yayılan Avrupa'yı kırıp geçiren sifilis salgını oldukça ciddi ve ölümcüldü. 1539'da yayınlanan bu konuyu ele alan bir kitapta Ruy Diaz de Isla Avrupa genelinde bir milyondan fazla insanın öldüğünü yazmıştır.

17. Yüzyıl doktoru İngiliz Thomas Sydenham, Henry Paman'a yazdığı bir mektupta hastalığın bazı daha korkunç belirtilerini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Öncelikle cinsel organda küçük kırmızı bir nokta belirir, bunu idrar yolunda bir akıntı takip eder. Acı dolu bir ülser oluşur ve kasıkların lenf düğümünde oluşan şişmeler yahut bubolarla devam eder. Baş ağrıları ve vücudun her yerinde hissedilen acılardan sonraysa bütün vücutta lezyonlar çıkar. Kafatasında, ayrıca kol ile bacak kemiklerinde yumrular ve mukoza zarı oluşur; tümörler, yumuşak dokuları ve kıkırdakları, özellikle de burnu yok etmeye başlar. Aynı dönemlerdeki birçok diğer tanım da hastalığı kapmış kişilerin vücudunun kafadan dize kadar kokan, irinli lezyonlarla kaplandığını, etlerinin yüzlerinden soyulmaya başladığını yazar.

Thomas Sydenham'ın yazdığı sıralarda hastalık öldürücülüğünü biraz da olsa yitirmişti. Bunda büyük ihtimalle iyileştirilmiş hijyen ve hayat standartlarının ya

da toplumun bağışıklık kazanmasının da payı vardır. Ancak bu durum başka sorunlara sebep olmuş, hastalığın belirtilerinin gizli kalmasını kolaylaştırmıştır. İnsanlar hastalık kaptıklarının farkına varamamış ve ilk lezyon yok olup sifilis pasif hale geçtiğinde birçoğu iyileştiğini sanmıştır. Hastalık dolayısıyla cinsel partnerlere ve anne karnındaki çocuklara geçmiş, birçok sağlık sorunu ve vücutta deformasyona sebep olmuştur.

Genelevlerin Kapatılması

Belsoğukluğu ve diğer hastalıkların yayılmasının suçlu-su olarak genellikle seks ticareti gösterilmiştir, ancak bu yeni salgının dehşeti ve büyüklüğü genelevlerin kapatılması için çağrılarının yayınlanmasına ve yeni bir ahlaki düzen taleplerinin yükselmesine sebep olmuştur. Ne var ki, getirilen düzenlemelerin hiçbirisi fuhuşu azaltmayı başaramamıştır. Aksine, genelevlerin kapatılması sadece kadınların işlerini sokaklara taşımasına yol açmış, böylece sorunu daha da perçinlemiştir. 1490'da resmi kayıtlar Roma'da 7.000, Venedik'te 11.000 fahişe olduğunu gösterir; yeni kanundan sonra da bu sayılar değişmemiştir.

İngiltere'de, VII. Henry bütün büyük şehirlerdeki genelevleri kapattırmaya çalışmıştır. Elizabeth dönemi tarihçisi John Stow'un yazdığı *Londra Anketi*'ne göre,

Londra'nın Bankside (Thames Nehri kıyısı) bölgesindeki 'The Crane' (Turna), 'The Bell' (Çan), 'The Cardinal's Cap' (Kardinal'in Başlığı) ve 'The Swan' (Kuğu) gibi isimlerle örtbas edilen 'kerhaneler', kısa bir süre için kapatılmış ancak kısa zamanda tekrar açılmıştır. Ama kadınların birçoğu şehrin ve banliyölerin sokaklarına dağıldığı için evde çalışan fahişelerin sayısı azalmıştır.

Ahlak Bekçisi VII. Henry

Cinsel özgürlüğü kısıtlayan en katı iki kanunu çıkaran kral, VII. Henry'nin oğlu VIII. Henry'ydi. Bu kanunlardan ilki, parlamentodan Henry'nin genel sekreteri Thomas Cromwell'in baskılarıyla geçirilen 1533 Sodomi Kanunu'dur.

Sodomi anal seks, ensest, hayvanlarla ilişki ve hatta cadılığı da kapsayan, doğal olmayan bir cinsel birleşme biçimi olarak tanımlanmıştı. Kanun herhangi bir görev dışı cinsel birleşmeyi kapsıyordu ve VIII. Henry ile Tudor hanedanı üyeleri bu kanunu birçok düşmanlarına karşı bir silah olarak kullanabiliyorlardı. Sodomi krala karşı işlenmiş bir suç olarak sayılıyor, ölüm ve dini usûl-lere uyulmaksızın defnedilmeyle cezalandırılıyordu. Bu kanun 19. Yüzyıla kadar kanunnamelerdeki yerini korumuştur.

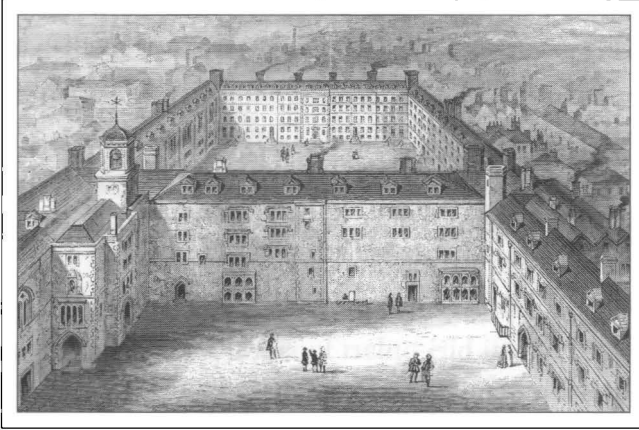
Daha sonra, 1546'nın Nisan ayında, VIII. Henry Londra'nın genelevlerinin ve krallığındaki bütün 'fuhuş evleri'nin kapatılmasını emretmiştir. Genelevlerin derhal kapatılması gerektiğine dair bir ferman yayınlanmış, kanun sokaklardaki tellallar tarafından duyurulmuştur. Köpek dövüşü ve ayı avlama gibi ortaçağa dair halk eğlencelerine de derhal son verilecektir.

Kanun, amacının 'genelev denilen halka açık alanlarda türeyen bu ahlaksız ve zavallı insanlara ceza verilmemesine ya da bu berbat ve tiksindirici günahlarının düzeltilmemesine göz yumulmasına bir son vermek' olduğunu ilan eder. Tabii ki, geneleve gitmeyen Henry'nin 'Winchester kazları' ismini verdiği bir grup kadının muamelesinden pek hoşlandığı düşünülecek olursa bunun oldukça ikiyüzlü bir kanun olduğu görülebilir. Birlikte olduğu kadınları çoğunlukla eski Winchester Papazı, 1553'te sifilisten ölen Başpiskopos Stephen Gardiner'in seçtiği söylenir. Henry'nin sonraları başgösteren sağlık sorunlarının, iktidarsızlık nöbetlerinin ve güçlü bir erkek vâris dünyaya getirememesinin sebeplerinin sifilis olup olmadığı tartışmalıdır.

Avrupa'nın her yerinde olduğu gibi, burada da kanunlar pek de etkili olmamıştır; aslına bakılırsa yasaklamalar durumu daha da kötüye götürmüştür. Kamu ahlakının kontrol altına alınması, fahişelerin meyhanelerle hanlara yönelmesi sebebiyle iyice zorlaşmıştı ve bu alandaki ticareti daha da yaygınlaştırmıştı. John Stow'un sözünü ettiği en azından iki genelev 16. Yüzyıl'ın ilerleyen dönemlerinde, Shakespeare'in zamanında da varlı-

ğını sürdürmüştür. Kılık değiştirmiş olsalar da tabelaları hâlâ göz önünde olan 'Cardinal's Cap' ve 'The Bell' gibi genelevler bazı tiyatrolara pek yakındı ve oyuncu ile se-yircilerin sıklıkla gittiği yerler arasında yer alıyordu.

Bridewell

1667'de Londra Bridewell Hapishanesi

Ancak kamuoyunun yargıları değişiyor ve tavırlar sertleşiyordu. Bazı yerlerde adı çıkmış fahişeler dışlanmış ve geri gelmeye cesaret ederlerse kırbaçlanmakla, teşhir edilip damgalanmakla tehdit edilmişti. Cinsel suç işleyenlerse suçlarının bir simgesi olarak özel bir sarı yeşil tasma takmaya zorlanıyordu.

Birçok şehirde yetkililer fahişeleri düzenli olarak kır-

başlar ve saçlarını kazıdıktan sonra onlara çürük sebze atan ve tencere tava çalan halkın gözleri önünde yerlerde sürüklerlerdi. Tören halinde gerçekleştirilen bir başka aşağılamaysa suçluların halka açık kırbaçlama yerlerine götürülmesi ve gece boyunca burada boyunduruğa bağlı tutulmasıydı. 1550'de Londra'nın belediye başkanı Lord Rowland Hill namussuzlukla suçlanan herkesi, varlıklı yurttaşları dahi şehir içinde teşhir edilme cezasına çarptırmıştır.

En kötüsüyse Londra'daki fahişeler, ahlaksızlar, serseriler ve hırsızlar için tasarlanan ilk 'ıslah evi' olan Bridewell'di. Thames Nehri kıyısında Blackfriars Köprüsü'ne yakın, Hampton Court Sarayı tarzında inşa edilen Bridewell, başta VIII. Henry'nin saraylarından biriydi. 1552'de oğlu VI. Edward suçluların ıslah edilmesi için burayı şehre armağan etmiştir.

Gerçek bir ceza hükmü yoktu ve tutuklular bir kere içeri girdiler mi biri onları kurtarana kadar orada kapalı kalırlardı. Hapishane ile ıslahevi karışımı bir yer olan Bridewell kelepçe, boyunduruk, kenevir sapı kırmak için kalıplar ve çarklarla doluydu. Ağır iş yapamayacak kadar zayıf olanlar ise döşek yapardı. Daha şanslı olan diğerlerine ise nasıl mısır unu ya da nal yapılacağı öğretilirdi.

Ancak cezalar oldukça caniceydi; özellikle de kadınlar için. Düzenli olarak yöneticilerin önünde kırbaçlanırlar ve dayak, aç bırakma ve hatta toplu tecavüze maruz bırakılırlardı.

Örnek bir ıslahevi olarak 'Bridewell' ülkenin farklı bölgelerindeki benzer kurumların da adı olmuştur.

AZGIN ASİLLER

*Erkekler, özellikle de önemli erkekler için,
hiçbir şey kendilerini kadınların yasak aşkına
kaptırmaktan daha kötü değildir.*

Kral II. James

Erkekler ve kadınlar her zaman yasak ilişkilere girmiştir ve kraliyet aileleri de istisna değildir. Hatta büyük ihtimalle asiller herkesten daha fazla cilveleşmişlerdir. Seksapeli artırmak için güç, konum ve varlık gibisi yoktur ve güç, kraliyetle birleştğinde sonuç görüldüğü gibi güçlü bir afrodizyak olmuştur. Kraliyet metresi ya da âşığı olmak için can atanların listesi yüzyıllar boyu kabarık olmuştur.

VIII. Henry

İnsanlara 'azgın bir kral say' diyecek olsanız büyük ihtimalle çoğunluk Kral VIII. Henry cevabını verecektir. Olgun kralın sadece portrelerine bakmanız bile oldukça çeşitli zevklere düşkün bir kral olduğunu anlamanıza yetecektir. 21. Yüzyıl'daki torunu Prens Charles gibi Henry de metresiyle evlenmek için eşine zor rastlanır bir istekte bulunmuştu. 16. Yüzyıl'da cep telefonları ol-

saydı, VIII. Henry'nin özel konuşmalarından kim bilir ne çok kirli çamaşır ortaya dökülürdü. Bunun yerine kral -ilk eşi, ölen ağabeyinin dul karısı Aragon'lu Catherine ile evliyken- sevgilisi Anne Boleyn'e sayısız aşk mektubu yazmış ve içinde AB yazan bir kalbin iki yanına ayrı ayrı H ve R (Henry Rex'in* baş harfleri) harfleri yazarak imzalamıştır.

VIII. Henry'nin Anne Boleyn'e yazdığı bir aşk mektubundaki imzası:
'HR'ye bir sen gereksin'

Henry yaşam dolu Anne Boleyn'e kendini öyle kaptırmıştır ki Roma'yla ters düşmeyi, aforoz edilerek sonsuza dek lanetlenmeyi ve köklü Kilise'nin baştan aşağı elden geçirilmesini göze almıştır. İngiltere bir daha asla aynı olmayacaktır ve bütün bunların hepsi Henry'nin boşanıp hayatının aşkını karısı yapabilmesi uğrunadır. (Tabii ki bunlar Anne Boleyn'in de erkek bir varis dünyaya getiremeyeşine ve sahneye üçüncü bir eşin çıkmasına kadar sürecektir.)

Anne, Fransız sarayında nedime olarak birkaç yıl geçirmiştir ve İngiltere'ye 1522'de dönünce hem görünüşü, hem de keskin zekası sebebiyle birçok hayran toplamış-

* Henry Rex: 'Kral Henry' anlamında. (e.n.)

tır. Henry'nin Anne'nin kızkardeşi Mary ile yaşadığı ilişkiden doğan bir çocuğu vardır. Dolayısıyla Henry gözünü Anne'e çevirince Anne başta direnç göstermiştir. Bu Henry'nin daha da kararlı davranması ve Boleyn ailesini hediyelere ve rütbelere boğmasıyla sonuçlanmıştır. 1532'de Anne Pembroke Markizi yapılmış ve 1533'ün başlarında Henry'den hamile kalmıştır. Hızlı davranmak zorunda kalan Henry onunla gizli bir törenle Ocak ayında evlenmiş, derhal Katolik Kilisesi'nden ayrılmış, Üstünlük Yasası'nı geçirmiş ve kendini İngiliz Kilisesi'nin başı ilan etmiştir.

Anne, 1533 yılının Haziranı'nda Westminster Manastırı'nda yapılan şaşaalı bir törenle İngiltere Kraliçesi ilan edilmiş ve Eylül ayında kızları Elizabeth doğmuştur. Talih bu ya, üç seneden kısa bir süre içinde, 19 Mayıs 1536'da, Anne evlendiği yıl çıkarılan yasa Sodomi Yasası'nın bir kurbanı olarak Londra Kulesi'nde idam edilmiştir.

Bir Kraliçenin Düşüşü

Elizabeth'in doğumundan sonra, 1534 yazında ve 1536'nın Ocak ayında yaşadığı iki gebelik de düşükle sonuçlanmıştır. Toplum Anne'yi hiçbir zaman benimseyememiş, onun yerine selefi Aragon'lu Catherine'yi tercih etmişti; kısa zamanda Anne'nin altı parmaklı bir cadı olduğuna

dair dedikodular çıkmış ve ölü doğumlar suçunun birer kanıtı olarak gösterilmiştir.

Görünüşe bakılırsa Henry de bu dedikodulara kulağını kapamamıştır. Ölü doğan ikinci bebeğin erkek olduğunu duyan Henry evliliğin lanetli olduğuna karar vermiş ve iktidarsızlığının suçunu da, bu duruma cadıların sebep olduğu gerekçesiyle Anne'nin üzerine yıkmıştır.

Bu arada Anne, Henry'nin sağ kolu Thomas Cromwell ile de siyasi meseleler konusunda fikir ayrılıkları yaşamış ve bu ayrılıklar onun kaderini belirlemiştir. Cromwell ve Henry ona ağır suçlamalar yöneltmiş, sodomi suçuyla, yani Tanrı'nın hoşuna gitmeyecek herhangi bir cinsel suçla itham etmişlerdir. Bir sonraki adımdaysa cinsel suçlarına kanıt aramışlardır.

Anne'nin genç Flaman müzisyeni Mark Smeeton, 1536'nın Nisan ayında tutuklanmış ve onunla seks yaptığını itiraf edene kadar işkenceye uğramıştır. Yine işkence altında Sir Henry Norris, Sir Francis Weston ve William Brereton da benzer itiraflarda bulunmuşlardır; hatta Anne'nin erkek kardeşi Lord George Rochford da ensest ilişkiyle suçlanmış, ölü doğan erkek çocuk da yasak ilişkilerinin bir kanıtı olarak sunulmuştur.

Kendi babası ve amcası Norfolk Dükü de Anne'nin suçlarını inceleyen bu gizli kurulda yer almıştır.

Duruşmada Anne zina ve cadılıktan suçlu bulunmuş ve Londra Kulesi'ne kapatılmıştır. Halk içinde idam edilen ilk İngiliz Kraliçesi olmuş, ancak 'merhamet' edilip baltayla öldürülmektense Fransız bir cellat tarafından

kafasının kesilmesine izin verilmiştir. İşin ilginç tarafı, Anne'nin konuşmasında kocasına övgüler yağdırmasıdır: 'Daha merhametli bir prens görülmemiştir ve o benim için her zaman iyi, nazik ve kudretli bir efendi olmuştur.'

Şayet Henry eski aşkının ardından üzüldüyse de bu pek uzun sürmemiştir. Zira bir gün sonra Anne'nin halefi Jane Seymour'la nişanlanmış ve Whitehall Sarayı'nda 30 Mayıs'ta evlenmiştir.

Flandra Kısrağı

Sağ kalan tek (meşru) erkek varisinin Prens Edward olması sebebiyle Henry soyunun devam edeceğini garanti altına almak istiyordu; dolayısıyla Jane Seymour'un öldükten sonra derhal kendine yeni eş aramaya başlamıştı. Hans Holbein'in ihtişamlı portresinden etkilenen Henry, Alman prensesi Cleves'li Anne'de karar kıldı.

Alman prensesinin görünüşü, müstakbel eşiyle Blackheath'te tanışan Henry'yi hayal kırıklığına uğratmıştır. Tanışmanın ardından 'Hiç de söylendiği gibi güzel değil' diye yakınmıştır Henry. Yine de işleri ayarlayan Thomas Cromwell, Henry'yi, adını 'Flandra kısrağı' koyduğu bu kadınla evlenmeye ikna etmeyi başarmıştır. Zira aksi bir hareket Almanya'yla olan ittifakını tehlikeye atacaktır.

Çift Greenwich'teki Placentia Sarayı'nda, 6 Haziran 1540'ta evlenmiştir. Düğün gecesi pek de başarılı geçmemiştir. Ertesi sabah Henry Cromwell'e 'Ona önceden de pek bayılmamıştım, ancak şimdi hiç beğenmiyorum' demiştir. Kokusundan hoşlanmamış, fiziksel olarak itici bulmuş ve bakire olduğuna da inanmamıştır. Anne'nin alımlı kocası hakkında ne düşündüğüne dair de herhangi bir kayıt yoktur.

Aynı senenin Temmuz ayında evlilik, birleşme gerçekleşmediği gerekçesiyle feshedilmiş, Anne'ye birkaç arazi dahil cömert bir nafaka verilmiştir. Daha sonra Anne 'Kral'ın Sevgili Kızkardeşi' olarak anılmaya başlanmış, sarayın sıkı ziyaretçilerinden biri olmuş ve Henry'nin bütün diğer karılarından uzun yaşamıştır. Thomas Cromwell'in sonu ise daha talihsiz olmuştur: Hainlik ve kafirlik gerekçesiyle 28 Temmuz 1540'da, bu evlilik faciasının doğrudan bir sonucu olarak idam edilmiştir.

Boşanmış, Kafası Kesilmiş, Ölmüş, Boşanmış, Kafası Kesilmiş, Hayatta Kalmış

Henry'nin beşinci karısı olan Catherine Howard, kuzeni Anne Boleyn ile aynı kaderi paylaşacaktı. Ancak Catherine'nin zinadan suçlu olduğu neredeyse kesin gibidir.

Genç ve güzel Catherine, teyzesi Dul Norfolk Düşesi'nin özgür ve rahat evinde yetiştirilmişti; cinsel özgürlük de bu evde normal sayılıyordu. Catherine burada müzisyen Henry Manox'la ve evin katibi, büyük ihtimalle de evlenmeye niyetlendiği Francis Dereham'la ilişki yaşamıştı. Ama düşes onaylamadığı için bu evlilik gerçekleşmemişti.

Henry'nin sarayına yollanan Catherine çok geçmeden, yaşlanan kralın gözüne çarpmıştı. Cleves'li Anne ile olan evliliğinin feshedilmesinden sonra derhal Catherine'yi karısı yapmış ve hayat dolu Catherine kralın keyfini ve şevkini yerine getirmişti. Bir önceki nikah gecesinden beri yakasını bırakmayan iktidarsızlığından kurtulmuş ve Catherine'e 'dikensiz gül' adını vermiştir.

Ancak Henry 140 kiloya çıkmış ve bacağına irinli bir ülser peydah olmuştu. Ayrıca karısından otuz yıl daha yaşlıydı. Dolayısıyla kraliçenin genç erkeklerin ziyaretlerinden hoşlanması pek de şaşırtıcı olmasa gerek.

Henry'nin iltimaslı saraylısı Thomas Culpeper'le flört etmiş ve onunla gizli randevularda buluşmuştur. Ayrıca eski âşığı Francis Dereham'ı katibi olarak atama gafletinde bulunmuştur.

Catherine'nin ölçsüzlükleri Başpiskopos Cranmer'in kulağına gitmiş, oradan da krala aksettirilmiştir. Henry başta bu suçlamalara inanmadıysa da soruşturma başlatmaya razı gelmiş, bunun sonucunda da kraliçeyi cezalandırmak için yeterli kanıt toplanmıştır. Culpeper ve Dereham, büyük ihtimalle işkence altında suçlarını itiraf etmiş ve ikisi de idam edilmiştir. Culpeper'in kafası kesilmiş, Dereham asılmış, bir ata bağlanıp sürüklenmiş ve dört parçaya ayrılmıştır. Bunu takiben kafaları Londra Köprüsü'nde kazıklara takılıp teşhir edilmiştir. Catherine'nin kafası ise Londra Kulesi'nin avlusunda 13 Şubat 1542'de kesilmiş ve adı çıkmış kuzeninin yanına, Londra Kulesi'ndeki St Peter ad Vincula Kilisesi'nde bir yere gömülmüştür.

Kanalın diğer tarafından bakan Fransız kral I. François, İngiliz dengine yazdığı mektupta kralın acılarını şöyle paylaşmıştır:

Kadınların hafifliği erkeklerin onurunu kıramaz.

Bugün hâlâ Catherine'nin hayaletinin Hampton Court Sarayı'nın Hortlaklı Salonu'nda, yani ev hapsine mahkum edildikten sonra Henry'nin ismini haykırarak koşmaya başladığı ve muhafızları tarafından alıkondugu yerde dolaştığı söylenir.

Bakire Kraliçe

Annesinin ve üvey annelerinin kaderleri, üvey kız kardeşi Mary'nin yalancı gebeliğinde çektikleri ve Avrupa'yı kasıp kavuran ölümcül sifilis salgını göz önünde bulundurduğunda I. Elizabeth'in evlenmemeye ant içmesi şaşırtıcı gelmeyecektir. Bunun yerine kendisini ülkesine vermiş ve neredeyse kırk beş yıl boyunca Gloriana, İyi Kraliçe Bess olarak hüküm sürmüştür.

Ancak talipleri yok değildi ve ayrıca saraylıların arasında gözdeleri de vardı, dolayısıyla Elizabeth'in gerçekten iddia ettiği gibi 'Bakire Kraliçe' olup olmadığı merak konusudur. En kolay cevapsa hem evet hem de hayırdır. Zeki, hayat dolu, tutkulu ve eğlence sever bir prenses ve kraliçe olan Elizabeth erkeklerin arkadaşlığını sever ve yaşamı boyunca birkaç tanesiyle birlikte anılır. Bu isimlerin arasında Thomas Seymour, Robert Dudley, Robert Devereux, Sir Walter Raleigh ve Sir Christopher Hatton da vardır.

Etrafta aşk hayatı hakkında pek çok dedikodu dolaşıyordu. Büyük ihtimalle gerçekten sevgilileri oluyordu, ancak yakınlıkları tam anlamda cinsel birleşme olmadan bitiyor olmalıydı. Sadece hamilelik korkusu dahi buna engel olmuş olabilirdi. Diğer yandan Elizabeth yardımcı ve hizmetkar bir kraliçe değil de sanki bir kralmışçasına hüküm sürmesi gerektiğini ve evlenirse bu konumunu yitireceğini de gayet iyi biliyordu.

Elizabeth'in sevgilisi olduğu iddia edilenlerden en önemlisi 1588'de ölene kadar kraliçenin yakınında olan Robert Dudley idi. Birbirlerini çocukluktan beri tanır-lardı; aynı yaşıydılar ve birlikte matematik, binicilik ve dans dersleri almışlardı. Mary'nin tahtta kaldığı süre boyunca ikisi de vatana ihanet suçundan Londra Kulesi'nde mahkum edilmişlerdi.

Mary'nin 1558'in Kasım ayında ölmesiyle tahtı ele geçiren Elizabeth, Dudley'i Ahırbeyi yapmıştır, bu da onu her gün gördüğüne işaret eder. Birçok tanığın anlattıklarına göre çift ayan beyan flörtleşirdi. Saray dedikodularına göre sevgili olmuşlardı ve Elizabeth'in Dudley'in hizmetkarı Tamworth'e ödediği 500 poundluk esrarengiz meblağ da aralarında gizlenecek bir şey geçtiğine işaret etmiştir. Ancak dedikodular bir yana, Dudley da skandallara yabancı değildir. On yedi yaşındayken ak-ranı Amy Robsart ile evlenmiş ve saraya gelirken karı-sını taşrada bırakmıştır. Hem İspanyol hem de Venedik büyükelçileri Elizabeth'in Dudley'in karısının ölmesini beklediğini söylemiş, nitekim 1560'ta Amy köy evlerinde bir merdivenin dibinde boynu kırık olarak bulunduğunda dedikodular iyice çığırından çıkmıştır.

Saray içinde bu kadar çok dedikodu dolaşırken Dudley ile evlilik imkansız hale gelmiştir. Ayrıca Elizabeth, bu evliliği yapması durumunda akıl danıştığı birçok yakınının yüz çevireceği konusunda uyarılmıştır. Karısının ölümünden sonra kendini Dudley'den uzaklaştırmışsa da adı onunla anılan kadınları hep kıskanmış ve uzak-

tan kuzeni Lettice Devereux ile 1579'da evlendiği haberi alınca Elizabeth öfekeden deliye dönmüştür. Kraliçe Lettice'i asla affetmese de Dudley'e olan bağlılığı devam eder. Genelde eli açık biri olarak tanınmasa da Dudley'i hediyelere ve mülklere boğmuştur. Onu dolgun bir masha hem kraliyetin koruyucusu, hem de Leicester Kontu yapmıştır. Ölmeden önceki son hareketlerinden birinde, 1588'deki İspanyol Armadası'nın yenilgisi gecesinde, Dudley Elizabeth'e zırh giymesi ve birliklerine güçlü, korkusuz bir hükümdar olarak seslenmesini tavsiye etmiştir.

Elizabeth'in 1603'te ölmesi üzerine, eşyaları arasında Dudley'den bir not bulunmuştur. Notun üzerine Elizabeth'in el yazısıyla Dudley'den gelen son mektup olduğu bilgisi düşülmüştür.

Vive La France: Kraliyet Metresi Olmak için Kriterlerin Belirlenmesi

Krallar olduğundan beri kraliyet metresleri de olmuştur, ancak hakkında isminden çok daha fazlasını bildiğimiz -hatta portreleri günümüze kadar ulaşmış- ilk metreslerden biri 15. Yüzyıl'da Fransa'da yaşayan fahişe Agnes Sorel'dir.

Dame de Beauté, yani Güzellik Kadını olarak bilinen bu kadın, resmi olarak tanınan ilk kraliyet metresidir.

Agnes, Fransız Kralı VII. Charles'e üç çocuk vermiş ve onu uzun süren bir depresyondan çıkarma başarısıyla tanınmıştır. Bunun karşılığında kral ona para, mülk, şatolar ve halkın onayını vermiştir. Sarayda oldukça önemli bir etkisi olmuş, Charles'i birliklerini toplamaya ve İngilizler'i Fransız topraklarından atmaya teşvik etmiştir. Bu mücadeleyi desteklemek için hamile Agnes, kışın ortasında Chinon Şatosu'ndan Normandiya'daki Jumieges'e doğru, kocasına katılmak için yola çıkmış ve 1450'nin Şubat ayında dördüncü çocuğunu doğurduktan kısa bir süre sonra burada ölmüştür.

Agnes'in birkaç portresi vardır. Bunlardan en meşhuru Jean Fouquet'in 1449'da onu bir göğsü tamamen ortada olan Meryem Ana olarak tasvir ettiği tablodur. Resim bir kilisede sergilenmiştir ve bu yüzden düşmanları onun kısa bir süre sonra doğum yaparken ölmesinin ilahi adalet olduğunu iddia etmişlerdir. Ölümüne dair başka fikir ayrılıkları da vardır: Önceleri dizanteriden öldüğü düşünülürken, bilim adamları artık cıva zehirlenmesinden öldüğüne kanaat getirmişlerdir. Her ne olursa olsun, keder içindeki kral ölümünden sonra Agnes'i düşes ilan etmiş ve onu şaşaalı bir törenle defnettirmiştir.

Maitresse-en-titre

Bir başka Fransız kralı, VIII. Henry ile aynı dönemde yaşayan I. François ise en sevdiği metresine *maitresse-en-titre*, yani resmi kraliyet metresi unvanını vermiştir.

Saray dedikoducusu ve hikaye anlatıcısı Seigneur de Brantôme, Kral François'ın, yirmi üç yaşındaki Françoise de Foix bir âşığıyla gönül eğlendirirken ansızın çıkagelişi hikayesinden söz eder. Françoise de Foix'in âşığı Amiral Bonnivet yakalanmamak için hemen geniş bir şöminenin içine saklanır. Mevsimlerden yaz olduğu ve şömine de kokulu çam dallarıyla dolu olduğu için burası mükemmel bir saklanma yeri olmuştur.

Ancak Françoise ile oldukça keyifli vakit geçiren kralın acilen çişini yapması gerekir ve şömineye işeyerek rakibi amirali bilmeden sidik içinde bırakır.

François ile metreslerinden biriyle ilgili bir başka hikaye daha vardır. Metresin yatak odasına geldiğinde François onun kılıç kuşanmış kocasıyla karşılaşır. Kolay kolay korkmayan François adamı karısını incitmesi halinde kafasını kaybedeceği şeklinde uyarır, onu odadan yollar ve işine kaldığı yerden devam eder.

Yaşlı Kadınlara Övgü

Maitresse-en-titre unvanı sayesinde, Fransız kraliyet metresleri Avrupa'daki diğer meslektaşlarına göre iki yüzyıl boyunca çok daha güçlü olmuşlardır; ta ki XV. Louis'in eski metresi Madame du Barry kafasını 1793'te Fransız Devrimi'nde giyotinde kaybedene dek.

Daha 16. Yüzyıl'da I. François'in saltanatı boyunca sarayda nüfuzlu bir kimse olan Diane de Poitiers, ayrıca kralın oğlu Kral II. Henry'nin de en sevdiği metresi ve yaşam boyu arkadaşıydı. Birliktelikleri başladığında Diane otuz beş, Henry ise on altı yaşındaydı. Politika-yaya yatkın bir zekası olan Diane, resmi belgeleri kral ile HenriDiane diye imza atarak onaylardı. Hatırı sayılır bir nüfuzu vardı; danışma meclisinin bir üyesiydi. Başkanlar atar ve Henry'e bütün meselelerde yol gösterirdi. Üstelik Henry turnuvalarda mızrak dövüşü yaparken mızrağına karısının değil, Diane'nin kurdelesini takmıştı.

On dört yaşındayken Henry, Catherine de Medici ile evlenmişti, ancak dokuz senelik evliliklerinden sonra dahi bir vârisleri olmadı. Diane bunun evliliğin feshedilmesi için geçerli bir sebep olduğunu biliyordu ancak yerine kendisinden daha güzel yahut etkili bir kadının gelmesinden korkuyordu. Dolayısıyla sevgilisine karısıyla düzenli olarak yatmasını salık verirdi; hatta onu bu kocalık görevine hazırladığı dahi söylenir. Nitekim;

planları işe yaramış, zira Henry ile Catherine'nin on çocuğu olmuştur.

Kendisinden çok daha yaşlı rakibesinin yatak odası sırlarını öğrenmek isteyen Catherine'nin Henry ile Diane'yi izlemek için duvara gizli bir delik açtığı söylenir. Henry'nin sevgilisine nasıl yumuşak davrandığını gören Catherine şoke olur. Ancak intikamını alacaktır. Henry 1559'da bir mızrak dövüşünde kaza sonucu ölümcül bir şekilde yaralanınca Catherine kontrolü ele geçirir ve Henry sürekli onun adını sayıklasa da Diane'yi kralı ölüm yatağında görmekten men eder. Ölümünden sonra, Catherine Diane'yi Henry'nin vermiş olduğu Chenonceaux Şatosu'ndan da sürdürür. Diane hayatının geri kalanını sessizlik içinde Anet Şatosu'nda geçirir.

Neşeli Kral

Oliver Cromwell'in imparatorluğu boyunca sürgünde yaşayan İngiliz Kralı II. Charles eğitim yıllarını Fransız sarayında geçirmiş, buranın ciddiyetsizlik ve yozlaşmışlık kokan havasını iyice solumuştur.

Charles takıntılı bir kadın avcısıydı; kadınları ve seksi çok severdi ve olabildiğince her yerde ve çok kez tatmin olmaya bakardı. Örneğin 1660'ta tacı devralmasını kutlamak için Charles evli metresi Barbara Villiers ile

yatmıştır. Villiers bundan dokuz ay sonra bir kız çocuk dünyaya getirir. Neyse ki Barbara ve kocası açık evlilik denilebilecek bir düzende yaşamayı seçmiştir ve Charles karısının muamelesine karşılık onu Castlemaine Kontu yapar. Cleveland Düşesi yapılan Barbara ise, Charles'ten beş çocuk dünyaya getirmiş ve hepsinin kabul görüleceğini, meşru kılınacağını ve soylular sınıfına mensup olacağını garanti altına almıştır.

Bu uzun boylu, şehvetli kızıl saçlı kadın döneminin en güzel kadınlarından biriydi, ancak Barbara aynı zamanda savurgan, aç gözlü, değişken ve fazlasıyla gözü dışarıda bir kadındı. Rüşvet ve meclis kasasından para aldığı söylenirdi ve siyasetteki etkisi onu pek de sevilmeyen biri haline getirmişti. Yine de Samuel Pepys onun hayranlarından biriydi ve günlüğünü fiziksel çekiciliği hakkındaki yazılarla süslemişti.

Charles'in yakın arkadaşı ve en sevdiği şair olan, çapkınlığıyla nam salmış Rochester Kontu, şu dizelerle krala 'neşeli' lakabını takan kişi olmuştur:

*Güvenlik, Hukuk, Din, hatta Yaşam da olsa konu,
Her şeyi yarar geçer bulurdu Kuku'yu.
Kancıktan Kancığa huzursuzca sürgün,
İşte Neşeli Kral, kepaze ve düşkün.*

Charles oyuncular ve aristokratlarla yatar, fahişeler ya da diğer erkeklerin karılarıyla ayırım yapmadan oyna-

şırdı. Ama güzel, akıllı ve iyi huylu kadınlara karşı özel bir zaafı vardı. Onun hükümdarlığı döneminde Oliver Cromwell'in katı Püriten kanunları bir kenara bırakılmış ve ülkeye, saraylılar merkezinde olduğu loş bir kutlama havası hâkim olmuştur. Herhangi bir kadına sadık kalamayan Charles, Barbara Villiers'in haricinde birçok kadınla birlikte olmuştur. Bunların arasında oyuncu Nell Gwyn ve Fransız rakibesi Louise de K  rouaille, Portsmouth D  şesi, biseks  el sosyetik Hortense Mancini ve b  y  k ihtimalle h  l   bazı İngiliz metal paralarının   zerinde resmi bulunan Britannia fig  r  n  n esinlendiği, Richmond D  şesi Frances Stewart da vardı.

Tencere Yuvarlanmış, Kapağını Bulmuş

II. Charles'in en güçlü metresi Barbara Villiers, birçok sebepten dolayı ona en uygun yatak arkadaşıydı ve bu durum yalnızca kocasının uygun zamanlarda bir yerlere gitmesinden kaynaklanmıyordu. Konu seks olunca en az kral kadar istekli olan Barbara, aynı zamanda oldukça hırslıydı da. Charles'tan olmadığını ikisi de bildiği halde ondan altıncı çocuğunu tanımasını istemişti. Kral'a ulaşmak isteyenler kısa sürede Barbara'nın tarafında olmanın işe yarayacağını anlamışlardır. Dönemdaşı, XIV. Louis'in metresi Parisli Madame de Montespan gibi, Barbara da on üç yıl boyunca saltanatın en güçlü ve etkin kişilerinden biri olmuştur.

1662'de Charles'i ikna edip yeni kraliçesi Braganza'lı Catherine'nin yeni nedimesi olmuştur. Bu Barbara için her ne kadar onur kaynağı olsa da Barbara'nın namını bilen Kraliçe Catherine için büyük bir şoktur. Kocasının güzel ve mağrur metresiyle tanıştırılınca burnu kanar ve yere yığılıverir.

Barbara'nın farklı çiçeklerden bal almaya düşkünlüğü Charles'inkine çok uygundur ve kral metresini -hem de birden fazla kez- başka erkeklerle gönül eğlendirerek şaşırtmıştır. Kendisinden genç, işçi sınıfından erkeklerden hoşlanmaya başlamış ve kaslı ve güçlü olmaları

halinde hizmetkarlarıyla dahi birlikte olmuştur. 1674'te bir dizi başka gizli ilişkiden sonra, Barbara Fransa'ya taşınmıştır, ancak Charles onun pek de az olmayan kumar borçlarını ödemiş ve 1709'da ölene dek maddi olarak desteklemiştir.

Zamanında sarayın en güzel kadınlarından biri sayılan
Barbara Villiers

Güzel ve Zeki Nell Gwyn

Nell Gwyn

Nell Gwyn, Londra'nın o zamanlar gelişmemiş olan Covent Garden mahallesindeki Drury Yolu'nun üzerindeki Coal Yard Geçidi'nde dünyaya gelmiştir. Yaşlı Madam Gwyn olarak tanınan annesi, babası onları terk ettiğinde ağır bir alkolik olmuş ve ailesini geçindirmek için bir genelev işletmeye başlamıştır. Genç Nell burada müşterilere içki servis etmiş ve hatta büyük ihtimalle ya kendi evinde ya da yakınlardaki Madam Ross'un evinde fahişelik yapmıştır.

Nell, on üç yaşındayken Drury Yolu'ndaki Theatre Royal'de kız kardeşi Rose ile portakal satmaya başlamıştı. Güzelliği ve zeki yorumları kısa sürede oyuncuların

ilgisini çekmiş ve o da oyunculuk yapmaya başlamıştı. Yetenekli bir komedi oyuncusuydu ve dar pantolonlarla sahneye çıktığı gürültülü Restorasyon Dönemi* komedilerinde güzelliğini ve fiziksel özelliklerini sergilemişti. İlk sevgilisi oyuncu-menajer Charles Hart idi. Samuel Pepys, Nell'in performanslarından övgüyle söz ederdir. Nitekim Nell kısa süre içinde kraliyet eğlencelerinde yer alması için davet edildi.

Şakaları ve keskin mizah anlayışıyla II. Charles'i güldürmeyi başaran Nell, Piskopos Burnet'in onun hakkında 'saltanattaki en patavatsız ve vahşi yaratık' ifadesini kullanmasına rağmen kısa süre içinde kralın metresi olmuştu. Nell ona 'Üçüncü Charles' derdi, zira önceki iki sevgilisinin de adı Charles idi. Kral ise onun hayat doluluğu ve renkli mizacına hayrandı. Ancak yine de ona aristokrat metreslerine olduğu kadar cömert davranmazdı. 1670'te oğulları Charles doğduktan sonra bile, Nell oyuncu olarak çalışmaya devam ederek belki de kralın ona cimrice davranmasına sitem etmiştir. Charles mesajı almış ve onu Pall Mall'da bir eve yerleştirmiş, evini dayayıp döşemiş ve hayat boyu masraflarını karşılamıştır. Böylelikle Nell sahneye veda etmiştir.

Nell istediğini nasıl elde edeceğini iyi bilirdi ve reketten de çekinmezdi.

* Restorasyon Dönemi: Britanya'da 1639-1651 yılları arasında İskoçya, İrlanda ve İngiltere arasında cereyan eden Üç Krallık Savaşları'nın ardından II. Charles'in yönetime gelmesiyle monarşilerin birleşmesi dönemidir. (e.n.)

Örneğin Charles'in görüştüğü bir başka oyuncu olan Moll Davis'i saf dışı bırakmıştır. Bir gün, rakibesinin kralla randevusunun olduğunu bilen Nell ve oyun yazarı arkadaşı Aphra Behn, Moll'un öğleden sonra yiyeceği pastaya yüksek dozda müshil koyarak gece kesinlikle kralın yatağına giremeyeceğini garanti altına almışlardır. Nell ayrıca Charles'in düşesleriyle de gayet iyi aşık atardı. Louise'ye 'ağlak suratlı' diyerek ağlama nöbetleriyle dalga geçmiş ve yapmacık tavırlarını ti'ye almıştır. Barbara Villiers, ona yerini bilmesi mesajını vermek için Charles'in hediye ettiği atlı arabasıyla Nell'in evinin önünden geçince Nell ertesi gün Düşes'in evinin önünden bir kağıtla geçerek 'Fahişeler pazara!' diye bağırmıştır.

En meşhur yorumu ise at arabasıyla Oxford'dan geçerken yapmıştır. Topluluk onu kralın Fransız Katolik metresi Louise de Kérouaille sanıp yuhalamaya başlayınca Nell arabadan kafasını çıkarmış, topluluğa ağzını yaya yaya gülümsemiş ve 'Sevgili Halk, hata yapıyorsunuz. Ben Charles'in Protestan fahişesiyim,' diye bağirmiştir.

Nell kendisiyle oldukça barışıktır, ancak soylu metreslerin kendisi gibi düşünmediklerini anlayamaz. Yine de Charles, Louise de K rouaille'ye Portsmouth D şesliği dahil    unvan verince sinirden k plere biner ve kralı kendisiyle oğullarına halktan biri olduğu i in farklı bir şekilde muamele etmekle itham eder. Kral'ın ziyaretlerinden birinde sabrı artık taşan Nell oğluna 'Gel buraya k   k pi  kurusu! Gel de babana merhaba de!' diye bağı-

rır. Charles konuyu küçük Charles'i önce Burford Kontu, sonra St. Albans Dükü yaparak kapatır ve ona varlıklı bir varisle macera dolu bir evlilik ayarlar. Küçük oğulları James ise Beauclerc Lordu olurken, Pall Mall'daki ev ile Home Park'ın ucundaki, Windsor Sarayı yakınlarındaki Burford Malikanesi de Nell'in üzerine yapılır.

Her daim başka metresleri olsa da Charles hayatının geri kalanında Nell'le yakınlığını sürdürür ve ölüm döşerğinde erkek kardeşine 'Zavallı Nelly'nin açlıktan ölmesine izin verme' diye sayıklar.

Nell de kralına sadık kalır. Diğerleri sadakatsizlikle suçlanırken, Nell Charles'ın ölümünden sonra bile taliplerini reddetmiştir.

Louise de K rouaille ve Windsor Hanedanı

1649'da Fransa'nın Britanya b lgesinde soylu ama fakir bir aileye doğan Louise, II. Charles'in en k  k k z kardeşi Orleans D şesi Henrietta Stuart'ın evine verilmiştir. Ailesinin Louise'nin, XIV. Louis'in resmi metresi olmasını umut ettiği s ylenir. Louise, onun yerine Orleans D şesi'yle 1670'te İngiltere'ye gitmiş ve Henrietta aniden  l nce Charles'in kraliçesi Braganza'lı Catherine'nin nedimesi yapılmıştır.

Masum yüzlü Louise aslında çelikten bir iradeye ve keskin bir zekaya sahiptir. Charles'in ilgisine ancak onun sevgisinden emin olduktan sonra cevap vermiştir. Kralın aynı ismi taşıyan dördüncü gayrimeşru çocuğu olan oğlu Charles, 1672'de doğmuş ve kısa zamanda Richmond Dükü olmuştur.

Louise ayrıca Fransız elçiliğinden ülkesinin çıkarları için hizmet etmesi koşuluyla desteklenmiş ve XIV. Louis'den ihtişamlı hediyeler almıştır. Bu onu halkın gözünde bir şüpheli ve hazzedilmeyen biri haline getirmiştir. Kralın sevgisi konusunda ezeli rakibi olan Nell Gwyn ona 'Pörtlek gözlü' ismini takmış ve iç çamaşırlarının temiz olmadığını iddia etmiştir.

Yine de Louise, Charles'e yakın kalmıştır. Onun iyi tanınmış ve bu da onun uzun süre sağlık sorunları yaşadığı bir dönemde bile kralı elinde tutmasını kolaylaştırmıştır. 1674'te kraldan, sifilis olup olmadığı belli olmayan salgın bir cinsel hastalık kapmış, ancak iyileşmiştir. Yine de doktorlar ona Charles'le bir daha birlikte olmaması konusunda uyarıda bulunmuşlardır. Bu dakikadan sonra onunla ya az birlikte olmasına ya da hiç seks yapmamasına rağmen onu metresi olarak tutması Charles'in ona aşkının bir göstergesidir. Charles ona sevgiyle Fubbs, yani dolgun ya da tombul der ve 1682'de inşa edilen kraliyet yatına HMY *Fubbs* adı verilir. Charles ölüm döşeginde Nell Gwyn için iyi dileklerinin yanı sıra, erkek kardeşine 'Portsmouth'a (Louise'nin düşes adı) iyi davran' demiş-

tir. Louise Paris'e geri dönmüş ve seksen beş yaşına kadar yaşamıştır. Galler Prensesi Diana, Cornwall Düşesi Camilla ve York Düşesi Sarah onun soyundan gelir.

Gösterişli, Şahane ve Olağanüstü: Hortense Mancini'nin Unutulmaz Hikayesi

Mancini ailesinin beş güzel kızından biri olan Hortense'nin İtalya'dan Fransız sarayına geçtiğinde zengin ve rütbeli bir koca bulacağı biliniyordu. II. Charles taliplilerinden yalnızca biriydi, ancak Hortense'nin ailede sözü geçen amcası, Fransa'nın başbakanı Kardinal Mazarin Charles'i gelecek vaat etmediği gerekçesiyle reddetmişti. Ancak kardinal tahminlerinde yanılmıştı, zira Charles birkaç ay içinde İngiliz tahtındaki yerini almıştı.

1661'de on beş yaşındaki Hortense Avrupa'nın en zengin adamlarından biri olan Meilleraie Dükü Armand-Charles de la Porte ile evlendirildi. Düğünlerinden sonra Mazarin Dükü ve Düşesi oldular.

Baştan beri yanlış bir karar olan bu evlilik tam anlamıyla bir felaketti. Dük'ün o döneme göre bile tuhaf

kaçan fikirleri vardı. Çılgınca bir kıskançlıkla gülünç bir ahlakçılığın bir arada bulunduğu bu adam, evini ve hizmetçilerini sıkı denetim altında tutardı. Kadın hizmetçilerinin ön dişlerini daha az çekici olsunlar diye çektirir ve sütçü kadınları ineklerin memeleri cinsel çağrışımlar yapıyor diye süt sağmaktan alıkoyardı. Ayrıca zengin sanat koleksiyonunda açık saçık sayılabilecek her türlü parçanın üzerini boyayla kapattırırdı.

Elbette düğ içi içine sığmayan genç karısına da güvenmiyor ve başka adamlarla görüşmesini engelliyordu. Karısının gizli âşıklarını yakalayacağını düşünerek sık sık gece yarısı için baskınları düzenliyor ve karısını her gün saatlerce dua etmeye zorluyordu. Bardağı taşıran son damlaysa kırsal bir yere taşınmakta ısrar etmesi olmuştu. Kısa bir süre sonra, Hortense, Sidonie de Courcelles ile lezbiyen bir ilişkiye girdi ve ıslah edilmek için derhal bir manastıra gönderildi. Sidonie de onunla gönderildiği için bu ceza pek de başarılı olmamıştır. İki kadın şömine bacasından kaçmadan önce rahibelere okullu küçük kızlar gibi türlü oyunlar oynamıştır. Hortense, çılgın eğlence anlayışından hiçbir zaman vazgeçmemiş ve bu onun II. Charles'in sevgisini kazanmasını sağlayan özelliklerinden biri olmuştur.

Aralarındaki büyük farklara rağmen düğ ve düşes, Hortense en sonunda diktatör kocasından 1668'in 13 Haziran gecesinde kaçmadan önce dört çocuk yapmayı başarmıştır. Hortense, kaçtıktan sonra Avrupa'nın fark-

lı yerlerinde çeşitli akrabalarında ve hatta eski taliplerinde kalmış ve onların cömertliklerine bağlı bir şekilde yaşamıştır. Zira dük onun para kesesini ele geçirmiş ve meteliksiz bırakmıştır. Sonunda Hortense 1675'te erkek kılığına girip Londra'ya doğru, kuzeni ve II. Charles'in kardeşi James'in yeni karısı Modena'lı Mary'i ziyaret etme bahanesiyle yola çıkmıştır. Burada ise krala göz koymuştur.

Kara saçlı, egzotik ve çılgın Hortense, bir sene içinde Charles'in yatağındaki yerini alır ve senede 4000 sterlin kazanmaya başlar. Ancak Neşeli Kral gibi o da kendini tutamaz: Londra'nın ve saltanatın rahat, yozlaşmış hayatı ona uygun gelmiştir. Halk ona 'İtalyan Orospusu' adını takar ve kısa zamanda bir sürü sevgilisi olur.

Hortense'nin Sussex Kontesi ve aynı zamanda Charles'in Barbara Villiers'ten öz kızı olan Anne Lenard ile ilişkisi, Restorasyon Dönemi İngilteresi'nin gevşek kuralları için bile bir skandal niteliğindedir. Çiftin St James Parkı'nda gecelikleriyle kılıç dövüşü yaparken görülmesi Anne'nin kocasının sabrını taşıran son damla olmuştu. Kocasını Anne'yi kırsal kesimdeki evlerine kapatmış, yataktan çıkmayan Anne ise Hortense'nin minik bir heykelini öperek günlerce gözyaşı dökmüştür.

Oysa Hortense pek de uzun süre yas tutmamış, Monako Prensi Grimaldi'li I. Louis'in koynunda teselli bulunmuştur. Charles ise bu durumu kaldıramamış, ilişkilerini bitirmiş, ancak onunla arkadaş kalmıştır. Ancak Günlük

yazarı John Evelyn'e göre, Charles'in ölümünden kısa bir süre önce kral 'cariyeleri Portsmouth, Cleveland ve Mazarin ile oturup oynayıyordu... Altı gün sonra, her şey tarihe karışacaktı.'

Hortense'nin *Rahibenin Öyküsü* isimli oyununun girişinde Mazarin Düşesi'ne seslenen oyun yazarı Aphra Behn ile de bir ilişkisi olduğuna dair dedikodular dolaşmıştır:

*Prenceslerin en muhteşemi Mazarine Düşesi'ne...
Sizinle aynı cinsiyette biri Size sonsuz bir sevgi
besledi ve Majestelerinin, fethettiği sayısız Erkek
Gönlü arasında ona tüm benliğini veren daha
başkaca bir Kölesi olmadı...*

Hortense, Chelsea'de zarif bir evde etrafındaki zeki ve entelektüel arkadaşlarıyla yaşamıştır. Charles'in ölümünden sonra önce erkek kardeşi II. James tarafından, sonraysa William ve Mary tarafından maddi olarak desteklenmiştir. Elli üç yaşında, büyük ihtimalle intihar ederek ölmüş, ancak John Evelyn bunun içki alışkanlığından olduğunu iddia etmiştir. Sessiz sedasız ölecek birine benzemeyen Hortense'nin vücuduna öldükten sonra boşandığı eşi el koymuş ve seyahat ettiği her yere onu da götürmekte ısrar etmiştir.

Diğer yandan, Sussex Kontesi Anne ise kendi namına nam katmaya devam etmiştir. Kocasıyla anlaşamayan

Anne, 1678'te Paris'te bir manastıra götürölmüş ama buradan hızlıca kaçmıştır. Daha sadece on yedi yaşında olan bu kız, annesinin eski kırıklarından biri çıkan kırk yaşındaki İngiliz elçisi Ralph Montagu ile çılgın bir kaçamak yaşamıştır.

Charles'in Çocukları

Charles farklı metreslerinden olma on dört çocuğunu kabul etmişti, ama büyük ihtimalle aslında çok daha fazla çocuğı vardı. Buna rağmen o ve karısı hiç çocuk sahibi olmamışlardı. Bu durum, nikahın feshedilmesi ve ona meşru bir varis doğuracak bir kadınla evlenmesi yönünde ısrara yol açmış, fakat Charles bu yolu seçmeyi reddetmişti. Karısına saygı duyduğu, onu şefkatle koruduğı belliydi. Zira bir varisi olmamasının, karısının hatası olmadığını kararlılıkla belirtmişti.

Bir Metresin Görevleri

Charles İngiliz sarayında cevizler kırmaya devam ederken XIV. Louis de Fransa'da en az onun kadar meşguldü. Güneş Kral'ın, yani Versailles'in mimarının, doymak bilmeyen bir libidosu vardı. Boş atış da yapmazdı, resmi metreslerinin karnı hiç boş kalmazdı: Louise de la Vallière yedi yılda dört çocuk doğurmuş, halefi Athénaïs de Montespan ise dokuz yıl içinde yedi doğum yapmıştır. Louis, 1685'te yaşı ilerlemekte olan erdemli Madame de Maintenon ile evlendiğinde kadın çocuk doğurma yaşını çoktan geçmiş, kral ise yetmiş beşine varmıştır. Buna rağmen, kadın papaza kralın her gün en azından bir defa sevişmekte ısrar ettiğinden yakınmıştır. Papaz kralın başka yerde günah işlemesini önlemek için bu isteği karşılamamanın onun ahlaki vazifesi olduğunu açıklamıştır.

Louis metreslerinden hiçbir zaman hasta ya da yorgun olmamalarını beklerdi; asla şikayet etmemeli, kendilerini yalnızca onun mutluluğuna adanmışlardı. Tüm hobilerine ve isteklerine hevesle iştirak etmelerini isterdi; sonuçta, onların yerini almaya hazır olan ve sırada bekleyen biri bulunurdu her zaman. Onunla kraliyet arabasında seyahat etme onurunun da ne getireceği pek belli olmazdı: Louis yolculuk sırasında eksiksiz bir öğün yemek isterdi ve temiz hava sevgisi nedeniyle dışarıyı ister yağmurlu, ister günlük güneşlik olsun pencereler hep

açık tutulurdu. Son olarak, yol ne kadar uzun olursa olsun kimsenin tuvalet molası hakkı yoktu; hatta bu konudan bahsetmek bile yasaktı.

Aşk İksirleri

Françoise Athénaïs de Montespan kültürlü, alımlı ve zekiydi. Altın sarısı sık saçları, iri mavi gözleri ve melek gibi dudaklarının süslediği güzelliğinin farkındaydı ve Kral XIV Louis'in resmi metresi olan Louise de la Vallière'in yerine gözünü dikmişti. Hem Louise'nin hem de Marie-Thérèse'nin sırdaşı olmayı başardı ve her iki kadın da aynı dönemde hamile kalınca hamlesini yaptı. Hiddetliydi, öfke nöbetleriyle ün salmıştı, fakat saraydaki konumunu ve etkisini ancak 1667'den "Zehir Olayı" skandalına kadar koruyabildi.

1679'de falcı ve cadı olduğu iddia edilen, daha çok 'Komşu' olarak bilinen Catherine Monvoisin* Paris'te tutuklandı. Bir dizi şüpheli ölüm gerçekleşmişti ve Komşu hem uğur getiren hem de zehirleyebilen iksirler ve büyüler yapmakla suçlanıyordu. Gerçek skandal ise müşterilerinin listesinde yatıyordu, zira Madame de Montespan'ın da içlerinde bulunduğu yüksek sosyetenin tanınmış simalarıyla dolu bir listeydi bu.

* "Monvoisin," "komşum" anlamına geliyor. (ç.n.)

İddiaya göre Athénaïs, Komşu'yu ilk kez kralın gözdesi olarak Louise de la Vallière'in yerini almadan hemen önce ziyaret etmiş, cadı bir şeytana tapınma ayini gerçekleştirerek diğer kadına büyü yapmıştı. Bu olaydan itibaren Madame de Montespan ne zaman Louis ile ilişkisinde bir sorun yaşasa ya da ortaya başka bir metres çıksa Komşu'yu devreye sokmuştu. Kralın yemeğine düzenli olarak Komşu ve yardımcıları tarafından hazırlanan bir aşk iksiri kattığı söylenir. Alışıldık malzemelerin arasında hayvan dişi, kemiği ve dışkısı, kuduzböceği, insan kanı, toz ve başka pislikler de bulunduğundan, kralın yıllar boyu Athénaïs ile başbaşa yediği romantik yemekleri düşündüğünde ne kadar tiksiniş olabileceğini hayal etmek bile zordur.

Daha da beteri, eğer taze metresi genç Angélique de Fontanges'i bırakmasaydı Athénaïs'in kralı zehirleneceği iddiaları da vardı. Komşu'nun bahçesinde yirmi beş çocuğun cesedinin gömülü olduğunun keşfedilmesi dehşetin vardığı son nokta oldu. Komşu cadılıktan mahkum edildi ve 1680 yılının Şubat ayında kazığa bağlanarak yakıldı. Sosyetik müşterileri hiçbir zaman ifşa edilmedi; çünkü mahkeme skandalı ve kralın alaya alınmasından korkarak Madame de Montespan'ın hüküm giymiş bir katille ilişkisini saklamaya çalıştı. Athénaïs, Versailles'teki dairesinde yaşamaya devam etti fakat XIV. Louis onu nadiren yalnızken ziyaret etmiş ve bir daha birlikte yemek yememiştir.

Kralla Evlenen Mürebbiye

Son sevgilisinin karıştığı pagan ritüelleri ortaya çıktıktan sonra XIV. Louis'in ruhunu temizleme ihtiyacı hissetmesi ve Hristiyan ilkelere uygun bir beraberlik araması pek şaşırtıcı değildi. Zaten "Zehir Olayı"ndan önce de Louis uzun süreli metresinden bıkmış görünüyordu. Madame de Montespan'ın öfke nöbetlerinin temposu arttıkça, kral da zamanının hatırı sayılır bir kısmını Madame de Maintenon'la geçirmeye başlamıştı.

Athénaïs de Montespan kraldan olan yedi çocuğuna bir hemşire ve mürebbiye ararken titiz davranmış; sade, duyarlı, Louis'in arzularını harekete geçirmeyecek bir kadın bulmak istemiştir. İnançlı ve hassas biri olan Madame de Maintenon, mükemmel bir tercih olacaktır. Bu seçim birkaç yıl iyi işlemiş, fakat daha sonra Louis mürebbiyenin çocuklarına gösterdiği şefkatten ve ilgiden hoşlanıp kadını akıllı ve parlak zekalı bulmaya, görüşlerine değer vermeye başlayınca evdeki hesap çarşıya uymamıştır. 1670'lerin sonlarında bu erdemli dul hanım Louis'in yatağını paylaşmayı reddettiğinde, muhtemelen onun herhangi bir talebini reddeden ilk insan olmuştur.

O günden sonra Louis kadına abayı yakmış ve her boş ânında Madame de Maintenon'un odasına koşmuş; onunla siyaset, din ve sanat üzerine tartışmıştır. Kraliçesi Marie-Thérèse'nin 1683'teki ölümünden sonra Louis gizlice Madame de Maintenon'la evlenir. Aralarındaki sosyal statü farkı açık bir evliliği imkansız kılmaktadır

ve kadının kraliçe olması söz konusu bile değildir, fakat eski mürebbiye kralın üzerindeki siyasi etkisini saltanatının geri kalan kısmında ustalıkla kullanır.

Çocuk Kral: Biricik Louis

XV. Louis 1715'te, henüz beş yaşındayken büyük büyükbabası XIV. Louis'in yerini aldı. On beş yaşındayken, yirmi iki yaşındaki Polonya prensesi Marie Leczinska'yla evlendi. Leczinska sıradan ve sıkıcı bir kadındı, fakat ailesi doğurganlık konusunda son derece güvenilir. Marie de Louis'i hayalkırıklığına uğratmadı ve on sene içinde on çocuk verdi. O zamanların Avrupalı hükümdarları için alışılmış olduğu üzere Louis karısına sekiz sene boyunca tamamen sadık kaldı. Bu zaman içinde epey yakışıklı ve çekici bir erkekti, fakat konumuna rağmen çok çekingendi ve güzel saray kadınlarının küstahlığı utanç kralı ürkütüyordu.

Sonunda Louise-Julie de Mailly-Nesle'yi seçti. Bu iddiasız fakat tatlı mizaçlı kadın yedi sene boyunca onun resmi metresi olarak kaldı. Hortense Mancini'nin torunuydu ve her biri kendinden daha çekici ve kurnaz olan dört kızkardeşi vardı. Bu kardeşlerin üçü onun izinden giderek Louis'in metresi oldu. Sırası gelen, bir öncekini gözünün yaşına bakmadan yerinden kovuyordu. Fakat Mailly kardeşlerin sonuncusu olan Châteauroux Düşesi

Marie-Anne'nin ölümüyle kraliyet metresliği konumu yeniden boş kaldı.

Louis'in gözü Paris burjuvazisinin mensuplarından yirmi dört yaşındaki Jeanne-Antoinette d'Etiolles'teydi. Evli ve iki çocuklu olan Antoinette d'Etiolles, ünlü yazar ve felsefecilerin uğrak yeri bir salon işletiyordu.

Resmi kraliyet metresi olarak Versailles'te yaşayabilmesi için Jeanne-Antoinette'ye asalet unvanı verilmesi ve kadının saraya takdim edilmesi gerekiyordu. Louis onu Pompadour Markizi ilan etti ve Jeanne-Antoinette usullere uygun olarak kral ve kraliçenin huzuruna çıktı. Kraliçe yeni metresi nazikçe karşıladı ve karşılık olarak kadın da kraliyetin 'Biricik'inin karısına saygıda hiçbir zaman kusur etmedi.

Bundan sonraki on dokuz yıl boyunca Madame de Pompadour, 'Fransa kralının sevgilisi' denince akla gelen isim olmuştur.

Madame de Pompadour

Örnek Bir Metres

Ne yazık ki aradan yedi sekiz sene geçtikten sonra Madame de Pompadour'un ışıltılı görünüşü solmaya başlamış, iki düşüğün ardından cinselliğe ilgisi de gittikçe azalmıştır. Libidosunun bu kadar azalmasında Louis'e vermek istediği çocuğu doğurma umutlarını yavaş yavaş yitirmesinin de payı vardır.

Madame de Pompadour çaresizce kraliçe tahtını korumak istiyor, yerini kendisinden daha tutkulu bir kraliyet metresinin almasından korkuyordu. Kralın her ihtiyacını karşıladı ve gönlünü hoş tuttu; fiziksel ihtiyaçlarını doyurmak için de Versailles'in bir köşesine gizli, hususi bir genelev kurdu. Parc-aux-Cerfs* kralın zevklerine göre tasarlanmıştı: Burada Paris'in sokaklarından toplanmış, entelektüel ya da kültürel açıdan Madame de Pompadour için tehdit oluşturmayan birkaç güzel kız kalıyordu. Bu düzenleme çok başarılı oldu. Sadece Louise O'Murphy adında bir kız kralla resmi metresinin arasını açmaya teşebbüs etti; Louis dehşete kapıldığı için Madame de Pompadour genç kadını kralın çocuğunu doğurmadan kısa bir süre önce yüklü bir çeyizle alelacele evlendirip sepetledi.

Madame de Pompadour önceki kraliyet metreslerinin hikayelerinden dersler çıkarmıştı ve rakiplere kar-

* Parc-aux-Cerfs, "Geyik Parkı" anlamında. "Geyik" aynı zamanda damsız erkek anlamında da kullanılıyor. (ç.n.)

şı uyanıktı. Krala en iyi şekilde eşlik etmeye çalışıyor, onunla iş, diplomasi ve av konularında konuşuyordu. Başlı sürekli sağlık sorunlarıyla beladaydı, üstelik bunları hastalıktan çok korkan kraldan saklamak zorundaydı.

Başka metreslerden farklı olarak ve halefi Madame du Barry'nin tam aksine, Madame de Pompadour mücevherden ziyade mülk sahibi olmayı tercih etmiştir. Hatta iki defa savaş zamanında bütçeye destek olmak için mücevherlerini hazineye iade etmiştir. Toplamda on yedi arsası ve yatırım olarak aldığı evleri vardır. İnce zevkiyle tanınmaktadır ve seneler boyunca malını mülkünü kralın beğenisi ve rahatlığı için geliştirmek adına bir servet harcamıştır. Becerikli bir tüccar olarak satın aldığı arsaları kâr ederek satmış, yardım kuruluşları ve hastanelere yaptığı cömert bağışlarla ün kazanmıştır.

XIV. Louis metreslerinin siyasi iktidara sahip olmasına asla -saltanatının son döneminde Madame de Maintenon hariç- müsaade etmemiştir. Oysa İngiltere'de II. Charles kolayca hayatındaki kadınların etkisi altında kalıyordu; özellikle son senelerinde devlet işlerini Louise de Kérouaille'nin mahir ellerine memnuniyetle teslim ederek Nell Gwyn'le cevizler kırmaya devam etmişti. Fakat şüphesiz ki Madame de Pompadour, Avrupa'nın tüm kraliyet metresleri arasında en etkili olandır. Sarayda tutunabilmek için iyi mevkillerde yer alan önemli dostlarının olması gerektiğini çabucak kavramış ve düşmanlarını saf dışı bırakmak için nüfuzunu kullanmıştır. Saray-

daki her tür unvan, rütbe ve konumu o kontrol etmiş ve XV. Louis'le cinsel ilişkileri azalmasına rağmen çift birbirine daha çok yakınlaşmıştır. Kral onu kendisinininkinin hemen yakınındaki malikaneye aldırması ve çift sürekli görüşmeyi sürdürmüştür.

1753'te Argenson Markizi, Madame de Pompadour'dan "Fransa'nın gayriresmi başbakanı" olarak bahseder. 1750'lerin sonlarında ve 1760'ların başlarında Louis'in Fransa'nın kadim müttefiki Prusya'ya sırt çevirmesini telkin etmek gibi büyük bir hata yapmış olsa da aslında Madame de Pompadour'un içgüdüleri gerçekten de kuvvetliydi. Çünkü mücadele Fransa için feci şekilde sonuçlandı: Ülke ceza olarak Amerika'daki sömürgelerini İngiltere'ye vermek zorunda kaldı ve neredeyse tamamen iflas etti. Madame de Pompadour Louis'i, şimdi ölümsüzleşmiş olan şu sözlerle teselli etti: "*Après nous, le déluge*": Bizden sonrası tufan; ya da, başka biçimde ifade edecek olursak, biz ölüp gittikten sonrasının bir önemi yok.

Madame de Pompadour, 1746'da kırk iki yaşında tüberkülozdan ölene kadar Louis'in resmi kraliyet metresi olarak kalmıştır.

İmparatoriçe Muhteşem Catherine

1762'de Muhteşem Catherine

Saray oyunlarından bahsediyorsak hikayeyi kraliyet soyundan gelenlerin en azgını olduğu kulaktan kulağa anlatılan Muhteşem Catherine'i anmadan bitiremeyiz. Catherine kırk yıla bilindiği kadarıyla on iki sevgili sığdırıp erkek kraliyet mensuplarından geri kalmamıştır.

Tahta çıkışında ve saltanatı boyunca, özellikle de kocası III. Peter'in öldürülmesinden sonra soylu gözdelerine, en çok da Kont Grigory Orlov ve Grigori Potemkin'e güvenmiştir. Bu isimlerin her ikisi de sevgilisi olmuştur, fakat gerçek aşkı başbakanı ve danışmanı olan Potemkin'de bulmuş gibi görünmektedir.

Birbirlerine bir dizi şefkat dolu, samimi mektup yazmışlardır. 1774'te Catherine şöyle der: "Seni çok seviyorum sevgili güvercinim; yakışıklısın, akıllısın, eğlencelisin. Seninle birlikteyken tüm dünyayı unutuyorum."

İlişkileri 1776'da bitmesine rağmen birbirlerinden uzaklaşmamışlardır. Sonraki yıllarda Potemkin imparatoriçeyi yakışıklı genç erkeklerle tanıştırmıştır. Catherine'nin özellikle kraliyet muhafızları arasındaki güçlü süvarilere zaafı vardır ve belki de bu konuda şöhretini hak etmektedir. En yakın sırdaşlarından Kontes Bruce ya da Matmazel Protassov'un imparatoriçeye 'çeşnicibaşı' olarak yardım edip seçilen subayın cinsel becerilerini sınadığı bir sistem geliştirmiştir. Eğer geçerlerse Catherine onları yatağında ağırlayacak, gözdesi olarak kalacakları bir sene boyunca para, mal-mülk ve hizmetçilerle şımartacaktır. Son sevgilisi yirmi bir yaşındaki prens Plato Zubov'dur. Catherine altmışlarındadır. Hakkındaki pek çok çılgın hikayenin arkasında, muhtemelen, cinsel özgürlüğü vardır.

Peki ya onu ölümüne ezen ağırla seks yapma hikayesine ne demeli, şu herkesin bildiği hikayeye? Oysa gerçek çok daha sıradandır: Catherine, 1796'da tuvalete gitmeye çalışırken felç geçirerek ölmüştür.

Nihai Aksesuar

Nasıl Fransızca Avrupa'daki birçok ülkede saray diliyse, modada, tasarımda, sanat ve mimaride de Ortaçağ'dan beri Fransız zevki hüküm sürmekteydi. Madem ki resmi bir kraliyet metresi edinmek Paris'te âdetten olmuştu, o zaman resmi kraliyet metresleri iktidarda olan ve ciddiye alınmak isteyen her kral tarafından zorunlu kabul edilmekteydi.

Durum kıtanın her yanında aynıydı, ne var ki bu mesele bazı Alman prenslere pratikten çok biçimsel gibi görünmüştür. 18. Yüzyıl'ın başında, Brandenburg seçmen prensi* III. Frederick'in usûllere uygun biçimde güzel ve soylu bir metresi vardı; kadın türlü mücevherlerle ödüllendiriliyordu. Gerçekte ise Frederick zina fikrinden ürüyor ve karısını ona asla sadakatsizlik edemeyecek kadar çok seviyordu.

İngiltere'de Hanover'in seçmen prensi I. George olduğunda, saraya iki kraliyet metresiyle beraber geldi. Fakat kadınlar iyi bir etki bırakamayarak alay konusu oldular: Biri kısa ve şişman, diğeri uzun ve sıskaydı; her ikisi de pek çirkin bulundular.

* Seçmen prens ya da seçmen: Kutsal Roma İmparatoru'nun imparatorunu seçen kurulun üyelerine verilen ad. (e.n.)

Ayak Fetişı

19. Yüzyıl'ın başlarında Bavyera'da bir Alman prensi olan I. Ludwig, kraliyet romanslarının en tuhaflarından birinin de kahramanıdır. Karısı çoğunlukla aynı eski elbiseler içinde görülse de metresi İrlandalı dansçı Lola Montez'i mücevherlere boğardı. Kadının ayaklarına yönelik sağlıklı bir saplantısı vardı. İkisi arasındaki mektuplar bu fetişi ayrıntılarıyla anlatır. Birinde şöyle yazmıştır: "Ayağını ağzıma almak istiyorum, birden, bir gezintiden döndükten sonra onları yıkamana fırsat vermeden." Ludwig'in Lola'nın ayak parmaklarını emerken mastürbasyon yaptığı da asılsız bir iddia gibi görünmemektedir; öyle görünüyor ki bu, nadiren tercih ettikleri cinsel birleşmenin yerini almıştır.

Ludwig ayrıca Lola'nın bedeninde kumaş parçaları taşımamasından hoşlanırdı; bedenin hangi bölgesinde olduğu belirtilmemiştir. Lola ona kumaşı verdiğinde kumaşın hangi yüzünün tenine değdiğini tam olarak bilmek isterdi, böylece onu kendi bedenine koyabilirdi. Daha sonraları, Lola 1848 Devrimleri'nin başlangıcında ülkeden kaçıp sürgüne gittiğinde, bu kumaşları ona yollamasını istedi.

İspanyol Usûlü

Fransız âdetlerinden ya da diğer Avrupa saraylarında olan bitenden pek etkilenmeyen İspanya'nın kraliyet metresleri, kraliyet yatak odasındaki emeklerinin karşılığında ödüllendirilmiyordu. Belki de ruhlarına duyulan saygıdan, kralın gözdesi oldukları günler geçince bir manastıra gönderilirlerdi.

1700'lerin başlarında, komşu Portekiz'in kralı V. John metreslerini bir Lizbon manastırındaki rahibeler arasından seçerek deyim yerindeyse aracıları devre dışı bıraktı. Kurum, duruma uyum sağlayarak, doğabilecek gayrimeşru kraliyet çocukları için bir çocuk bakımevi açtı ve kralın başrahibeden olan çocuğu daha sonra başpiskopos olarak atandı.

Prinny

İngiltere'de IV. George, babası III. George'un tekrarlayan sinir krizleri boyunca uzun bir süre 'saltanat vekili' prens olarak hüküm sürdüğü için 'prinny'* lakabıyla anılıyordu. Metresler konusunda sicili kabarıktı. İş bu kadınlardan biri olan Bayan Fitzherbert'le evlenmeye kadar

* Prinny: Prens kelimesinden türetilmiş bir kelime. IV. George'nin yalnızca bir prens değil, aynı zamanda uzun zaman saltanat vekili olmasına atıfta bulunan bir kelime oyunu. (e.n.)

götürdü, fakat birliktelikleri Kraliyet Evlilikleri Yasası uyarınca gayrimeşru ilan edildi. Sonunda, borca batmış olarak, babasının ve parlamentonun baskısıyla varlıklı Brunswick Prensesi Caroline'le evlenmeyi kabul etti.

George boğazına çok düşküncü ve göbeği büyümeye başlamıştı bile. Diğer yandan keyif adamıydı; krallık tarzına bağlı, alışkanlıkları konusunda müşkülpesent, yüksek sosyete mensubuydu. Caroline iyi huylu bir kızcağızdı, atlara ve diğer hayvanlara düşküncü, fakat kişisel bakım ve hijyenin gerekliliğinden tamamen bihaberdi. Züppe prensin tam tersiydi. Çiftin geçinebilmesi mümkün değildi. George müstakbel eşini ilk gördüğünde bir içki istemiş ve iyi hissetmediğini fısıldamıştı. Caroline de hayalkırıklığına uğramıştı, karşısına portresini gördüğü güçlü, erkeksi genç bir adamın çıkmasını umuyordu, ona takdim edilen bu tombul züppenin değil.

George yine de görevini yaparak evliliklerinin ilk iki gecesini karısının yatağında geçirdi. Daha sonra şöyle yazdı: "Hem ön tarafında hem de arkada öyle pislik izleri ... gösterdi ki ... midemi kaldırdı ve o andan itibaren ona asla dokunmamaya yemin ettim."

Sözünün eri bir adamdı ve gerçekten de kadına bir daha dokunmadı. Caroline hamile kalmıştı ve dokuz ay sonra, 1796'da, Prenses Charlotte doğdu. George ve Caroline bir daha asla birlikte yaşamadılar. George, Caroline'nin taç giyme törenine gelmesini bile engelledi ve ondan sadakatsizliğini bahane ederek boşanmaya

çalıştı. George savurganlığı ve sefahat düşkünlüğü nede-
niyle gittikçe gözden düşerken halk Prenses Caroline'yi
desteklemeyi sürdürdü.

George hayatı boyunca Maria Fitzherbert'e yakın
oldu. Bu arada başka kadınlarla da ilişki yaşadı ve bu iliş-
kilerden birçok gayrimeşru çocuğu oldu. Metresi Lady
Conyngham'ın geniş göğüs dekoltesinden enfiye çekme-
yi alışkanlık haline getirmişti. Bu arada kadının kocası
sessizce yanlarında oturur, hiç şüphesiz, kendisine gele-
cek cömert hediyeleri düşünerek teselli bulurdu.

Kıskanç Krallar

Çoğu kral, metreslerinin küçük suçları söz konusu oldu-
ğunda epey bağışlayıcı davranmıştır. Belki bunu şehvetli
bir sevgili için ödenmesi gereken bedel olarak görmüş-
lerdir, belki de kendi sadakatsizliklerinin farkındadırlar.

Ama Muhteşem Peter bu konularda o kadar rahat
değildi. Kendisi sarhoş orjilerin coşkulu bir katılımcısı
olsa da, on üç yıllık metresi Anna Mons'un 1703'te İsveç
konsolosuyla sevgili olduğunu öğrendiğinde kadını otuz
arkadaşıyla beraber hapse attırmıştır.

Kıskanç Eşler

Braganzalı Catherine, kocası II. Charles'ın metreslerini kabul etmeye zorlanmıştır. Çoğunlukla elinden gelenin en iyisini yapmış, onlarla iyi geçinmiştir. Yine de Barbara Villiers'i, kadın Charles'ten yeni bir gayrimeşru bebek dünyaya getirdikten hemen iki gün sonra bir tören alayına at sırtında katılmaya zorlamaktan gizli bir haz duymuş olmalı.

Fransa'da, III. Napoleon'un karısı İmparatoriçe Eugenie, kralın on yedi yaşındaki genç metresi bir baloya çıplak ayakları ve altına kesinlikle hiçbir şey giymediği şeffaf geceliğiyle geldiğinde öfkeden kudurmuştur. Oysa bu durum saray erkeklerini mest etmiştir; eşleri ve etraf-taki diğer kadınlar için ise muhtemelen aynı şey söyle-nemez. İmparatoriçe, Virginie di Castiglione'nin baloyu terk etmesini ve uygun biçimde giyinmeden geri dönme-mesini emretmiştir.

Virginie sadece bir yıl metres olarak kalmıştır. Güzel görünüyor olmalıydı, fakat dalgınlığı ve pek de akıllı olmaması nedeniyle imparator ondan çabucak sıkılmıştı.

‘Playboy’ Prens II. Edward

Kraliçe Victoria’nın oğlu, geleceğin VII. Edward’ının saraya gelişiyle İngiliz kraliyet ailesi II. Charles’in iştahına ve yaşama sevincine uygun bir varis bulmuş oldu. 17. Yüzyıl sonlarının taşkınlıkları içinde Charles’in aşklarını açıkça yaşaması doğal karşılansa da, Victoria döneminin kınayıcı bakışları ve basın özgürlüğü Edward’ın tedbirli davranması gerektiği anlamına geliyordu.

Aslında bu konuda oldukça başarılı olduğu da söylenebilir: Çok sayıda gönül macerası yaşamasına rağmen insanların çoğunluğu yanındaki kadınların “sadece iyi arkadaşları” olduğunu düşünüyordu. Gerçekten *dost canlısı* bir prens olmalıydı!

Edward’ın ‘playboy’ olarak tanınmasının sebebi 1861’de İrlanda’da orduda yaşadığı bir olaydır. Subayları, Nellie Clifden adında bir oyuncu adayını kaçırarak Wales prensinin çadırına getirmişler, kadın da genç adamın gözlerini yepyeni deneyimlerle dolu bir dünyaya açmasını sağlamıştı. Ne yazık ki prensin ailesi durumdan haberdar oldu ve dehşete kapıldı. O zamanlar zaten hasta olan Prens Albert, panik içinde Cambridge Üniversitesi’ndeki oğlunu ziyarete gidip ona sıkı bir ahlak dersi verdi. Ancak bunun Edward üzerinde pek etkisi olmadı. Ne var ki, Albert’in hastalığı ağırlaştı ve kısa süre sonra öldü. Victoria ise oğlunu kocasının ölümünden sorumlu tutarak uzun bir depresyon ve yas sürecine girdi.

10 Mart 1863'te yirmi bir yaşındaki Edward, on sekiz yaşındaki Danimarka prensesi Alexandra ile evlendi. Birbirlerine uygun bir çifttiler; mutlu bir evlilikleri ve altı çocukları oldu. Fakat bir noktada ok yaydan çıktı ve Edward tek bir kadına sadık kalamadı. İlk resmi metresi ateş saçlı aktris Lillie Langtry oldu; onu Warwick Kontesi Daisy Greville, aktris Sarah Bernhardt, Leydi Randolph Churchill –Winston Churchill'in annesi– ve Cornwall Düşesi Camilla'nın büyük büyükannesi Alice Keppel takip etti. Farklı ciddiyet boyutlarında en az elli beş ilişkisi olduğu söylenmektedir. Çoğu insanın haberi olmasa da ilişkileri sosyete arasında kulaktan kulağa konuşulmuş, gazeteler bu konuda çeşitli iddialar ortaya atmıştır.

Tahttan Çekilme Krizi

VII. Edward, devrin değiştiği gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kalan ilk kral olmuştur. Kendisinden önceki kuşakların aksine, sarayda metresleriyle gösteriş yapmıyordu; çünkü artık tebası ve gazeteciler her işe burunlarını sokuyorlardı. Basının kendine güveni gittikçe artmıştı ve herhangi bir uygunsuz davranışı, meraklı halka duyurmak için pusuda bekliyordu.

Torunu VIII. Edward 1936'da tahta geçtiğinde, romantik bir skandal yaşanabilen dönemler çoktan bitmiş-

ti. Kral, daha önce iki evlilik yapmış Amerikalı sevgilisi Wallis Simpson'la evlenmeye karar verdiğinde parlamento ona basit bir ultimatom verdi: Ya kadından vazgeçecekti ya da tahttan.

Kral aklını değil kalbini dinleyerek tahtı erkek kardeşi VI. George'ye bıraktı. George'nin umursamaz karısı, geleceğin 'Ana Kraliçe'si, Bayan Simpson'dan "o kadın" diye bahsediyordu. 1936 yılının Aralık ayındaki imparatorluğa veda konuşmasında, hükümdar açık sözlülükle ve dürüstçe sevgilisi Wallis'ten bahsetti:

"Hepiniz tahttan ayrılmamı gerekli kılan sebepleri biliyorsunuz... Fakat âşık olduğum kadının yardımı ve desteği olmadan, sorumluluklarımın ağır yükünü taşımamın ve kral olarak görevlerimi yerine getirmemin benim için imkansız olduğu konusunda bana inanmanızı isterim."

Edward ve Wallis, Windsor Dükü ve Düşesi olarak Fransa'ya taşınmış ve Edward'ın 1972'deki ölümüne kadar orada yaşamıştır. Wallis 1986'da hayatını kaybetmiştir.

SAPKIN ZEVKLER

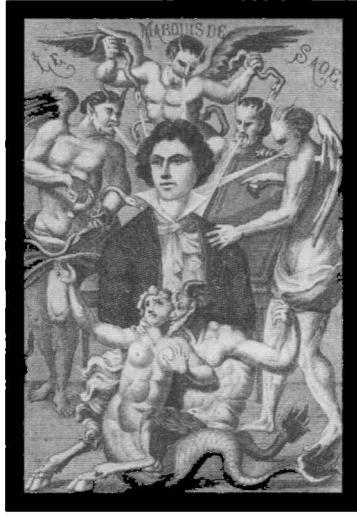
Gayet insancadır bu. Hepimizin içinde bir orman vardır.

Diane Frolov & Andrew Schneider

Northern Exposure

Her ne kadar ahlaka ve ahlakdışılığa dair kabul gören kurallar ve düzenlemeler olsa da, hatta belki de onlar yüzünden, sınırları zorlamayı, o heyecanı biraz daha yaşayabilmek için hep daha ileri gitmeyi sevenler olmuştur. Bu çoğu durumda zararsızdır, gizli edepsiz bir dövme ya da yasadışı erotik edebiyatın verdiği heyecan gibi. Yine de bazen eğilimler daha tehlikeli bir sapkınlık dünyasına doğru kayıverir. Aktör ve oyun yazarı David Garrick, seçkin edebiyatçı Samuel Johnson'a hayatta en önem verdiği iki şeyi sorduğunda, Johnson "içmek ve si-kişmek" cevabını vermekte tereddüt etmemiştir. Fakat Johnson, "erdemlerinden vazgeçen kişinin büyük adam olamayacağını" da söylemiş ve davranış kurallarını bir buyruk olarak görüp, dünyevi içgüdülerini kontrol edebilmek için daima çabalamıştır.

Marquis de Sade

Marquis de Sade'nin sürreal bir portresi (1886)

Kendini kontrol etmeye dair herhangi bir mefhumu umursamadığı anlaşılan Marquis de Sade, zalimlik ve cinsel işkenceyle özdeşleştirilmiştir. Hatta 'sadizm' kelimesi onun isminden türetilmiştir. Kötü şöhreti esas olarak üç olaydan kaynaklanır: Rose Keller'in kırbaçlanması ve hapsedilmesi, kuduzböceği ile zehirleme ve bir dizi bakirenin kaçırılması iddiası. Bunların yanında birçok fahişe ve hizmetkarın cinsel istismar ve sapkınlığa dair şikayetleri ve Sade'nin hapiste yazdığı romanlar... Cinsel sapkınlık hikayeleri, yüz kızartıcı ününü sağlamlaştırmıştır.

Rose Keller skandalı 1763'ün Paskalya Bayramı'nda

gerçekleşmiştir. Keller'in bir fahişe olup olmadığı tartışma konusudur. Sonuç olarak Sade bir şekilde onu Paris yakınlarındaki Arcueil'deki şatosunda kendisine eşlik etmeye ikna etmiştir. Burada onu bağlayarak kırbaçladığı, derisinde yaralar açtığı, sonra da bu yaralara merhem sürüp kadını yatırdığı anlatılır. Rose çarşafları kullanarak ikinci kat penceresinden kaçmıştır. Sade bunun yaraları iyileştiren bir merhem üretmek için yapılmış değerli bir araştırma olduğunu savunsa da bu yüzden hapiste yedi ay geçirmek zorunda kalmıştır.

1763'te anlaşmalı bir evliliğe zorlanan de Sade, aslında karısının küçük kardeşi Anne-Prospère'e âşıktır. Sade bu evliliğe rıza gösterilmesi için yalvarır fakat hem kayınvalidesi hem de kayınpederi bu birlikteliğe izin vermez. Ancak Anne-Prospère daha sonra, 1772'de, Sade'nin Provence, Lacoste'deki şatosuna onunla birlikte yaşamaya gitmiştir. 'Zehirleme' olayının bu zamanlarda, Marsilya'da gerçekleştiği söylenmektedir.

Bir baloda misafirlere öyle lezzetli çikolatalar ikram edilir ki herkes çikolataya yumulur. Sade'nin çikolataya afrodisyak olarak bilinen kuduzböceğini toz haline getirerek kattığından ise habersizdirler. Sonrasında balonun ateşli bir seks partisine dönüştüğü söylenir. Ne yazık ki yüksek dozda alınan kuduzböceği zehirlidir ve kimse ölmese de çoğu kişi hasta olur.

Sade ve uşağı Latour zehirleme ve sodomiyle suçlanarak gıyabında idama mahkum edilirler. Çünkü

Sade, Anne-Prospère ile İtalya'ya kaçmıştır fakat Anne-Prospère birkaç ay sonra hasta olur ve orada ölür. Daha sonra, Sade karısı Renée-Pelagie'ye dönerek Lacoste'de saklanır. İyi bir avukatın yardımıyla çoğunlukla hapse girmemeyi başarır ve sonraki birkaç yıl içinde şatoda çalışmak üzere birçok hizmetçi kız tutulur. Kızların çoğu gördükleri kötü muameleden şikayet ederek kısa zamanda şatodan ayrılır, ama yerlerine hemen yenileri bulunur.

1777'de Marquis de Sade oyuna getirilerek Paris'e geri döner ve büyük oranda kayıinvalidesi Madame de Montreuil'in çabaları sonucunda Vincennes Şatosu'na hapsedilir. Bundan sonraki otuz yedi senenin çoğunu tutuk olarak geçirir ve pornografik romanlarını yazmaya hapiste başlar. *Justine, ou les malheurs de la vertu* (Justine – Erdemin Felaketleri) ve *Juliette, ou les prospérités du vice* (Juliette – Erdemsizliğe Övgü) de hapiste yazdığı kitaplar arasında yer alır. Romanlar iki kız kardeşin başından geçenleri anlatır: Akla gelebilecek her türlü sapkınlığa ve işkenceye maruz kalan erdemli Justine ve kötülükten zevk almasına rağmen mutlu, kaygısız ve müreffeh bir hayat süren Juliette.

Sade'nin bir dizi bakireyi kaçırmak ve öldürmekle suçlanması da Vincennes'deyken olmuştur. Sade bu suçlamaları reddeder ve kızların her birinin nerede olduğuna dair açıklamalarda bulunur. 1781'de karısına kendini savunmak için bir mektup yazar ve şöyle der: "Evet, ahlaksızlığımı kabul ediyorum, bu konuda yapılabilecek her şeyi düşündüm, fakat düşündüklerimin hepsini ha-

yata geçirmediim ve öyle bir niyetim de yok. Ahlaksız olabilirim, fakat ne suçluyum ne de katil...” Mektubu kanıyla imzalar.

Sade idam kararının temyizini ister fakat hapiste kalır. Vincennes kapandığında Bastille’ye gönderilir. Hapishane yöneticisinin cinsel alışkanlıklarını yoldan geçenlere bağıra bağıra anlatmaya başlayınca da Charentes’teki bir akıl hastanesine kapatılır.

Yeni Dünya Sapkınlığı

Suç ve kabahatler üzerine konuşulacaksa, ki bunlara cinsellikle ilgili olanlar da dahildir, mahkeme kayıtları her zaman faydalı kaynaklardır. Söz konusu olan ister zamanın ahlak anlayışına aykırı bir günah olsun, ister gerçek bir suç, mahkeme kayıtları her vakaya ilişkin ayrıntılı bilgi içerir. 1620’nin Aralık ayında Seyyah Papazlar *Mayflower** gemisi ile Plymouth Körfezi’ne doğru yelken açtıklarında, William Bradford Yeni Dünya’daki hayatı detaylarıyla anlattığı bir günlük tutmaya başlar. 1621’den itibaren Plymouth sömürgesini yönetmekle yükümlü olduğundan, ne olup bittiğine hâkimdir.

* Mayflower: Kısaca ‘Seyyah Papazlar’ olarak tanınan İngiliz Püritenleri ve Ayrılıkçılarını İngiltere’deki Plymouth’tan Yeni Dünya’ya (Amerika kıtasına) götüren geminin adı. (e.n.)

Vali Bradford *Plymouth Plantasyonu*'nun iki ciltlik ayrıntılı bir tarihini yazar. Düşük nüfus, açlık, zorlu hayat koşulları ve salgın hastalıklar çevrede yaşayan halkın gündelik dertlerini daha da ağırlaştırmış, üstüne bir de Bradford'u sürekli evliliğe ve ahlaka dair sorunlarla ilgilenmek zorunda bırakmıştır. Suçun niteliğine bağlı olarak, çok sert cezaların da verildiği sıkça görülmektedir. Bu olayların en üzücü olanlarından biri 1642'de kayıtlara geçmiştir.

Thomas Granger adında on altı yaşında bir genç, bir kısrakla *suçüstü* yakalanmıştır. Bradford şöyle yazdı "O sene sodomisi ortaya çıkarılmıştı ve aynı suçu bir inek, iki keçi, beş koyun, iki dana ve bir hindiyle de işlemişti. Bundan bahsetmek korkunç, fakat tarih bunu zorunlu kılıyor."

Zavallı Granger sorgulama sırasında aynı suçu bir kısrak ve diğer tüm hayvanlarla defalarca işlediğini itiraf etmiş, mahkeme heyeti ve jürinin önünde suçunu kabul etmişti. Sonra her hayvanı tek tek teşhis etmiş, sıra koyunlara gelene kadar kolayca ilerlemiş fakat koyunları birbirinden ayırmakta epey zorlanmıştı. Burada komik olan işlenen günah nedeniyle sadece Granger'in değil hayvanların da idam edilmesi idi: "Tüm hayvanlar bu amaçla kazılmış büyük ve derin bir çukura atıldı ve hiçbir parçasından faydalanılmadı."

Bradford'un kayıtları bu gibi vakaların, düşünüldüğü kadar sıradışı olmadığını ortaya koymaktadır. New Ha-

ven s  m  rgesinde y  netici olan Theophilus Eaton, Thomas Hogg adında bir adamın bir di i domuzdan doğan yavruya babalık ettiği benzer bir vakayı aktarır. İnanılması zor ama domuz yavrusunun adama  arpıcı benzerliği kanıt olarak g  r  lm    t  r, her ikisinde de g  z tembelliği vardır.

Bu vakada Hogg, arzularından arınması i in kırba  ve ağır i lerde  alı makla cezalandırıldıktan sonra salı verilmi tir. Tarih, domuzun ba ından ge enleri ise kaydetmemi tir.

Cehennem Ate i Kul b 

Cehennem Ate i Kul b , Wharton D k  Philip tarafından 1719'da,  st sınıfların her t rl  ihtiya ının kar ılandığı kul plerini hicvetmek i in kurulmu tu. Ama  dini ve ahlakı hicvederek toplumu sarsmaktı, fakat ciddi bir saldırıdan ziyade  aka ama lı kurulmu tu. Ba kana  eytan,  yelere de İblisler denir, kul b n ismi de buradan gelirdi; fakat satanik bir tapınma ya da inanca dair herhangi bir kanıt yoktu. Wharton da bir yandan  nde gelen iyi eğitimli bir siyaset i, diğer yandan da serbest d   nceli, ayya ,  apkın bir adamdı.

Kul p pazar g nleri, genellikle Greyhound Tavern'da bulu urdu; fakat kul be -zamanın diğer cemiyetlerinin

aksine- kadınlar da kabul edildiğinden ve kadınlar taverنالara giremediğinden evlerde de toplanılırdı. Kulüp 1721'de, I. George Robert Walpole'nin etkisiyle, özellikle Cehennem Ateşi Kulübü'nü hedef alan "Ahlaksızlığa karşı Kanun"u çıkardığında kapanmıştır. Wharton ise önce mason ve sonra İngiltere'de "masonların büyük üstadı" olmuştur.

Francis Dashwood ve Sandwich Kontu'nun 1730'lar-da Londra, Cornhill'deki George and Vulture Tavern'da toplanan Cehennem Ateşi Kulübü'ne üye olduğu iddia edilir. Dashwood daha sonra, 1746'da, St. Francis Şövalyeleri'ni kuracaktır. Toplantılar iyice popülerleşince taverna küçük gelmeye başlar ve merasimler Dashwood'un West Wycombe'daki köy evine alınır. Buradaki ilk toplantı 1 Mayıs 1752'de, Walpurgis Gecesi'nde yapılır. Toplantı tarihinin şenlik gününe denk getirilmesi, Dashwood'un paganizme yönelik saplantısını göstermektedir.

Daha sonra Dashwood Medmenham Manastırı'nı kiralar. Medmenham Manastırı, Thames Nehri kıyısında, Buckinghamshire yakınlarındaki Marlowe'de, önceden manastır olan bir Tudor köşküdür. Manastırın altında Dashwood'un putperestlere ait bir alan olduğunu düşündüğü bir mağara vardır. Dashwood'un kazılarla ortaya çıkardığı bir dizi başka mağarada kulübün ritüelleri gerçekleştirilir. Üyelerin arasında, Dördüncü Sandwhich Dükü John Montagu, daha sonra Bengal valisi olan Ro-

bert Vansittart, Canterbury başpiskoposunun oğlu milletvekili Thomas Potter, radikal görüşlü milletvekili ve gazeteci John Wilkes ve daha sonra 'Amerika'nın kurucu babaları' arasında anılacak olan Benjamin Franklin gibi dönemin nüfuzlu kimseleri de vardır. Ressam William Hogarth da kulüple ilişkilidir ve Dashwood'un St. Francis olarak bir portresini yapmıştır.

Toplantılar birçok spekülasyona konu olmuş ve sefahat, pagan orjisi, şeytana tapınma ayini dedikoduları ayyuka çıkmıştı. Söylentileri olgusal gerçeklerden ayırmak zor da olsa, büyük ihtimalle üyeler muhtemelen beyaz ayin kıyafetleri giyerken Dashwood 'başrahip' olarak kırmızı giyyordu. Hiçbiri günümüze ulaşamamış da olsa mağaraların Venüs, Baküs ve Priapos'un mitolojik resimleriyle, ayrıca falluslar ve çeşitli cinsel imgelerle süsleniği söylenir.

Dashwood'un sevgilisinden Cehennem Ateşi At Arabası diye söz edilirdi ve Londra'nın tanınmış genelev işletmecilerinden biri idi. Yanında çalışan fahişelerin çoğu törenlere katılmak için onunla gelirdi. Bu kadın ziyaretçiler, gerçek kimliklerini tam tersiyle örtecek biçimde 'rahibeler' olarak adlandırılırlardı. Toplantılar da haftasonu boyunca sürecektir muhabbet, ziyafet, içki ve seks âlemi için bahaneydi.

1762'de Francis Dashwood Exchequer Şansölyesi olarak atandı. Ertesi sene elma şarabına koyduğu vergi neredeyse ayaklanmalara sebep oluyordu, bu nedenle istifa

etmek zorunda kaldı. Daha sonra Lordlar Kamarası'nda 15. le Despencer Baronu olarak yerini aldı. Toplantılar gittikçe küçüldü ve Cehennem Ateşi Kulübü 1766'da ortadan kalktı.

Kaza Sonucu Ölüm

Tanınmış bir Çek kontrbas sanatçısı ve besteci olan Franz Kotzwara, 20. Yüzyıl sonlarının bazı müzisyenlerini hatırlatacak şekilde dolu dolu yaşamaya, sarhoş kadınlara ve genel kabullerin dışında kalan sekse düşküncüydü. Göçebe bir hayatı vardı; Avrupa'nın dört bir yanına seyahat ederek farklı orkestralarla çaldı. Fakat 1791 yazı sona ererken Londra'daydı.

2 Eylül akşamında Vine Sokağı, Piccadilly'de yaşayan bir fahişe olan Susannah Hill'e gitti. Birlikte yemek yedikten sonra kadından iki şilin karşılığında testislerini kesmesini istedi. Susannah bu isteği reddetti, fakat Kotzwara bu sefer de boynuna geçirdiği bir bağlama ipini kapının tokmağına bağladı ve Susannah'yla sevişirken kendi kendini boğdu.

Old Bailey'de görülen bu sansasyonel davada, Susannah Hill cinayetle suçlandı. Neyse ki Kotzwara'nın ilginç cinsel eğilimlerine dair yeterince tanık ve kanıt bulmak mümküncüydü de Hill beraat edebildi. Mahkeme kayıtları

bir skandalın önüne geçmek amacıyla yok edildi, fakat öyle görülüyor ki kayıtlar çoğaltılmış ve detaylı resimler içeren bir kitapçık basılmıştır. Bu, büyük ihtimalle kayıtlara geçen ilk otoerotik asfiksi sonucu ölüm vakasıdır.

Çılgın, Kötü ve Tekinsiz Bir Tanıdık

1788’de dünyaya gelen George Gordon Byron, romantik akımın ünlü şairlerinden ve önde gelen figürlerinden biridir. Tam bir aristokrat gösterişçidir ve muazzam borçların altına girmiştir. Fakat adının çıkmasına sebep olan asıl özelliği, ihtiraslı aşk maceraları ve bir ensest ilişkiye dair utanç verici dedikodular olmuştur.

Byron Harrow School ve Trinity College Cambridge’de eğitim almış, üzerine titreyen annesi tarafından çok şımartılmıştı. Disiplin konusunda hep yetersizdi ama doğası gereği tutkuluydu. Şöyle yazar: “Okul arkadaşlarım tutkularımdı (çünkü her zaman coşkuluydum.)”

Büyük turunun rotasını, Napolyon’un seferleri nedeniyle Avrupa’nın büyük kısmına girilemediğinden Akdeniz havzasına ve Doğu Akdeniz’e çevirmiştir. Byron’un ilişkilerinin çoğu bu yolculuktan dönüşüyle başlar. Büyüleyici, parlak zekalı, karanlık ve saplantılı; Lady Ca-

roline Lamb'ın ona "çılgın, kötü ve tekinsiz bir tanıdık" lakabını yakıştırmasına şaşmamak gerekir. Caroline Lamb başta onu reddeder, ancak buna rağmen kısa süre içinde başlayan ilişkileri toplumda bir skandala yol açar. Caroline Lamb daha sonra İngiltere başbakanı olan Lord Melbourne'la evlidir ve Byron'a takıntılıdır, onun at arabasının yanında koşabilmek için uşak kılığına girmesiyle ünlüdür.

Byron ilişkiden bıkar ve kısa sürede eski hayatına döner, ancak Caroline Lamb'ın yarası asla iyileşmez; Byron'un, kuzeni Anne Isabella Milbanke ile evlenmeye karar vermesi de bunda etkili olur. Byron ve Anne'nin Auguste Ada adında bir kızları olur fakat evlilikleri yolunda gitmemektedir. Byron, Anne'ye kaba davranır ve üvey kardeşi Augusta Leigh ile arasındaki ensest ilişkiye dair dedikodular sürüp gider. Bu ikisi büyüme çağındayken birbirlerini pek görmemiş, fakat büyüyüp yetişkin olduklarında güçlü bir bağ kurmuşlardır. Şiddet ve sodomiye dair başka zararlı söylentiler de vardır. Skandal çıkmasını engellemeye gücü yetmeyen Byron, İngiltere'yi 1816'da bir daha dönmek üzere terk eder. O yazı İtalya'daki Diodati villasında Percy Bysshe Shelley, Shelley'nin müstakbel eşi Mary Godwin ve Godwin'in kuzeni Claire Clairmont ile geçirir. Haftalarca süren yağmur yüzünden villanın içinde kısılıp kalınca oluşan yoğun atmosfer, Mary Shelley'ye Frankenstein'in hikayesini yazmasında ilham kaynağı olur.

Byron yüksek ateş nedeniyle 1824'te Missolonghi'de hayatını kaybeder. Otuz altı yaşındayken Osmanlı İmparatorluğu'nun baskılarına karşı savaşmak üzere Yunanistan'a gitmiştir.

Victoria ve Albert

Kraliçe Victoria ve kocası Prens Albert of Saxe-Coburg'un, yani Victoria döneminin değer yargılarını belirleyen bu yüksek ahlak taraftarlarının hareketli bir cinsel hayatı olduğu ortadaydı. Zira çiftler birbirlerine sevgi ve şefkatle birleşen sağlıklı bir arzu beslemeden dokuz çocuk yapmazlar, 19. Yüzyıl'ın kraliyet ailesinden çiftler bile. Fakat burada birkaç küçük sürprizle de karşılaşırız.

Victoria'nın 'samimi' bir bölgeye kondurulmuş, herkesin göremediği küçük bir dövmesi olduğuna dair inatçı dedikodular vardır. Dövmenin bir piton yılanıyla dövüşen bir Bengal kaplanı olduğu söylendiğinden -oldukça cesur ve güçlü bir imge- bunun ne kadar küçük ya da gizli olabileceği de insanın aklına takılır.

Prens Albert'in ise ismini ondan alan çok özel bir kalıcı piercing'i ya da halkası vardır. 19. Yüzyıl'da erkeklerin daracık golf pantolonları giymesi modaydı. Göze hoş görünmeyen şişkinlikleri önlemek için penis idrar

yolundan delinir ve bir halka takılırdı. Daha sonra bu halkadan geçirilen bir kurdeleyle organ pantolonun iç dikişine tutturabilirdi. Prens Albert'in halkasının, kesilmemiş sünnet derisini geride tutarak kişisel hijyene yardımcı olduğu da iddia edilir.

Dövmeler

1884'te sınıf arkadaşlarına dövme yaptığı için okuldan atılan "Dövmeciler kralı" George 'Profesör' Burchett, müşterileri arasında Kraliçe Victoria'nın olduğunu asla iddia etmedi. Ancak Victoria'nın torunu Kral V. George'a, Danimarka kralı IX. Frederick'e, İspanya kralı XIII. Alfonso'ya dövme yapmıştır. Anılarında kraliçenin 22 Ocak 1901'deki ölümünün ardından "Kraliçe'nin Anısına" yazdığı hatıra dövmelerini yetiştirebilmek için nasıl gece gündüz çalıştığını anlatır.

Dövmelerin tarihi insanlığın ilk zamanlarına dek uzanır. En eski renkli dövmelere 5000 yıl önce ölmüş bir Taş Devri erkeğinde ve 4000 yıldan eskiye dayanan eski Mısırlı bir Hathor tanrıçası rahibesinde rastlanmıştır. Genellikle kölelerle bağdaştırılmasına rağmen dövme Antik Yunan'da yaygındır. Kimi zaman Anglosakson krallarının da dövmeli olduğu iddia edilir.

Bazen dövmelerin cinsel anlamları olurdu. Özellikle de kabile grupları arasında doğurganlığı artırmak ya da kısırlığı önleyecek bir muska olarak kullanılırlardı. 20. Yüzyıl başlarında *Cinsellik Psikolojisi Çalışmaları*'nı yazan davranışçı psi-

kolog Havelock Ellis, dövme fetişistlerinden bahseder. Penisine ke-
lebek dövmesi yaptıran
bir adam şöyle anlatır:
"Dükkanından çıktıktan
birkaç dakika sonra öyle
müthiş bir ereksiyon ve
boşalma yaşadım ki son-
rasında neredeyse yor-
gun düştüm."

Bedenleri resimlerle kaplı
Piktler*

Keşif yolculukları,
dövmeciliği Avrupa'ya yeniden tanıtır. Sör Martin
Frobisher Kuzey-Batı geçidinin peşindeki yolculu-
ğundan üç eskimoyla döner. Bir erkek, bir kadın
ve bir çocuktan oluşan bu küçük grup, özellikle de
kadının alnında ve çenesindeki dövmeler sebebiyle
Kraliçe Elizabeth'in sarayında büyük ilgi görür.

Dövme (tattoo) sözcüğü İngilizce'ye Tahiti di-
lindeki 'tatau'dan geçmiş ve fikir, James Cook'un
botanikçisi Sör Joseph Banks ve birçok denizci
Güney Pasifik'teki yolculuklarından dövmeleriyle
övünerek döndüklerinde tutulmuştur. Böylece
dövmeciler, özellikle liman bölgelerinde çalışmaya
başlamıştır.

* Piktler: geç dönem Demir Devri'nde ve Ortaçağ'ın başlarında doğu ve kuzey İskoçya'da yaşamış antik bir halktır. (ç.n.)

19. Yüzyıla geldiğimizde, kral ve devlet başkanlarının öncülüğünde dövmeler Avrupa'nın dört bir yanındaki üst sınıflar arasında popüler hale gelmiştir. Winston Churchill'in annesi Lady Randolph Churchill'in bileğinin etrafında, gerektiğinde özel tasarlanmış elmas bir bilezikle gizlediği bir yılan dövmesi vardır. Churchill'in dirseğiyle bileği arasında da bir çapa dövmesi bulunur.

Victoria Döneminde Pornografi

Oxford İngilizce Sözlüğü'ne göre 'pornografi' kelimesi ilk kez 1850'lerde kullanılmıştır; fahişeler (ya da *pornoi*) tarafından ya da onların hakkında yazılan yazılar anlamına gelir. Bu tür yazıların daha önceden de var olduğu bilinir. Rönesans İtalya'sından Aretino'nun eserlerini hatırlamak bile yeterli olacaktır. 1857'de muzır neşriyatı denetlemek üzere çıkarılan yasayla İngiltere'de edebiyatta sansür sıkılaştı ve yargıçlar ahlaksız bulunan herhangi bir yayının ("satmak ya da dağıtmak üzere bulunduran herhangi bir müstehcen yayın") yok edilmesine karar verme yetkisine sahip oldular. Bu kanun, kitapları, dergileri ve kitapçıları kapsıyordu. Aslında bu yasa, ül-

keye kaçak yollarla sokulan ve bitmek tükenmek bilmeyen bir ilgi gören Fransız pornografisinin pazarını hareketlendirdi.

Paris'te Bir İngiliz

Sefahate özel bir ilgi besleyen bir ordu komutanı olan Frederick Hankey, emekliliğinden sonra keyif çatismak için Paris'e taşındı. Hevesli İngiliz okurlarına iç gıcıklayıcı kitapçıklar ve Fransa'ya özgü erotik hikayeler için yanıp tutuşuyordu. Hakkında anlatılanların tümü, Hankey'nin pek hoş gitmeyen bir kişiliğe sahip olduğunu doğrular. Dostu Victoria dönemi pornografi koleksiyoncusu Henry Spencer Ashbee bile onun için "akıldan yoksun ikinci bir Sade" yorumunda bulunmuştur.

Yazar ve eleştirmen olan Edmond ve Jules de Goncourt kardeşler 1862'de Paris'ten tanıdıkları bu adamı pek de övgüyle anmazlar: "Aşağı yukarı otuz yaşında bir genç, şakakları portakal gibi şişkin, gözleri berrak ve delici bir mavi, derisi aşırı ince ve damarlarının oluşturduğu ağlar görülebiliyor..." Genç adamın sapkın zevklerine de laf eder; ondan "bir deli, bir canavar, şu boşlukta salınan adamlardan biri... özgürlüğünün tadını ancak kadınlara acı çektirerek çıkarabilen bir adam" olarak bahsederler.

Kardeşler, Hankey'nin kaşif Sör Richard Burton'a

verdiği garip bir siparişi de yazar: Hankey, Afrika seyahatlerinden bir kadının -büyük ihtimalle kitap kaplamak ve ciltlemek için kullanacağı- derisini getirmesini rica etmiştir. Burton bu isteği yerine getirmez. İngiltere'ye yasadışı yollarla sokacağı pornografik yayınlar basmanın yanı sıra, Hankey kendi geniş sadomazoşist malzeme koleksiyonuna sahiptir. 1882'de öldükten sonra bu koleksiyon Henry Spencer Ashbee'ye kalır.

Henry Spencer Ashbee

Ashbee bir kitapsever, yazar ve gezgindir, aynı zamanda da Victoria döneminin en önemli porno koleksiyoncularındandır. Farklı dillerde binlerce yayın biriktirmiştir. Bu konuda Pisanus Fraxi mahlasıyla yazdığı üç ciltlik kapsamlı bir araştırması da vardır. 1900'de öldüğünde 15.299 pornografik kitaptan oluşan koleksiyonunu British Museum'a miras bırakmıştır. Müze yetkilileri bu mirası kabul etmekte çok gönülsüzlerdir, fakat erotik hikayelerin yanında Ashbee'nin koleksiyonunda Cervantes'in *Don Kişot*'unun farklı çeviri ve baskıları da vardır. Ashbee, müze yetkililerini, tüm ömrünün eseri olan koleksiyonu parçalamamaya, dolayısıyla erotik edebiyatı da kabul etmeye bir şekilde ikna etmiştir.

İngiliz Ahlaksızlığı

Kırbacın erotik taraflarıyla ilgilenenler, 18. Yüzyıl'dan itibaren Edmund Curll'un Latince'den çevirdiği, Alman fizikçi Johann Heinrich Meibom tarafından 1639'da yazılmış olan "Kırbaçlamanın Kullanımı Üzerine Bir İnceleme" ("A Treatise on the Use of Flogging") adlı eseri okumuşlardır.

Kitap o dönemde bir hayli etkili olmuş, teorilerini klasik eserlere verdiği referanslarla destekleyerek dayak ve kırbaçlamanın etkilerine dair ayrıntılı fizyolojik açıklamalar sunmuştur. Meibom şöyle yazar: "Dayakla okşandıkça zevkin doruğuna çıkan ya da her darbeye şehvet ateşiyle tutuşan kimseler vardır ve bizi erkek yapan o kısmın kamçı vuruşlarının büyüsyyle uyandırılması gerekir."

Cinsel haz için kamçılama, "İngiliz ahlaksızlığı" olarak bilinir. Devlet okullarındaki bedensel cezalarla beslenen bu merak özellikle üst sınıftan, mevki sahibi erkekler arasında yaygındır. Detaylar farklı olsa da asıl senaryo erkeğin (ya da kimi zaman kadının) kötü bir davranışta bulunması ve kırbaç ya da şaplakla cezalandırılmasıdır.

Kırbaçlı pornografi Victoria dönemi İngilteresi'nde kara borsada sağlam bir yer edindi. Binlerce kitap ve broşür basıldı ya da ülkeye gizli yollarla sokuldu. Edebiyatın yanı sıra bazı genelevler de acıdan keyif alanlara özel olarak hizmet veriyordu. Bunların en popüler ola-

nı, Londra'nın Fitzrovia bölgesinin göbeğinde, Charlotte Sokağı 28 numarada Bayan Theresa Berkley tarafından işletiliyordu. Berkley burada sadece hevesli müşterilere ceza dağıtmakla kalmıyor, yanında -eğer beyefendilerin arzusu bu yöndeysen- kırbaçlanmaya gönüllü olan kızlar da çalışıyordu. Bunların bir listesini 1877'de "Venus Schoolmistress"i yazan Mary Wilson yapmıştır: "Bayan Ring, Hannah Jones, Sally Taylor, Tek Gözlü Peg, Kel Amcıklı Poll ve Ebony Bet adında siyah bir kız." Ters çevrilmiş bir 'v' harfi oluşturan iki merdiven gibi görünen "Berkley Atı", kırbaçlamaya yardımcı olması için geliştirilmişti.

Bayan Berkley dominatriks* olarak öyle başarılıydı ki erkek kardeşine 10.000 pound'un üzerinde bir miras bıraktı; bugün neredeyse bir milyon pound edecek küçük bir hazineydi bu. Ancak Berkley'in adanmış bir misyoner olan erkek kardeşi, bu mirası reddetmeyi kendine görev bildi.

* Dominatriks: Sadomazoşist, dominant kadın. (e.n.)

Liberal Viktoryalı

Henry Havelock Ellis İngiliz bir doktor, yazar, toplumsal reformcu ve cinsel davranış konusunda öncü bir araştırmacıydı. Liberal bir idealist olarak eşcinsel haklarını ve kadınların doğum kontrol hakkını ilk defa açıkça destekleyenlerden oldu.

Ellis'in kendine has bir eğilimi vardı. Çocukluğunda annesiyle Londra Hayvanat Bahçesi'ne gitmiş ve kazara kadını işerken görmüştü. Büyüdüğünde de bu eylemi kadınlara duyulan ilgi ve heyecan gibi duygularla bağdaştırmaya başladı. Sevgililerinin "altın duş"larını* izlemeyi sever, bunu çeşmelerin ardındaki ilham kaynağı olarak görürdü. Aynı zamanda Rembrandt'ın da 1654'da yaptığı bir tabloda bunu anlattığını ancak idrar akışının tablo-dan çıkarıldığını düşünüyordu. Ellis, kadınların idrarlarıyla ilgili birkaç bilimsel araştırma yürütmüş ve bunlar Amerikan Dermatoloji Dergisi'nde (*American Journal of Dermatology*) 1902'de yayınlanmıştır.

* Altın Duş: Partnerin üzerine işeme eylemi. (ç.n.)

Van Gogh'un Kulağı Hakkındaki Gerçek

Van Gogh, depresyon ve nöbetlerle mücadele ederken aşk uğruna kulağını kesen ıstırap içindeki dahi olarak hatırlanır. Gerçek ise biraz daha karmaşık görünmektedir. Van Gogh'u yıkan cinsel kıskançlık olmuştur. Fransa'nın güneyinde, tüm ülkenin en çekici kadınlarının yaşadığı söylenen Arles'te, Van Gogh her zaman görmezden gelinmiştir. Erkek kardeşi Theo yeni evlenmiştir, kendisi gibi ressam olan dostu Paul Gauguin bir süreliğine yanında yaşayarak ona eşlik eder. Van Gogh, Gauguin'in yalnızca o zamanlar daha başarılı bir ressam olmasını değil, kadınlar arasında son derece popüler olmasını da saplantı haline getirmiştir. İkili -belki de bir kadın nedeniyle- tartıştıktan sonra Gauguin 'Sarı Ev'den ayrılmayı planlar ve öfke içindeki Van Gogh ona bir kadeh fırlatır. Kasabada yürürlerken tartışma tekrar alevlenir ve mükemmel bir eskrimci olan Gauguin kılıcını çekerek Van Gogh'un sol kulak memesini, muhtemelen nefsi müdafaa amaçlı olarak keser. Van Gogh kulağının kanlı parçasını bir mendile sararak Rachel'e, önceki teşebbüslerini küçümseyerek reddeden bir fahişeye tuhaf bir

aşk nişanesi olarak götürür. Araları açılan dostlar, olanlar hakkında sessiz kalmaya karar verir. Van Gogh, sendeleyerek evine döner ve ertesi gün evinde kanlar içinde bulunur.

KANIŞLER VE PANTERLER

*Panterlerle şölen sofrasına oturmak gibiydi;
işin heyecanının yarısı, tehlikeli oluşundaydı.*

Oscar Wilde

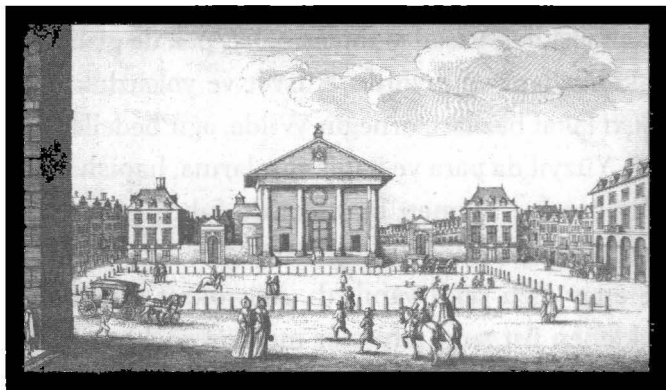
Paris'te, caddelerde cömertçe mükafatlandırılan ve kendileri gibi şımarık köpecikleriyle hava atan fahişelerden sokak kadınlarına, genelev patronları, rent boy'lar ve travestilere kadar her şey satılıktı ve aradığınızı bulmak için çok da uğraşmanıza lüzum yoktu. Tiyatro salonlarında, pasajlarda, parklarda, otellerde, kapalı kapılar ardında tehlikeli ilişkiler, yasadışı toplaşmalar, pek de gizli kalmayan skandallar yaşanıyordu. Rüşvet ve yolsuzluk ayyuka çıkmıştı fakat bazıları, örneğin Wilde, ağır bedeller ödedi.

18. Yüzyıl'da para ve hapis cezalarına, hapishanelerin kötü şöhretine rağmen İngiltere'de fuhuş gittikçe yaygınlaşıyordu. Halbuki fuhuş, Paris gibi Avrupa şehirlerinde epey gizli saklı yapıldı. Aristokrat sevgililerince desteklenen üst sınıf fahişeler meşhur edebi ve sanatsal salonlar işletirlerdi. Fakat sokakta çalışan sıradan fahişelere ancak sınırları belli bölgeler içinde rastlanabilirdi.

Londra'da seks ticareti çok daha geniş alanlara yayılmıştı. Yoksul kızlar müşterilerini Fleet Sokağı'nın ara yollarına ya da Drury Lane'deki köhne odalara götürebilirlerdi. Avukat ve yazar James Boswell'in Westminster

Köprüsü'nde, St. James Parki'nda ya da fantezilerinin onu götürdüğü başka köşelerde oynamaşması nedeniyle adı çıkmıştı. Orta sınıf fahişeler müşterilerini Marylebone'de, en varlıklı olanlarıysa Mayfair'deki köşklere ağırlarlardı. Başkentin Çay ya da Keyif Bahçeleri, her türlü hoppelik ve sefahat için bambaşka bir fırsat sunuyordu. Vauxhall Gardens'taki karanlık ortam Samuel Pepys'i bile dehşete düşürmüştü. Fakat tüm bunların merkezinde, fahişenin işinin kalbi Covent Garden idi.

Covent Garden

17. Yüzyıl'da Covent Garden Meydanı

Inigo Jones tarafından Bedford Dükü için 17. Yüzyıl başlarında tasarlanan zarif meydan ve Palladio tarzındaki evler kısa zamanda popüler oldu. Londra yangını nede-

niyle çiçek ve meyve-sebze pazarlarının yeri değişince bunların yerini tavernalar ve kahveciler aldı, kısa süre içinde de hamamlar ve 'bagnio'lar* yeniden ortaya çıktı.

Toplumun farklı sınıflarından gelen, bambaşka hayatlar yaşayan insanlar akşamları birbirine komşu olan Shakespeare's Head Tavern ve Bedford Head Coffee House gibi mekanlarda buluşuyorlardı. Buralarda David Garrick ve Sarah Siddons gibi oyunculara, edebiyat dünyasından Samuel Johnson, Henry Fielding and Tobias Smollett'e, Joshua Reynolds and William Hogarth gibi ressamalara rastlamak mümkündü. Tüm bölge fikir alış-verişleri, siyasi tartışmalar ve türlü dedikodularla kayna-yan bir kazan gibiydi. Tüccarlar ve üçkağıtçılar işlerini burada bağlarlardı ve her şeyden önemlisi, mönude her zaman kesinlikle seks vardı.

Harris'in Listesi

Çoğu pezevengin orospular ve genelev patronlarından kimin kim olduğunu söyleyen kara kaplı bir defteri olurdu. Harris'in listesi de temelde bunlara benziyordu, yalnızca çok daha kapsamlıydı. Jack Harris Shakespeare's Head Tavern'de şef garsondu ve kendine "İngiltere baş peze-

* Bagnio: O dönemde hamam gibi hizmet veren ama aynı zamanda genelev gibi de işletilen büyük 'banyo'lara verilen ad. (e.n.)

vengi” unvanını layık görmüştü. Not defterinde “Venüs’e adanmış” dört yüzden fazla kişinin isimleri ve adresleri kendi elyazısıyla kaydedilmişti. Bu kayıtlar düzenli olarak kontrol edilip güncellenirdi. Çoğu kız orada sadece bir dönemliğine yer alırdı; çünkü ailelerinin başı sıkıştığında ya da borçları nedeniyle Fleet Hapishanesi’ne düşüklerinde tek varlıkları olan bedenlerini satarlardı. Bir sene çalışır, kefareti ödeyecek kadar parayı kazanır, ertesi yıl ortadan kaybolurlardı. Saygıdeğer topluma tekrar nasıl uyum sağladıkları pek bilinmezdi, belki de çareyi başka bir mahalleye taşınmakta buluyorlardır.

Harris hepsini tanırdı. Yaşlarını, fiyatlarını, sundukları özel hizmetleri, nasıl göründüklerini, huylarını ve hayatlarına dair detayları, özellikle de o çok mühim sağlık meselesini kaydedirdi. Elindeki bunca bilgiyle, Harris’in her müşterinin zevkine uygun hizmeti sağlayabilme konusundaki ününe şaşmamak gerek.

Bu listeyi bir kitap olarak yayınlamak Samuel Derrick’in fikriydi; listeye Harris’in hizmetlerinden faydalanırken rastlamıştı. Derrick 1751’de Dublin’den Londra’ya büyük hırslarla gelmişti, fakat kadınlara ve şaraba düşkünlüğü onu Covent Garden’a çekmiş, şansı pek yaver gitmemişti. Altı yıl sonra kendini borç batağında buldu ve Bailiff Ferguson’ın nezarethansine* girdi; Fleet Hapishanesi ona göz kırptıyordu.

Derrick, Harris’in elyazısıyla doldurduğu defteri sa-

* İngiltere’de borçlarını ödemeyenlerin geçici olarak tutuldukları özel bir nezarethane. (e.n.)

yesinde ne çok para kazandığını görüp daha iyisini yapabileceğini düşündü. Harris etkili bir suçlu ve kabadayı olarak hayli ünlü olduğundan notların ve ismin kullanılması için bir düzenleme yapılmış, Derrick de izin karşılığında bir ücret ödemiş olmalıydı.

Covent Garden'in hanımlarına dair senelerin getirdiği tecrübeye sahip olduğundan Derrick, Harris'in notlarına ekler yapabiliyor, esprili anekdotlar ve sadece içeriden olanların anlayacağı kurnazca şakalar katıyordu. H. Ranger adında bir yayıncı Derrick'e borçlarını ödeyip hapisten kurtulması için avans verdi. Birkaç ay içinde, 1757'de, ilk baskı yayınlanmıştı ve iki şilin altı peni karşılığında satılmaktaydı. Kitap başlangıçta sadece Shakespeare's Head'de ve çevredeki genelevlerde satıldı. Daha sonra giderek yaygınlaştı ve çok geçmeden senede 8000 adet satar oldu. Harris'in listesi öyle popülerleşti ki neredeyse yarım asır boyunca her sene güncellenerek yeniden basıldı.

Samuel Derrick on iki yıl boyunca tek editör olarak kaldı, ancak 1769'daki ölümüne kadar gerçek kimliğini kimse bilmiyordu. Derrick son baskının gelirini eski arkadaşı Charlotte Hayes'e bıraktı; kendisi de bir fahişe olan Hayes'e âşıktı fakat maddi gücü kadın için yeterli değildi. Listenin editörlüğünü genellikle anonim kalan başka kimseler devraldı, fakat liste bir daha Derrick'in editörlük yaptığı dönemdeki kadar ışıltılı ve keskin olmadı.

“Listesinin” başarısını gören Jack Harris de yayıncılığa girdi. “Kitty’s Attalantis” adını verdiği listesi Derrick’in versiyonunun başarısını yakalayamadı ve sadece bir baskı yaptı.

Fahişenin Yolu

18. Yüzyıl’daki yaygın görüş fahişelerin büyük şehrin büyümesine kapılan, sonra da ahlaksız bir madam tarafından kandırılıp kirletilen masum kızlar olduğu yönündeydi. Halk çalışan fahişelere tolerans gösterse de genelev patronu olanlarına karşı tutum düşmancaydı. Kızları geneleve düşürmek şeytanca bulunuyor ve genelev işletenlerin kızları şiddete başvurarak, tehdit ederek, hilelerle ağına düşürdüğü düşünülüyordu.

Hogarth’ın *Fahişenin Yolu* eseri böyle bir hikaye anlatır. Saf kızcağız rolündeki Moll Hackabout kasabadan şehre, Cheapside yakınlarındaki Bell Inn’e gelir. Hogarth tasvirleriyle toplumun ahlak anlayışına mizahi bir darbe indirir ve karakterleri gerçek kişileri temsil eder.

Hogarth, Moll karakterini yaratırken, St. James’de ünlü bir genelev işleten Needham adlı mama için çalışan Kate Hackabout’tan esinlenmiştir. Aristokratlarla bağlantıları olan, komşuları arasında çeşitli dükler ve kontlar bulunan Elizabeth Needham, açılacak davalara

karşı bir tür dokunulmazlığı olduğunu düşünüyordu. Fakat zalim ve sert bir işveren olarak ün yapmıştı.

Fahişenin Yolu'nun ilk sahnesinde kadınları izleyen adam kötü şöhretli Albay Charteris, etrafında dans eden ise muhtemelen pezevenk John Gourlay'dir. Charteris 1730'da hizmetçi Ann Bond'a tecavüz ettiği için idama mahkum edilmiştir. Mama Needham, Ann Bond'u Charteris'e satmakla suçlanır (ve Ann'in kadının ilk kurbanı olmadığı ifade edilir). 1731'in Nisan ayında yakalanır ve öfkeli bir kalabalık tarafından öyle bir taşlanır ki üç gün sonra hayatını kaybeder.

Hogarth, Moll'un metresliğe yükselmesini ve sonraki düşüşünü anlatır. Dördüncü resimde Moll hapsededir; hâlâ kaliteli ipek giysiler içinde olsa da diğer mahkumlarla beraber kenevir dövmek zorundadır. Sonraki resim onu Covent Garden'in iç karartıcı odalarından birinde, üçüncü evresine ulaşmış sifilis nedeniyle can çekişirken gösterir. Son sahnede Moll tabutta yatmaktadır ve bu üzücü döngü yeniden başlar.

Kötülükler Hiyerarşisi

Londra'nın fahişeleri arasında katı bir hiyerarşi vardı. En tepede yoksul fakat iyi ailelerin eğitilmiş kızları vardı, kendileri için açılmış evlerde varlıklı hayranları ya da müşterilerinin metresi olarak yaşarlardı. St. James, Westminster, Mayfair ya da Marylebone gibi kraliyet saraylarına yakın yerlerde otuturlardı. Onların ardından St. James ve –uzun süre seks ticareti ile özdeşleştirilen– Soho'nun üst düzey genelevleri gelirdi, 18. Yüzyıl'da buralar kesinlikle zengin müşterilere hitap ederdi.

Fransız salonlarının taklit edildiği bu iyi döşenmiş randevuevlerinde ya da haremelerde, kızlar salonda vakit geçirirdi. Eğlencelik tiyatro gösterileri sergilenir, tüm zevklere uygun hizmet verilirdi. Bakirelere yönelik talebin ardı arkası kesilmezdi. Gerekli hallede içinde domuz kanı bulunan şişeciklere başvurulur, böylece kızlar tekrar tekrar “bakire” olabilirdi.

1720'lerden 1770'lere kadar geceleri çıkan ve genelev, hamam, harem gibi mekanlara dair kapsamlı bir rehber olma iddiası taşıyan *Gece Âlemi*, Bayan Charlotte Hayes'in King's Place, St. James'deki üst düzey işletmesinde verilen hizmetlerin ve ücretlerin bir listesini sunar. İsimlerin bir kısmı muhtemelen gerçek insanlar için kullanılan taşlamalı takma isimlerdir. 9 Ocak 1769 Cumartesi gecesi (cumartesileri her zaman en kalabalık gecedir) fahişelerle birlikte olan sekiz müşteriden bahsedilir.

“Geçkin Kurukemik,” on dokuz yaşındaki Nelly Blossom’a 20 gine öder, kız ‘dört gündür kimseyle olmamıştır ve bakiredir’ (yine). “Baron Harry Kamçıgil” on dokuzunu geçmemiş bir kız tarafından kırbaçlanmak için 10 gine vermiştir; Bow Sokağı’ndan Nell Hardy, Berners Sokağı’ndan Süslü Yarasa ya da Chapel Sokağı’ndan Küçük Bayan Elisopal.

“Lord Spazm,” Hedge Lane’den güçlü ve güzel Esmer Moll için 5 gine, “Albay Yeryırtan,” Bayan Mitchell’in hizmetçisi olan köyden yeni gelmiş ‘mütevazı bir kadın’ için 10 gine ödedi. “Doktor Kitapaşındıran,” “beyaz tenli ve yumuşak elli” bir kadınla saat sınırı olmadan görüşmek istemiştir; Oxford’dan Hünerlibilek Polly Polly ya da Mayfair’den Çevikel Jenny Jenny’ye hangi hizmetin karşılığında 2 gine ödediği açıktır.

“Kont Alto” soylu bir kadınla bir saat geçirmek için 10 gine ödemiş, ya Dunkirk’ten Bayan Sırıtkan ya da Paddington’dan Bayan Bayan Letafet ile. Bu arada “Lord Benekli” de Chelsea’den Bayan Üçkağıt ile ‘titillatione mammarum’ için 5 gine vermiştir.

İlgi isteyen sadece ‘beyefendiler’ değildi. «Lady Loveit» de «Kaptan Yıldırım» ya da «Mülayım Kemikli» tarafından “iyice elden geçirilmek” için 50 gine gibi yüklü bir meblağı gözden çıkarmıştır.

Covent Garden’ın genelevleri ve tavanarası odaları Soho’nun salonlarının iki adım ötesindeydi, onun altın-

* Titillatione mammarum: Penise kadının göğüsleri arasında mas-türbasyon yapılması. (ç.n.)

daysa sokak kadınları ve nehre yakın ara yollarda takılan en umutsuz durumdakiler bulunurdu.

Bir başka acı gerçek çocuk fuhuşuydu. 1777'de mamalık yapan Sarah Woods yaşları on bir ve on altı arasında değişen genç kızları evinde barındırarak geceleri sokağa çalışmaya göndermekle suçlanmıştı. Woods, gece bekçisi on iki yaşındaki bir kız ile kaçmaması için kızın yanında duran adamı yakaladıktan sonra tutuklanmıştı. Kızları gündüz hizmetçi olarak çalıştırıp gece fahişe olarak sokağa gönderiyordu.

Kendilerini seks ticaretinden korumayı başarabilen genç erkek ve kadınlar çoğunlukla dilencilik, hırsızlık ya da Covent Garden müşterilerinin kabarık cüzdanlarını çarpmak gibi başka suçlara itiliyorlardı.

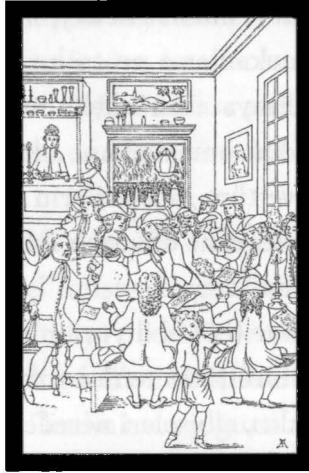
Jilted / Reddedilmiş

Bir sevgiliyi reddetmek ya da bırakmak anlamına gelen 'to jilt' fiilinin kökeni 17. Yüzyıl'da fahişe anlamında kullanılan 'jilt' kelimesidir, bu da büyük ihtimalle Ortaçağ İngilizcesi'ndeki 'kız' anlamına gelen 'jillet' ya da 'gill' kelimelerinden türetilmiştir.

Hooker (Fahiſe)

“Hooker” kelimesinin 1862-1867 arasındaki Amerikan İç Savaşı’nda ortaya çıktığı söylenir. General Joseph *Hooker* Washington DC’de yan yana dizilmiş birkaç genelevi öyle çok seviyordu ki bunlar “Hooker’s Row” (Fahiſelerin sırası) olarak anılmaya başlandı.

Kahve ve Âlem

Kraliçe Ann (1700-14) döneminden bir kahvehane

Londra’nın ilk kahvehanesi (ya da daha ziyade kahve standı) Pasqua Rosée adında ilginç bir Yunanlı tarafından 1652’de açılmıştır. Rosée, Türkiye’nin İzmir şehrinde

bir İngiliz tüccarın hizmetkarlığını yaparken bu egzotik Türk içeceğine ilgi duymuş ve Londra'ya ithal etmeye karar vermişti. Farklı hayatlar süren çeşit çeşit Londra sakini onun dükkanına akın ederek kahve eşliğinde buluşur, içer, düşünür, yazar, dedikodu yapıp şakalaşırdı. Covent Garden'in gece hayatının göbeğinde kahvehaneler vardı. Bedford Head Kahvehanesi'ni her gece on parmağında on marifet kimselerin, siyasetçilerin, bilim adamlarının ve mizahçıların doldurduğu söylenirdi; bunlar zamanın ünlüleriyle, fahişelerle, genelev işletenler ve pezevenklerle, şehirde geçirilecek bir gece için lacileri çekmiş suçlularla neşe içinde kaynaşırlardı.

Günlük yazarı William Hickey, Weatherby Kahvehanesini bu tür mekanların en taşkın olanlarından biri olarak anlatır, "dünya üzerindeki mutlak cehennem" diye adlandırırdı. Bu onu mekanı sıkça ziyaret etmekten caydırmamış ve tüm müşterilerin çılgınca eğlendiği, masalara tüneyerek yerde dövüşen iki kadını izlediği bir akşamı keyifle yazmıştır:

"İki dişi canavar (böyle diyorum çünkü insanlıktan çıkmış gibiydiler) birbirinin tenini yırtıp yumruklaşıyordu; göğüsleri çıplaktı, elbiseleri neredeyse tamamen parçalanıp vücutlarından sıyrılmıştı."

Weatherby'ye giriş sistemi de epey ilginçti. İşe çıkan kızlar birer "sütlü kahve" sipariş eder, böylece içerdeki kalabalığa katılabilirlerdi.

Moll King'in Kahvehanesi

Covent Garden'in en ünlü kahvehanelerinden biri Tom ve Moll King tarafından işletilmekteydi. İşe pazarda fındık sattıkları küçük bir tezgahla başlayan çift, daha sonra ahşap bir kulübede 'bir meteliğe' kahve satmaya başlamıştı. Bu dükkan, 1717'de her an dolup taşan bir kahvehaneye dönüşmüştü. Pazarcılar için erkenden açılırdı; "gece âlemleri" yle ve "genç çapkınlarla tatlı sevgililerinin randevu yeri" olarak ünlenmişti. Genç züppelerden aktislere, şairlerden oyunculara herkes orada buluşurdu. Tom, Eton'da ve Cambridge'deki Kings College'de eğitim görmüş "düşmüş bir beyefendi" olarak tasvir edilirdi. Moll, 1747'deki ölümünden hemen sonra çıkan *"Covent Garden'daki King's Coffee House'un Rahmetli Sahibesi Moll King'in Hayatı ve Kişiliği"* adlı bir kitapçığa konu olmuştu.

Molly'nin sadece çeşitli hizmetler sunmakla kalmayıp, kafası güzel müşterilerin cüzdanlarından -kendi her zaman ayık kalmaya dikkat ederek- istifade ettiği de ima edilir. Kitapçık Moll'un borç konusunda da tam bir uyanık olduğunu, "kadınların çoğuna zamanında yüksek faizli borçlar vermiş olduğu için onları parmağında oynatabildiğini" belirtir.

Kahvehane asla genelev olarak çalışmamış olsa da genelev patronlarının, pezevenklerin ve müşterilerin uğrak yeri idi. Dolayısıyla 1737'de Moll ile Tom uygunsuz

bir mekan işletmekle suçlandılar. Kefaretle salıverildiler ve hapis cezaları para cezasına çevrildi.

Tom King 1739'da ölene kadar sürekli küp gibi içti. Kahvehanenin adı iyice kötüye çıkmıştı fakat bu iş öyle tutmuştu ki Moll King hayatını Hampstead'deki Havers-tock Hill'de birkaç evi olan saygıdeğer bir mülk sahibi olarak tamamladı. Fahişelik, hırsızlık ve tefeciliğe de bu-laşmış bir sokak satıcısı için hiç fena sayılmaz.

Bir Paris Kerhanesi

1779'da, o zamanların Fransız kerhanelerinden birinde-ki hayata tanıklık etmemizi sağlayan *İngiliz Casus* ya da *Göz Asilzadesi ve Kulak Asilzadesi Arasındaki Gizli Ya-zışmalar* adında tuhaf bir kitap yayınlandı. Kitabın ya-zarı anonimdi ve yazılanların ne kadarının gerçek, ne kadarının kurmaca olduğu belirsizdi. Yine de bu kitap, Madam Gourdan'ın sahte bakireler ve müşterilerle fahişelerin kimliğini gizlemeye yönelik kuytu girişlerle dolu kerhanesinin canlı bir tasvirini sunmaktadır. Gözetleme delikleri, posta siparişiyle alınan dildolar, muamele oda-ları, işkence için ses geçirmeyecek biçimde düzenlenen kısımlar ve tüm duyuları uyandırmayı amaçlayan erotik yatak odaları, bu genelevin sunduğu dünyanın parçalarıdır.

Hem de Sadece Altı Gineye

1787'de bir *bagnio*'nun önünde duran kadınlar

Ortaçağ seks ticaretinin popüler bir parçası olan hamamlar, 17. Yüzyıl'ın sonlarında geri döndüler. Artık orjinaleri gibi “bagnio” (banyo) ismiyle anılan, giyim konusunda rahat, müşterilerin yarı çıplak dolaştığı, kadınlar ve erkeklerin bir arada bulunabildiği bu mekanlarda insanların önceliği genellikle yıkanıp temizlenmek olmazdı.

Açık açık sunulan resmi hizmetler arasında tıraş, yıkama, ter atma vardı; ayrıca ısıtılmış cam kapları bedene yapıştırarak toksinleri ve kanı çeken, iltihapları azaltarak yaygın hastalıkların bir kısmını tedavi eden şişe çekme yöntemi de uygulanıyordu. Bu işletmeler, aynı zamanda gayriresmi bir biçimde kadın ve erkekler için gizli buluş-

ma alanlarıydı. Müşterilerin tercihlerini belirtmeleri de mümkündü, böylece uygun bir erkek ya da kadın uzandıkları divanın başına geliverirdi.

Hamamlar başkentte suyun bol olduğu her yerde açıldı, sadece Covent Garden'de bile birçok hamam bulmak mümkündü: En ünlüleri Haddock's, Lovejoy's, Bedford Arms Tavern ve Bagnio idi. Casanova 1763'te Londra'ya bir ziyaretinde hamamlara gidişini anılarında aktarmıştır:

Zengin bir adam buralarda içkisini yudumlayabilir, yıkanabilir ve moda-ya uygun bir fahişeye -ki Londra'da bunlardan bolca bulunurdu- yatabilirdi. Muhteşem bir âlem sunuluyordu, hem de sadece altı gineye.

Alman tarihçi Johann Archenholz da hamamları ayrıntılarıyla anlatır:

Londra'da "bagnio" adı verilen, hamam olarak açılmış evler vardır. Esas amaçları her iki cinsiyetten insanlara zevk vermektir. Evler bakımlıdır ve çoğunlukla zengin bir dekorasyona sahiptir. Zevk verebilecek her türlü araç ya el altında bulunur ya da hemen temin edilebilir. Kızlar burada yaşamaz fakat gerektiğinde tahtirevanla getirilirler. Özellikle

çekici olanları onurlandırılır ve bu yüzden adreslerini tanınabilmek için çoğunlukla onlarca hamama gönderirler. Hoşa gitmeyen bir kıza para verilmez, sadece tahtırevanın ücreti ödenir. Burada her türlü gürültü ve şamata yasaktır, ayak sesi bile işitilmez, her yere halı döşenmiştir ve görevliler aralarında sessizce konuşurlar. Yaşlılar ve hovardalar burada kırbaçlanabilir, bunun için gerekli tüm düzenek hazırlanmıştır.

Archenholz, neden bazı genelevlere “bagnio” dendiğini de açıklar:

Her bagnio’da hamam biçiminde bir ortam mevcuttur fakat genelde buna ihtiyaç duyulmaz. Bu tür hizmetler çok pahalıdır, ama buna rağmen evlerin çoğu neredeyse her akşam doludur. Çoğu, semtteki tiyatrolara ve tavernalara yakındır.

Şehrin Sevilen Simaları

Restorasyon döneminde II. Charles'in sevgililerinin gravürlerini yapmak moda olmuştu. Başlangıçta yalnızca kraliyet metreslerinin gravürleri yapılırken zamanla diğer meşhur fahişeler ve aktrisler de "şehrin sevilen simaları" denilerek gravürlerde tasvir edilmeye başlandı. Bunlar başlangıçta basit portrelerdi fakat çok geçmeden karikatürler ve satirik baskılar da dolaşıma girdi.

Oyuncu fahişelerin en meşhurlarından olan Kitty Fisher öyle popüler bir figürdü ki 1759'un Mart ayında St. James Park'ta atından düştüğünde bu "neşe verici hadise" aylarca şarkılara, çizimlere, kitapçıklara ve hatta bir kitaba konu oldu.

Hakkında yazılan hikayelerin ve resimlerinin bir kısmı onu öyle hiddetlendirmişti ki ünlü ressam Joshua Reynolds'la bir portresini yapması için anlaştı; böylece en azından çekici ve gerçeğe uygun bir resmi olabilecekti.

Bu, Reynolds için yeni bir yolun başlangıcıydı. Zamanının çoğu ünlüsünün resmini yapan Reynolds, idealize edilmiş portreleriyle tanınıyordu. Hızlı çalışır, kimi zaman günde altı müşteriyi kabul edebilirdi; bunların arasında fahişeler ve zenginlerin metresleri de olurdu.

Kitty Fisher yanlış anlaşılmaları ortadan kaldırmak için *The Public Advertiser*'de bir duyuru yayınladı:

Fisher, gazeteler tarafından istismara uğramış, baskı dükkanlarında teşhir edilmiş

ve bunlar yetmezmiş gibi bazı aşağılık, kaba ve cahil kimseler onun yaşam öyküsünü kitaplaştırarak bunu halka gerçekmiş gibi yutturmaya cüret etmişlerdir. Kendisi, bunların gerçeklikle uzaktan yakından ilgisinin bulunmadığını buradan kamuya açıklayarak, bu teşebbüslerin başarıya ulaşmasının önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Casanova 1763'teki ziyaretinde Kitty'den randevu almayı başardı. O zamanlar beş parasız olduğundan ve pek İngilizce konuşamadığından Kitty ondan çok da etkilenmemiştir. Casanova onun üniformalı hizmetçiler, kaliteli giysiler ve elmaslarla dolu ihtişamlı hayatını tasvir eder. Tarihçi Archenholz da kadının kendi değerinin farkında olduğunu, 'geceliği 100 gine istediğini' ve taliplerinin asla eksilmediğini anlatır.

Başka bir renkli anekdotta, Kitty'nin kahvaltıda bir dilim ekmeğin üzerine tereyağı sürüp bir banknot koyarak yediği anlatılır. Paranın boyutu 20 ile 50 pound arasında değişmektedir, fakat bunun York Dükü tarafından bırakılan bir başış olduğu ve Kitty'nin başışı çok az bularak Dük'le bir daha görüşmeyi reddettiği de söylenir.

Reynolds Kitty'yi defalarca resmetmiştir ve seneler boyunca alınmış birçok randevu, ressamın günlüğünde kayıtlıdır. Modelini Kleopatra olarak yorumlamasıyla

bilinir. Onun yarım kalmış bir portresini hayatı boyunca saklamıştır.

1765 ya da 1767'de bir tarihte Kitty; Benenden, Kent'teki Hempstead Malikanesi'nden John Norris'le evlenmiştir. Norris'in adı bir taşra beyefendisi olarak geçer ancak hakkında daha fazla bilgi yoktur. Kitty kısa süre sonra ölmüş, Benenden'deki kilise avlusunda gömülmüştür.

İki Kadının Hikayesi

Lavinia Fenton'un hikayesi tüm "Şehrin Sevilen Simaları" arasında en başarılı olanıdır. Evlilik dışı bir çocuk olan Lavinia'nın annesi zalimce kandırılmış ve küçük kızıyla yapayalnız bırakılmıştır. İtibarı lekelenen kadın Londra'ya taşınır ve kısa bir süre sonra Charing Cross Road'da bir kahvehane işleten Bay Fenton'la evlenir. Burası hayat dolu bir genç kız için pek uygun bir muhit olmadığından Lavinia yatılı okula yollanır fakat on yedi yaşındayken onu cömetçe ödüllendirmeyi vaat eden Portekizli bir soylunun metresi olur. Ne var ki, adam borçlarından bir türlü kurtulamaz ve Fleet Hapishanesi'ne düşer.

Lavinia sevgilisinin özgürlüğü için gereken parayı bulmaya karar verir ve bir tiyatro kumpanyasına gir-

meyi başarır. 1726'da ilk kez sahneye çıkar, sonra da Farquhar'ın *The Beaux' Stratagem* (Güzel Taktikleri) oyununun yeni prodüksiyonunda Cherry Boniface'in rolünü kapar. Bu noktada kader devreye girer ve John Rich onu Lincoln'de, Inn Fields'deki sahnesinde düzenli çalışacak bir aktris olarak işe alır.

Lavinia'nın şarkı söylemekte de iyi olduğu fark edilince, John Gay'in *The Beggar's Opera* (Dilenci Operası) oyununda Polly Peachum karakterini canlandırmasına karar verilir. Oyun daha açılış gecesinden başarıya ulaşır ve "Şehrin Sevilen Simaları"nın en beğenileni olan Lavinia'nın yıldızı parlar.

1728'de Bolton Dükü'nün sevgilisi olur ve 1751'de karısı öldükten sonra Dük onunla evlenir. Bu maceralar yirmi senesini almıştır, fakat Lavinia hayatını zengin, soylu ve saygıdeğer Bolton Düşesi olarak tamamlar.

Sally Salisbury'nin hikayesi pek iyi bitmemiştir, fakat belki de bu tür üzücü hikayeler daha yaygındır. 1692'de Sally Shrewsbury adıyla doğmuş ve bir afet olacağı daha küçük yaşlardan anlaşılmıştır. Zeki ve hazırcevaptır, fakat aynı zamanda delişmen ve öfkeli de. Çırak olarak yanına verildiği şapkacıyı Drury Lane Tiyatrosu'ndaki "portakalcı kız"* olarak çalışmak üzere bırakır. Burada da belli ki kötü niyetli Albay Charteris'in pençesine düşer. Kısa süre sonra Elizabeth Wisebourne'nin Drury La-

* Portakalcı Kız: Tiyatrolarda portakal satan, böylece sosyete ve eğlence dünyasını tanıyan, zaman zaman izleyicilerle oyuncular arasında mesajlar taşıyan genç kadınlar. (ç.n.)

ne'deki genelevinde çalışmaya başlar, soyadını da Salisbury Kontesi'ne benzediği söylendikten sonra Salisbury olarak değiştirir.

Sally, Wisebourne Ana'nın (bazen Whyburn olarak da anılır) evinde çok rağbet görür. Sevgilileri arasında (sonradan II. George olacak olan) Wales Prensi, Richmond Dükü ve diğer meşhur portakalcı Nell Gwyn'in oğlu olan St. Albans Dükü vardır.

1713'te Wisebourne Ana'nın yerinde bir ayaklanma başlatır ve genelev patroniçesinin senelerdir kendini sakındığı türden bir dikkat uyandırır. Sally sarhoşluğu ve taşkınlığı nedeniyle Newgate Hapishanesi'ne yollanır fakat içeride çok uzun süre kalmaz. Yargıç Blagney onun büyüüne kapılmıştır ve serbest bırakılır. Bu arada hayranlarından biri, muhtemelen Blagney ona bir ev tutar; fakat bu yeni düzen de çok uzun sürmez ve Sally yeniden Wisebourne Ana için çalışmaya döner. Patroniçe yaşlanıp 1719'da öldüğünde Sally hâlâ orada çalışmaktadır.

Bundan sonra Sally St. James'deki Park Place'ye taşınır. Burası daha üst düzey bir mahalledir, fakat çalıştığı genelevi işleten Needham Ana'nın kuralları çok daha katıdır. 1722'de bir hiddet ânında sevgilisi Lord Finch'i bıçaklar. Adam Sally'nin kollarında yarı baydın bir halde "Senin elinden gelen ölüm benim için zevktir," diye fısıldar, fakat sonrasında iyileşir. Sally tutuklanır ve kendini yeniden Newgate'te bulur. Bağışlayıcı ve ateşli metresine deliler gibi tutkun bir adam olan Finch ona yardım ede-

bilmek için elinden geleni yapar, hukuki destek sağlar ve sepet sepet yemek gönderir. Ne yazık ki Sally muhtemelen frengi nedeniyle gelişen bir beyin hummasına yakalanarak 1724'te, otuz iki yaşında hayatını kaybeder.

Molly Evleri

Genelev, hamam ve kahvehanelerin yanı sıra bir de genellikle "Molly evleri" olarak anılan eşcinsel genelevleri vardı. Erkek fahişelere verilen cezalar kadınlara verilenlerden çok daha sertti. Fuhuş suçu işleyen kadınlar en kötü ihtimalle hapse girer, çoğunlukla da kefaretle serbest bırakılırlardı. Ne ceza alacakları hangi toplumsal sınıfa mensup olduklarına ve müşterilerinin ne gibi bağlantılara sahip olduğuna bağlı olarak değişirdi. Oysa erkekler için fuhuş sadece yasak değildi, 1533'te VIII. Henry döneminde çıkarılan Sodomi Yasası'ndan beri idamla cezalandırılan bir suçtu. Çoğu yargıç idam cezası vermeye yanaşmasa da eşcinsellik uzun bir hapis ve ağır işle cezalandırılıyordu ve iması bile bir adamın hayatını kaydırmak için yeterliydi.

1707'de şehir merkezindeki bir Molly Evi basıldı ve Royal Exchange civarında sokaklarda ve ara yollarda takılan kırk adam tutuklandı. Bunların içinden dördü, çıkabilecek skandal göze alamayarak kendilerini öldür-

düler. William Grant adında bir kumaşçı Newgate'te kendini astı, tüccar Jacob Ecclestone aynı hapisanede intihar etti, St. Dunstan's-in-the-East'te papaz yardımcısı olan Bay Jermain ve mesleği bilinmeyen Bay Bearden ise kendi gırtlaklarını kestiler.

Mahkemeler, gazeteler ve anonim kitapçıklardan daha fazla bilgi edinilebilir. Old Bailey kayıtları 1720'lerin sonlarında bu meselede alınan tavrın daha da sertleştiğini söylemektedir. Bundan önceki tarihlerde nadiren bu tarz davalara rastlanır ve sadece birkaç kişi suçlu bulunmuştur. 1726 ile 1728 arasında çoğu sanığın suçlu bulunduğu ve dördünün idam edildiği on sodomi davası görülmüştür. Bu sansasyonel vakalar dizisinden sonra ortalık biraz sakinleşir, 1729'dan sonra sadece iki dava vardır ve her ikisinde de sanıklar beraat etmiştir.

Clap Ana'nın Yeri

Şehrin eşcinsellerin sık gittiği muhitlerinde baskınlar yoğunlaşmıştı. Bunlar arasında St Paul's ve Barbican, Moorfields, Cheapside, St James's Parkı'nın güney tarafı, Fleet Sokağı ve tabii ki Covent Garden sayılabilir. Fakat bu baskınların en fazla yapıldığı alanlar Holborn'daki Saffron Hill ve Holborn Field Lane'daki ünlü Clap Ana'nın genelevidir.

Yaşlı genelev sahibi Elizabeth Clap'ın soyadı büyük olasılıkla gerçek değildi ve frengiye gönderme yapan bir takma addı.* 1726'da mekan basıldığında, Thomas Newton paçayı kurtarmak için kralın safında bulunarak Clap aleyhine ifade verdi. Genelevi şöyle betimliyordu: "Oğlancılar için düzenlenmiş, müşterilerinin rahatlığını amaçlayan bir eğlence mekanının tipik özelliklerini taşıyordu ve Clap'ın evinin her odasında yataklar bulunuyordu." Çoğu geceler içeride 30-40 kırk erkek bulunurdu; randevulara rağbetin en fazla olduğu pazar günleri ise bu sayı daha da artardı.

Bir başka tanık olan Samuel Stephens büyük ihtimalle kılık değiştiren bir ahlak denetçisiydi. Müşterilerin "kucaklaştığını, öpüştüğünü ve birbirlerini gıdıkladıklarını" aktarıyordu:

Pek çok kez orada bulundum ve yirmi otuz kişiyi bir arada aşk yaparken – böyle adlandırıyorlardı– son derece edepsiz bir halde gördüm. Sonrasında çift halinde bir başka odaya geçerlerdi ve döndüklerinde birlikte ne yaptıklarını anlatırlardı ki buna evlilik adını veriyorlardı.

Clap Ana yargılandı. Genelev işletme eylemi sodomiden çok daha hafif bir cezaya tabiiydi ve idam söz konusu

* 'El çırpma, alkış' anlamındaki 'clap' sözcüğü, 'belsoğukluğu' anlamında da kullanılmaktadır. (ç.n.)

değildi. Fakat para ve hapis cezasına ek olarak, intikam almak isteyen kalabalığın kendisine eline geçeni atabileceği bir teşhir direğinde bekletilecekti; kişisel güvenliği açısından en tehlikelisi de buydu. 1731’de Needham Ana örneğinde de olduğu gibi bunun çok ciddi ve hatta ölümcül zararları olabilirdi.

“Spitalfields’in Öpüşen İki Kızı”

Her ne kadar 1728’de bir şarkıcı Doğu Londra’daki Spitalfields’li Jenny ve Bess’in hikayesini “o herkesi öper, ama bir başkadır Jenny’nin yeri, dokunup memelerine, ısırıverir kulağını” diyerek ölümsüzleştirse de, lezbiyenler genelde daha az dikkat çekerdi.

Anne ve Elanor Redshawe kardeşler Tavistock Sokağı’nda “En Bakımlı Bayanların” bulunduğu, “gizlilik derecesi çok yüksek, mütevazı bir Entrika Evi” işletiyordu. Bir de Suffock Sokağı’nda “Cesaret Ana” vardı. Bu sırada lezbiyen ilişkiler fahişeler arasında alışılmadık değildi ve Cleland’ın ünlü kahramanı Fanny Hill, tensel hazları yaşlı bir kadın sayesinde tatmıştı. *Harris’in Listesi*’nde de bu konuya atıflar vardı, örneğin Cavendish Meydanı’ndaki Yeşil Cadde’den Bayan Wilson hakkında şöyle deniyordu:

*Elleri, kolları ve bacakları, aşkın yumuşak
hazlarına uygun olmaktan ziyade bir sütçü
olması için düşünülmüş gibidir. Bizim
cinsimiz tarafından pek beğenilmese de
muamelesiyle iltifatların hakkını verir
ve yatağını paylaştığı bir kadının, ona
erkeklerle yaşadığından daha sahici bir keyif
verebildiğini sıklıkla dile getirir... Yatakta
hemcinsleriyle oynadığı arsız oyunlar (bir
keçi kadar şehvetlidir) kulağımıza çalındı.*

Catherine Vizzani adındaki İtalyan fahişe ise o kadar şanslı değildi. 1755'te bir kadını erkek kılığında kaçırmaya çalışırken öldürüldü.

Aman Fincancı Katırlarını Ürkütmeyin!

Bir tür “göz görmeyince gönül katlanır” tavrı olarak üstü örtük bir ses çıkarmama durumu, ara sıra getirilen kısıtlamalar ve sansasyonel olaylarla bölünerek de olsa, 18. ve 19. Yüzyıl'ın büyük bölümünde devam etti.

Parlamentodaki Dorset temsilcisi Westminster Abbey'in kuytularında bir yerlerde Flower (Çiçek) adlı bir askerle basıldığında; profesörler, ruhban sınıfı ve

Lordlar Kamarası'nın aristokratik üyeleri adamın başka bir sebeple lekelenemeyecek itibarına tanıklık etmek hususunda hızlı davrandı. Fakat William Bankes adlı bu parlamento üyesi bir daha, bu sefer Green Park'ta bir nöbetçiyle yakalandığında son sıçrayışını yaptığını biliyordu. O yüzden 1841'de henüz mahkemeye çıkarılmadan yurtdışına kaçtı.

Hikayeler yayılmaya devam etti. Rivayete göre 1827'de kısa süre başbakanlık yapmış karizmatik siyasetçi George Canning kadınsı genç erkeklere düşküncü; Oxford ve Cambridge Üniversiteleri de kimileri için sadece erkeklerin olduğu cennetten bir bahçe gibiydi. Yine de böyle hikayeler genelde çabucak unutuluyordu. Ama bazı hikayeler de herkesin aklına kazınıp kalıyordu işte.

Oğlan Bizim, Kız Bizim

Ernest Boulton tıpkı babası gibi borsacıydı, Frederick Park ise bir hakimın oğluydu ve sözleşmeli avukat olarak çalışıyordu. Çocukluktan itibaren yakın arkadaşlıklar ve süslenmeyi pek seviyorlardı. 20'li yaşlarının başında Londra'da eşcinsel yeraltı dünyasına daldılar, kadın kıyafetleri giyerek kızkardeş gibi takıldılar. Çiftin daha karizmatik ve iyi görünümlüsü olan Ernest, Stella olmuştu; Frederick ise kendini Fanny olarak tanıtıyordu.

Davranışları oldukça arsızdı; tiyatrolarda erkeklerle cilveleşiyor, Burlington Arcade'de çarka çıkıyorlardı; özel drag partilerinin* de sıkı takipçisiydiler. Anlaşılan o ki önlerine gelenle yatıyorlardı. Stella bir âşığını, sahnesinde kostüm boy gösterip büyük beğeni topladığı Scarborough'a götürmüştü; basın ise bu partiyi eğlenceli bir muziplik olarak övüyordu. Her ne kadar Stella daha inandırıcı bir kadın olarak görülse de, Fanny de Stella da erkeklerin ilgisinden paylarını alıyorlardı.

Bu davranışları gözden kaçmamıştı ve 28 Nisan 1870'te tıka basa dolu olan Strand Theatre'da bir senedir izlerini süren polise yakalandılar. Kamuoyunun düşüncesi, en azından görünürde, gittikçe daha da muhafazakarlaşıyordu. Zaten Victoria döneminden söz ediyoruz.

Polis Boulton ve Park'ın Mayfair ve Buckingham Palace Road'daki dairelerine baskın yaptığında; kıyafetler, juponlar, peruklar, vatkalar ve o zamanlar hafif bir afrodizyak ve kas gevşetici olarak kullanılan kloroformla dolu bol miktarda sandık bulundu.

İki adam Newgate hapisanesine götürüldü ve orada altı doktor tarafından, iki saat boyunca fiili sodomi izlerinin arandığı detaylı ve utanç verici bir muayeneden geçirildi. Dört gardiyan, iki hademe ve üç detektif, ikilinin avukatı ve kamu yararını gözetmek üzere hazineden bir memur da hazır bulunmaktaydı.

Boulton ve Park 1871'de mahkemeye çıkarıldığında

* Drag partisi: Erkek ve kadın homoseksüellerin karşıt cinsin kıyafetlerini giyerek katıldıkları kostüm partilerine verilen ad. (e.n.)

davaları ülke çapında bir sansasyon yaratmıştı. Mahkeme salonu doluydu ve gazetelerde her gün bu konu tartışılıyordu. Newcastle Dükü'nn oğlu Lord Arthur Clinton ve Edinburgh Amerikan Konsolosu John Safford Fiske ikilinin dostları arasındaydı.

Boulton ve Lord Arthur arasındaki mektuplar mahkemede yüksek sesle okundu: "Yokluğunda kendimi becerterek teselli buluyorum" ve "Her zamanki gibi birkaç şeyi bırakıyorum, gliserin vs. gibi ama şu müstehcen fotoğrafları bulamıyorum, umarım senin odanda değillerdir."

Lord Arthur, Boulton ve Park yakalandıktan birkaç hafta sonra öldü. O sıralarda ölümünün düzmece olduğunu ve Avrupa'ya kaçtığını söyleyenler de oldu. Fiske sorgulanmak üzere içeri alındı ve istifa etmesi önerildi ama en sonunda bunu yapmamaya ikna edildi: İstifa mektubunu Newgate Hapishanesi'ne ait kağıtlara yazmak, bir diplomata yakışmazdı.

Cerrahlar anal sekse dair bir bulguya rastlamadı; Yüksek Mahkeme Kraliyet Dairesi Başkanı Cockburn'u ikilemde bırakan da bu oldu. Boulton ve Park travesti olduklarını açıkça beyan etmiş olabilirlerdi ama ortada gerçek bir kanıt olmaksızın fiili sodomiden mahkum edilemezlerdi. Müşterilerini soyduklarına ya da onlara şantaj yaptıklarına dair hiçbir kanıt yoktu ve Park'ın ev sahibi de ahlaka aykırı bir durumla karşılaşmadığı yönünde ifade vermişti.

Hâkim jüriye yaptığı özette ikilinin “eğlencesinin” “yalnız kamu ahlakına değil aynı zamanda kamu iffetine yönelik bir rezalet” olduğunu belirtti; fakat mahkumiyet için herhangi bir sebep yoktu ve Boulton ile Park suçsuz ilan edilip serbest bırakıldı.

Bu davanın önemli bir etkisi, dikkatleri olup bitenlere çekmesiydi. Kıdemli bir polis 1881’de Lordlar Kamarası komitesine şöyle demişti: “Londra’da ciddi oranda sodomi yapılmaktadır. Bu bir gerçektir, hem de tartışılmaya mahal vermeyecek bir gerçek; sokaklarda müşteri arayan oğlanlar ve gençler var.” Bu durum sadece başkente özgü değildi. Ülke çapında polis genelevlere baskın yapıyordu ve buralarda ergen oğlanların yanı sıra kızlar da bulunuyordu. Gazeteler İngiltere’nin “pisliğe, ahlaksızlığa ve hastalığa” batmış olduğu konusuna ikazlarda bulunuyordu.

Panterlerle Şölen

Toplumu sarsan ve sansasyonel gelişmeleriyle gazetelere yok sattıran meşhur dava, Oscar Wilde’nin yargılanmasıydı. Onun hikayesi ve düşüşü, 9. Yüzyıl’ın ahlaki çöküşünü temsil ediyordu.

1874’te Magdalen Oxford College’ye gelen Wilde gösterişli davranış ve giyim tarzlarından etkilendi ve

bunlar hayatının geri kısmında imzası haline geldi. Nevi şahsına münhasır öğretim görevlisi Walter Pater himayesindeki “Sanat sanat içindir” mottosuyla özdeşleşen Estetizm hareketinin heyecanlı bir takipçisiydi. Bu hareketin içindekiler Platon’un erkek güzelliği beğenisini benimsemişlerdi ve eşcinsel eğilimler onlar için kabul edilemez değildi. Estetizm hareketinden olmayanların liderleri tarafından verilen en kötü ‘ceza’ pantolon indirme ve üniversitenin fiskıyeli havuzuna atılmaktı.

Oxford’dan mezun olunca Wilde şöyle söyledi: “Bir şair, yazar, oyun yazarı olacağım. Öyle veya böyle meşhur olacağım, iyi olmazsa da kötü bir şöhret olacak bu.” Dileği yerini buldu.

Kendisinden beklenildiği üzere kısa süre sonra Constance Lloyd’la evlendi ve iki oğulları oldu. Dehası ve karizmasıyla Londra’da kendisine hayran bir çevre edindi; bu çevrede Robbie Ross da vardı. 1886’da, on yedi yaşındayken Cambridge’yi bırakan Ross, cinsel yöneliminin ne olduğunu çok iyi biliyordu. Kendini Wilde’ye adamıştı ve onu baştan çıkarmaya kararlıydı.

Ross’la olan ilişkisi Wilde için değişim demekti. Bu bakımdan kendi cinselliğini kabul etmiş görünüyor ve Constance’yle seks yapmaktan kaçınıyordu. Yazarlık kariyeri de 1890’da *Dorian Gray’in Portresi*’nin yayınlanmasıyla ivme kazandı. Ardından da kendisini geç dönem Viktorya İngilteresi’nin en başarılı oyun yazarı yapan dört toplumsal komedisi geldi.

Bu sırada Wilde “dünya bahçesinin tüm ağaçlardan meyve yemek istedim” diyerek pek çok erkekle birlikte olmaya başladı; Lord Alfred Douglas ya da “Bosie”yle de tanıştı. 1892’de sevgili oldular ama Bosie umursamaz bir adamdı. Düzenli olarak, birçoğunun sabıka kaydı bulunan kiralık oğlanlar arıyordu ve birçok kez genç erkek sevgililerinin şantajlarına maruz kalmıştı. Bu demekti ki, Wilde için tehlike çanları çalıyordu; zaten çift hakkında dedikodular dolaşmaya başlamıştı bile.

Wilde’nin düşüşü Bosie’nin kiracılarından biri olan Alfred Wood’a eski kostümlerini vermesi ile başladı. Giysilerin ceplerinde Wilde’nin tutkuyla yazılmış mektupları kalmıştı. Wood onlara şantaj yapmayı planladı ve Wilde istediği parayı ödedi, ama mektuplardan biri bir şekilde Bosie’nin babası olan Queensberry Markizi’ne ulaştı. O andan itibaren Wilde’nin kaderi tamamen değişmiş oldu.

Queensberry Wilde’yi yerden yere vurdu ve sodomiyle suçladı. Arkadaşlarının, özellikle de Ross’un suçlamaları görmezden gelmesi konusundaki tavsiyesine rağmen Wilde Markize iftira attığı gerekçesiyle (daha çok da Bosie’nin yüreklendirmesiyle) dava açtı. Queensberry’ye karşı açtığı bu davanın ortaya çıkardığı deliller hem Wilde’yi şikayetini geri almak zorunda bıraktı hem de diğer erkeklerle apaçık *ahlaksızlığından dolayı yakalanacağını kesinleştirdi*. 1895’te başlayan bu dava giderek daha da sansasyonelleşerek sürdü. Tüm bu

olanlar Wilde'nin *Ciddi Olmanın Önemi*'ni yazabileceğini anlaması için bir nevi kanıt olmuştu.

Davanın sonunda hakim Queensberry lehine karar aldı ve Markiz mahkeme salonunu övgüler yağdırarak terk etti. Wilde orada değildi. Ona yönelik tüm suçlamalarla birlikte, Avrupa'ya kaçma ve daha büyük bir skandaldan kurtulma şansı bulmuştu. Ama o bunu seçmedi ve herkesin bildiği üzere, Cadogan Oteli'nde yaşamaya başladı ve orada da yakalandı.

Wilde, kendisine upuzun gelen bir ayı hapiste geçirdikten sonra 26 Nisan 1895'te Old Bailey'de aleni ahlaksızlıktan hakim karşısına çıktı. Gerginliği duruşundan belli oluyordu ve aslında uzun olan saçları hapisane kuralları gereği kısa kesilmişti. Yargılama sırasında şimdilerde meşhur olan o konuşmayı yaptı:

Bu yüzyılın "adı bile dile getirilemeyen aşkı" yaşlı bir erkeğin, kendisinden küçük bir erkeğe duyduğu aşktır; tıpkı David ve Jonathan arasındaki gibi. Bu sevgi, Platon'un felsefesinin temelini oluşturur, ona Michelangelo'nun ve Shakespeare'nin sonelerinde de rastlanır. Bu derin, manevi sevgi mükemmel olduğu kadar saftır da...

Wilde yerine oturup kararı beklerken kendisine jürinin karar veremediği ve üçüncü bir duruşma tarihi belir-

lendiği söylendi. 24 Mayıs 1895'te hakim bunun karşısına çıkan en kötü dava olduğu ve bu nedenle "kanunun izin verdiği en ağır cezayı" vermekten başka çaresi olmadığı gerekçesiyle Wilde'yi suçlu buldu. Wilde iki sene boyunca ağır işte çalışmak üzere Reading Hapishanesi'ne gönderildi.

1897'de serbest kaldıktan sonra Fransa'ya gitti. Eski arkadaşlarının çoğu onunla görüşerek üzerlerine şüp-he çekmekten ve suçlu bulunmaktan çekindikleri için, Wilde'nin çevresinde pek fazla insan kalmamıştı. Wilde hapishanede geçirdiği zamandan sonra kendini bir daha toparlamayamadı ve 1901'de öldü. Robbie Ross sonuna kadar onun yanında oldu ve öldükten sonra külleri Wilde'nin Père Lachaise mezarlığındaki kabrine serpildi.

SEVGİLİ GÜNLÜK VE BİR DOSTA MEKTUPLAR

Karımla yatağa uzandım bugün, mutlu ve keyifli.

Samuel Pepys'in Günlüğü,

6 Temmuz 1662

Samuel Pepys

İş tamamen dürüst olmaya geldiğinde, pek az insan günlüklerinde olduğu kadar içtendir. Düşünceler, fikirler, arzular, sırlar, kısacası dünyaya ilan edilmeyen tüm detaylar bir günlüğün sayfalarında okunabilir. Eve yazılan mektuplar, özellikle de yurtdışından yazılmışsa, şaşırtıcı derecede açık olabilir. Belki mesafenin sağladığı güven-den, belki de seyahatin görgü kurallarının bağlayıcılığını azaltmasından.

‘İnsanı insan yapan aklıdır’

Bu motto Samuel Pepys’in günlüğünün başlangıcındaki iç kapak sayfasına Latince olarak yazılmıştır. İlk yazı 1 Ocak 1660 tarihlidir ve Pepys gündelik hayatını neredeyse on yıl boyunca yazıya dökmüştür. Başlangıçtan itibaren, kişisel hayatını ve görüşlerini ulusal ve siyasi olaylarla birarada ele almıştır. Restorasyon dönemine dair birinci elden, eşi benzeri olmayan bir tanıklık sunar: Kral II. Charles’in karakterine dair ipuçları verir. İngiltere-Hollanda Savaşı, 1665’teki büyük vebanın yarattığı yıkım ve 1666’daki Londra yangını gibi önemli olayları anlatır. Günlüklerinin editörü olan Robert Latham’ın da belirttiği gibi:

Sevecenlikle yazılmışlardır. Pepys için önemli olan her zaman insandır, edebi etki yaratmak değil.

Bazı pasajlarını Fransızca ya da başka dillerde ve stenoyla yazdığı günlüklerden kralın metreslerine dair ayrıntılar öğreniriz. Başlangıçtan beri oradadır ve gözlem yapmaktadır. 13 Temmuz 1660’da şöyle yazmıştır: “Kral ve Dükler Madam Palmer’la birlikteydiler (Barbara Villiers, daha sonra Lady Castlemaine); Palmer, kocasını boynuzlamasından pek hoşlandıkları güzel bir kadın.” Kraliyet düğünü günü gelip de bağırı yanık Barbara Villiers çamaşırlarını dışarı astığında, Pepys şöyle

bir not düşer: “Privy Garden’de Lady Castlemaine’nin nadide gecelikleri ve ipek jüponları görülebiliyordu. Cömertçe dantelle donatılmışlardı; onlara bakmak bana iyi geldi.”

Pepys aynı zamanda Nell Gwyn’i Kral Charles’ten daha önce görmüştür: Turuncu saçlı kızlar her zaman dikkatini çekerdi ve Nell’in sahnedeki komedi performansından çok etkilenmişti. 1667’de şöyle yazar: “...güzel Nelly’yi Drury Lane’de evinin kapısında büzgülü gömlek kolları ve korsesiyle birine bakarken gördüm, muazzam bir yaratıktı.”

Pepys sarayda olup bitenler karşısında çoğunlukla dehşete düşse de, kralın serüvenlerini sanki kendi yaşıyormuşçasına takip etti. Charles’in ihtiyatsızlığını ve devlet işlerinden çok sevgilileriyle meşgul olmasını pek tasvip etmezdi. Düzenli bir yönetici ve açıkgoz bir işadamı olan Pepys, pek çok defa toplantıya geldiğinde kağıt olmadığını, çünkü kırtasiye faturasının ödenmediğini öğrenince küplere binerdi.

Pepys kendi başarısızlıklarını ve karşılıksız hırslarını alaya alır ve kendisinden bahsederken bir dostla konuşmuşçasına dürüsttür. Londra’nın genelevleri uğrak yeridir; yanında şarap, karides ve ıstakoz götürerek ziyaret ettiği Betty Lane adında bir metresi vardır. Bu onu başkalarının peşinde koşmaktan alıkoymamış, özellikle de Mary Mercer adlı hizmetçisine karşı şehvetli duygular beslemiştir. 18 Nisan 1666’da siyah Nan’ı tekrar tekrar

“selamladıktan” sonra (‘bu bana muazzam bir keyif veriyordu’) eve gider, fakat mest olmuş bir halde Mercer’in göğüslerini ellemeden uykuya dalmazdı. Daha sonra kadının göğüslerini şöyle anlatacaktır: “Hayatımda gördüğüm en harika göğüsler, işin aslı bu işte.”

Tüm bu ekstra faaliyetlerinin yanı sıra Pepys, 1655’te evlendiği eşi Elizabeth’e içten bir ilgi duyar. Onunla birlikte olmaktan hoşlanır ve ayrı kaldıklarında onu özler. Karısını 1669’da tifo ateşinden kaynaklanan ani bir ölümle kaybedince işten dört haftalık izin alması, işine çok düşkün olan Pepys’in hislerinin bir göstergesidir. Bu dönemde birlikte çalıştığı siyasetçiler ve gemi kaptanlarından yazışmaları takip edemediği ya da kurul toplantılarına yeterince katılamadığı için özür dilemiştir.

İnce zekalı ve açık görüşlü bir parlamenter olan Sör Charles Sedley’in maskaralıklarını da Pepys’ten öğreniriz. Sedley, “Merry Gang” (neşeli çete) olarak bilinen, Rochester Kontu ve Buckhurst Lordu’nun da dahil olduğu saray mensupları arasındadır. 1 Temmuz 1663 tarihinde Pepys defterine Bow Sokağı’ndaki Kate’s Cock Inn Tavern’de geçen bir olayı konuştukları bir akşam yemeğini kaydeder. Sedley, güpegündüz balkona çıkmış ve

...çıplak bedenini gösterip, akla gelebilecek her türlü şehvet ve oğlancılık gösterisini yapmış; böylece kutsal kitaba hakaret etmiş. Daha sonra “şehirdeki tüm kaltakların peşinden

koşturacak” bir iksir yapıp satabileceğini iddia etmiş. Aşağıda gösteriyi izleyen bir kalabalık toplanınca Sedley “bir kadeh şarap alıp cinsel organını içine sokmuş, sonra şarabı içmiş, sonra bir kadeh daha doldurup kralın sağlığına içmiş.”

Sedley bu yaramazlığı yüzünden tutuklanıp sıkı bir azar yer: “Yargıçlar ona verilebilecek en ağır kınamayı verir, Başyargıç da şöyle buyurur: O ve onun gibi ahlak-tan yoksun zavallılar yüzündendir ki Tanrı’nın gazabı ve kıyameti üzerimize çöküyor.” Aynı zamanda 2000 Mark’la cezalandırılır. Kır evine gidip aklını başına toplaması için saraydan birkaç hafta uzaklaştırılsa da kariyeri zarar görmez. Hatta daha sonraları Avam Kamarası’na başkanlık edecektir.

Sedley, William of Orange ve Mary’nin sıkı bir destekçisiydi; nitekim Katolik Kral II. James’e 1688’in Glorious Revolution (Muhteşem Devrim)* döneminde muhalefet etmişti. Kralın kızını baştan çıkarıp onu Dorchester Kontesi yaptığını işittiğinde ise şu ünlü yorumda bulunmuştur: “Kral kızımı kontes yaptıysa, gönül borcumu ödemek için yapabileceğimin en azı, majestenin kızının (Mary’nin) kraliçe olmasına katkıda bulunmak olacaktır.”

* Muhteşem Devrim: 1688’de Kral II. James’in tahttan indirilmesi. (e.n.)

‘Her Johnson’a Bir Boswell Gerek’

James Boswell 1740’ta Edinburgh’da doğmuş bir avukat ve yazardı. Samuel Johnson biyografisiyle ve titizlikle tuttuğu günlükleriyle ünlüdür. Sıkı dostu Johnson’un aksine Boswell yaşamayı bilen biriydi ve Londra’nın façası bozuk yeraltı dünyasına meraklıydı.

19 Kasım 1762 Cuma günü hava buz gibiydi, fakat bu Boswell’in tadını kaçırmadı:

*Highgate Hill’e gelip Londra’ya baktığımızda
her yanımız yaşam ve hazla çevriliydi. Çeşit çeşit
şarkılar söyledim,
tatlı bir kızla tutkulu bir buluşmayı anlatan
bir şarkı uydurmaya koyuldum, ortaya şu çıktı:
Ben ona bunu verdim, o bana onu verdi,
Al gülüm, ver gülüm değil de nedir bunun ismi?*

1762-63 arasında tuttuğu Londra Günlüğü’nde şehrin “her türden, açık yürekli hanımlarla” dolu olduğunu ve “müthiş bir madam”ın geceliğinin elli gine ettiğini yazıyordu. Skalanın diğer ucunda sokakta çalışan fahişeler vardı; “sahilde sürten, orta malı olmuş beyaz çoraplı bir peri kızı” “bir şilin ve biraz şarap karşılığında çekici varlığını size teslim ederdi”. O zamanlarda bir şilin,

Londra'nın yoksul bölgelerinde bodrum katında ya da tavanarasındaki bir odanın haftalık kirasına denkti. 25 Mart 1763'te Boswell şöyle yazar:

O akşam eve giderken şehvi duyguların bedenimi sardığını hissettim ve bu hisleri doyurmaya karar verdim. St James Parkı'na gittim ve bir fahişe seçtim. İlk defa bir zırhla [bir kondomla] ilişkiye girdim, fakat ancak sönük bir haz alabildim. Elizabeth Parker adında bir Shopshire genç kıızıydı kendini ihtiraslı kucağıma teslim eden, henüz 17 yaşında, pek güzel görünüşlü. Zavalıcık, pek üzgün görünüyordu!

Birkaç gün sonra, 31 Mart'taki tecrübesinden daha az tatmin olmuş gibidir:

Gece parka gittim ve karşıma çıkan ilk fahişeyi aldım. Pek konuşmadan, tehlikesiz ilişkiye girdim onunla, korumaya alarak kendimi. Çirkindi, cılızdı, nefesi içki kokuyordu. Adını sormadım bile. İş bitince sıvıştı hemen. Bu çirkin tecrübe yüzünden aşağılık hissettim kendimi ve bunu bir daha yapmamaya karar verdim.

Öyle görünüyor ki utancını yener ve 17 Mayıs'ta şöyle devam eder:

Böylece sokaklara vurdum kendimi ve tam da kendi sokağımın sonunda, Alice Gibbs adında gencecik, tatlı bir kız buldum. Gizli bir merdiven altına gittik, zırhımı çıkardığımda takmamam için yalvardı: İş onsuz çok daha zevkliydi, o da oldukça güvenilir biriydi. Öyle sabırsızdım ki ona güvendim ve çok hoş bir münasebetimiz oldu.

Sonraki gün, Boswell önceki günün ihtiyatsızlığı nedeniyle endişelidir:

Tekrar sefil bir duruma düştüğüm için -hem de aptalca bir biçimde- pek kaygılıydım. İyi niyetim zavallı kıza güvenmeme sebep olmuştu, fakat sonra mantığım olanca soğukkanlılığıyla şöyle dedi: "Bu kızlar terk edilmiş, hilekar zavallılardır... Hem dürüstlüğüne güvensen bile, kız sağlıklı olduğundan nasıl emin olabilir?"

Kondom yeni bir icat değildi; Romalılar deriden, Mısırlılar da ipekten kondomlar kullanıyorlardı. Fakat 1665'te 'Albay Kondomu' olarak adlandırılan, temizlen-

miş hayvan bağırsağından yapılan kondomlar piyasaya çıktı. Yumuşatılmaları için önce suya batırılmaları gerekiyordu ve kullanımdan sonra yıkanarak tekrar kullanılabilir hale getiriliyorlardı. Kondomu bağlamak için bir kurdele kullanılıyordu. Bu kondomlar hamileliğı önlemekten çok zührevi hastalıklardan korunmak için yaygın olarak kullanılmaya başlandı. Genelde korumayı sağlayan, hazırlıklı müşteriler olurdu; sokakta müşteri bekleyen fahişeler yanlarında nadiren kondom bulundurlardı.

Boswell hastalık korkusunu çabucak unuttur ve Shakespeare's Head in Covent Garden'de iki güzel kızla daha tatlı dakikalar geçirir:

*Hayvani heveslerin kabarmasıyla, arzular
içinde yanarak kendimi Piazzas'a attım (...)
ve varlığım onlarla teselli buldu; önce büyük
olanda, sonra küçüğünde. Kelimenin tam
anlamıyla kendime gelmiştim.*

Eve dönerken 'ruhuna renk gelmiştir'. Boswell bu macerayı, bir taverna odasında gerçekteştiğinden, sokaklardaki gibi 'alçak bir sefahat' değıl de 'yüksek bir sefahat' olarak tanımlar. Ne yazık ki, ister yüksek ister alçak olsun, maceraları sırasında belsoğukluğı kapmaktan kurtulamaz.

Bir başka sefer, Boswell eski uğrak yerlerinden birine gider. 25 Mart 1768'de günlüğüne şöyle yazar:

Daha sonra Covent Garden'a giderek bahçelerden birinde daha önce Londra'da görmüş olduğum genç bir hanımı aradım. Bulamadım onu, fakat Kitty Brookes'la karşılaştım, genç yaşına yaraşır canlılıkta güzel bir sevgili. Biraz ustalık gerekiyordu ve layığıyla yerine getirdim görevimi. İşinde bu kadar usta bir kızla daha önce hiç karşılaşmamıştım. Cömertliğini sınamak için ona yalnızca dört şilin verdim. Hiçbir memnuniyetsizlik belirtisi göstermedi, gayet mutlu ve iyilikseverdi.

Boswell pek çok bakımdan zamanının ahlak anlayışını yansıtır. Fahişelerin davranışlarına yönelik tiksintisini sıklıkla belirtir, bu büyük ihtimalle kendine yönelik duygularının bir yansımasıdır. Bazen kendi zayıflığı ve yoldan sapma isteği karşısında dehşete düşer. Kamusal alanda sert cinsel ilişkiye yönelik, onu bazen heyecanlandıran bazen de ürküten bir arzu duyar; fakat asla seks endüstrisinin boyutlarına ya da hayatını sokaklarda kazanmak zorunda kalan kızların sayısına hayret etmez. Boswell masum bir kızı ayartma fikrine karşı çıkar, fakat vicdanını şu düşünceyle avutur: "Kadın zaten terk edilmişse, suçun ağırlığı hafifletilmelidir."

Boswell, Sör Joshua Reynolds ve Samuel Johnson tarafından yeme-içme, edebi sohbetler ve tartışmalar için kurulan The Club'ın da üyelerinden biridir. Üyeler arasında David Garrick, Edmund Burke ve Oliver Goldsmith de vardır. 1764'ten itibaren toplantılar Soho'daki Gerrard Sokağı'nda, Turk's Head Tavern'da yapılır. Burası, bölgede yaşayan ve çalışan kızlarla tanışmak için uygun bir başlangıç ya da bitiş noktasıdır.

Johnson'un görüşleri, biyografisinin yazarı ve dostu olan Boswell'den çok farklıdır. 1763 Temmuz'unda bir gece, sahil boyunca yürüyen ikilinin yanına bir kız yaklaşır. Johnson kızı kibarca reddeder, sonra da Boswell'e uzun uzun bu kadınların zavallı hayatlarından bahsederek şu yargıda bulunur: "Cinsler arasındaki yasadışı ilişki, sonuçta, mutluluktan çok sefalet getirir".

Ve Johnson, sözlerine uygun biçimde yaşar. Boswell, *Johnson'ın Hayatı*'nda dostunun Polly Carmichael adlı bir kadına nasıl yardım ettiğinden bahseder:

Bir gece geç saatlerde eve dönerken sokakta yatan bir kadın bulmuş; kadın öyle bitkindi ki yürüyecek hali yokmuş. Onu sırtına alıp eve götürdüğünde kadının ahlaksızlık, yoksulluk ve salgın hastalığı en ağır biçimde yaşayan o düşkün kadınlardan biri olduğunu öğrenmiş. Kadını azarlamak yerine ona uzun süre, kadın sağlığına kavuşuncaya kadar şefkatle,

*masraftan kaçınmadan bakmış ve onu erdemli
bir hayat sürmeye teşvik etmiş.*

Ancak işler pek de böyle gitmez. Johnson, daha sonraları arkadaşı Bayan Hester Thrale'e "Ondan iyi kurtulduk. Poll aptal bir sürtük," diyecektir. 1777'de Johnson'un yanında yedi kişi kalmaktadır. Bayan Thrale hatıralarında Bolt Court'taki evi "tamamen yardım amaçlı kabul ettiği tuhaf yaratıklarla dolup taşan" bir yer olarak tasvir eder.

Boswell'e göre, eşi Tetty'nin 1752'deki ölümünden sonra Johnson yalnızlığı tercih etmiş, cinsel ilişkiden kaçınmıştır. Johnson "şehir kadınları" nı reddeder ve tensel zevklerle ilgilenmediğini söyler. Oyuncu David Garrick'e artık tiyatro kulislerine girmediğinden, çünkü "aktrislerin beyaz memeleri ve ipek çoraplarının cinsel organını hareketlendirdiğinden" bahseder.

Casanova

Cassanova ismi, muhtemelen fethettiği her gönülle maceralarını ayrıntılarıyla anlattığı on iki ciltlik hatıratı nedeniyle, 'çapkın'la eşanlamlıdır. 1725'te Venedik'te doğmuştur; pek çok yeteneği ya da nüfuzlu dostları olduğu besbellidir. On beşinde başrahip, on altısında hukuk doktoru olur. Daha sonra kilisedeki çalışmalarına dönerek pek çok başka işin yanı sıra şairlik, tüccarlık, tarihçilik, büyükelçilikle uğraşır; keman çalar, düellolara katılır ve sihirbazlık yapar.

Keman çalmayı manastır lideri Gozzi'nin evinde öğrenmeye başlar. İlk cinsel tecrübesini de burada, Gozzi'nin küçük kardeşi Bettina'yla yaşar. Henüz on bir yaşındadır:

*Kız beni bir anda zevkten havalara uçurdu,
ama neden olduğunu bilmiyordum henüz.
Daha sonra beni yönetecek olan güçlü tutku-
nun ilk kıvılcımlarını kalbimde yavaş yavaş
yakan da o oldu.*

Geçkin Kadınlara Övgü

Amerika Birleşik Devletleri'nin ünlü 'kurucu babalarından' olan Benjamin Franklin önde gelen bir yazar, siyaset teorisyeni, devlet adamı, mucit, bilim adamı, müzisyen ve bilgeydi. 1706'da Massachusetts, Boston'da, Milk So-kağı'ndaki bir mumcunun çocuğu olarak dünyaya gelen Franklin, bu mütevazı başlangıçtan gurur duyardı.

Elektrikle yaptığı bilimsel deneylerle uluslararası ün kazandı ve Pennsylvania Üniversitesi'nin kurulmasında önemli rol oynadı. Paris'e elçi olarak atanan bir diplomat oldu ve sömürgelerde İngiliz postane müdürlüğü yaptı. 1785'ten 1788'e kadar yürüttüğü Pennsylvania valiliği sırasında kölelik karşıtlığıyla ön plana çıktı ve kendi kölelerini serbest bıraktı.

Siyasi anlamda pek önemi olmasa da, genç bir tanıdığına 25 Haziran 1745'te Philadelphia'dan yazdığı mektup, Franklin'in karakterinin renkli bir parçasını keşfetmemizi sağlar:

Bahsettiğiniz doğal eğilimleri yatıştırmaya yarayan bir ilaç bilmiyorum, şayet bilseydim de bunu size söylememin doğru olmayacağını düşünürdüm. Evlilik en uygun ilaçtır. Erkeğin en doğal hali, dolayısıyla da mükemmel mutluluğu bulmak için en elverişli durumdur.

Fakat bu tavsiyeme uymaz ve cinsel ilişkinin kaçınılmaz olduğu konusunda ısrar ederseniz, önceden söylediklerimi yinelemek zorundayım: Tüm aşk maceralarınızda genç kadınlardan ziyade yaşlıları tercih etmelisiniz.

Bunun bir paradoks olduğunu söyleyecek ve gerekçelerimi merak edeceksiniz.

Şöyle sıralayayım:

- 1. Çünkü dünyaya dair bilgileri daha fazladır, görmüş geçirmişlerdir. Sohbetleri insanı geliştirir ve uzun süre hoşnut eder.*
- 2. Çünkü artık güzel olmayan kadınlar, iyi olmaya gayret ederler.*
- 3. Çünkü çocuk tehlikesi yoktur.*
- 4. Çünkü tecrübe onları daha temkinli ve ketum yapmıştır.*
- 5. Çünkü iki ayağı üzerinde yürüyen her hayvanda, kasları dolduran sıvıların eksikliği önce bedenin en üst bölümünde görünür. İlk önce yüz siskalaşıp solar. Karanlıkta tüm kediler nasıl gri olursa, yaşlı bir kadınla yaşanan tensel doyum da diğerlerine en azından eşit ve çoğunlukla daha üstündür. İşin püf noktaları da daha fazla alıştırma yaparak geliştirilebilir.*

6. *Çünkü günahı daha azdır. Oysa bir bakireyi yoldan çıkarmak onun felaketi olabilir ve hayatını mahvedebilir.*
7. *Çünkü pişmanlığı daha azdır.*
8. *Ve son olarak: Öyle kadirşinas olurlar ki!*

Franklin burada kendi tecrübesi üzerinden konuşuyordu. Çocukluk aşkı Deborah Read ile resmi nikahsız bir birlikteliği vardı. Deborah, John Rogers'le evlenmeyi kabul etmiş, fakat Rogers kadının drahomasıyla kaçmış ve izini kaybettirmiştir. Kocasının kaderi bilinemediğinden ve iki eşliliği yasaklayan katı yasalar nedeniyle Deborah tekrar evlenememiştir. Franklin'in, çiftin birlikte büyüttüğü William adında gayrimeşru bir de oğlu vardı. Franklin, William'ın annesinin adını hiçbir zaman açıklamadı.

Aşka ve Savaşa Dair

Napolyon iktidara göz kamaştırıcı bir hızla yükseldi. Benzersiz bir general ve taktikçi olduğundan, Avrupa boyunca ilerledikçe yolundaki ülkeler bir bir düştü. Hırslı ve kararlılığı zalimceydi; özel hayatında da bir o kadar tutkuluydu.

Josephine Beauharnais ile 1795'te tümgeneral, Kara Kuvvetleri komutanı olduktan kısa süre sonra tanıştı. Karayip Adaları'nda doğup büyümüş olan Josephine de onun gibi bir yabancıydı. Aynı zamanda ondan altı yaş büyük, iki çocuklu bir duldu.

Ama onların ilk görüşte aşktı: Birkaç hafta içinde sevgili oldular, birkaç ay sonra da evlendiler. Senato, 1804'te birinci konsolos Bonaparte'yi hükümdar ilan etmeye ikna olduğunda Josephine'yi imparatoriçe olarak taçlandırdı. Evlendikten kısa süre sonra Napolyon İtalya'yı fethetmek için yollara düştü ve yol boyunca yazacağı çok sayıdaki mektuplarından ilkinin kaleme aldı. Mektuplarının üslubuna bakıldığında, Napolyon'a ait belgelerin arasından kısa bir aşk romanı taslağının da çıkabilirmiş aslında. Birbirlerine duydukları tutkuya ve gün gibi ortada olan sevgilerine rağmen, hem Napolyon hem de Josephine başka sevgililer edinmiş, sonra da kıskançlık krizlerine kapılmışlardır.

El yazmasındaki meşhur satırlardan biri şudur: "Yarın akşam Paris'e döneceğim. Yıkanma." Fakat birçok başka kısmı da alıntılatabiliriz:

*Bir günümü bile seni sevmeden geçirmedim,
bir gecemi bile seni kollarıma almadan geçirmedim,
beni hayatımın ruhundan bu kadar
uzağa sürükleyen zafer ve hırsı lanetlemeden
bir fîncan çay içmedim.*

*Sonsuz aşk ya da sadakat talep etmiyorum,
sadece sınırsız hakikat ve dürüstlük
bekliyorum.*

*Boynuna, göğüslerine ve daha aşağısına,
daha da aşağısına, o çok sevdiğim küçük
kara ormana binlerce öpücük.*

*Gözlerine, diline, a...na binlerce öpücük.
Tapılası sevgilim, ne yaptın sen bana böyle?*

*Uyuyacağım, küçük Josephine'm, kalbim
senin muhteşem hayalinle dolu ve bu kadar
uzun süre ayrı kalmaktan perişan... Fakat
umuyorum ki birkaç gün içinde daha mutlu
olacağım ve sana bende uyandırdığın
ateşli sevginin kanıtını sakın sakın
sunabileceğim.*

Josephine'de yaşamak cennette yaşamaktır.

*Seni sevmiyorum, hem de hiç; aksine, nefret
ediyorum senden.*

Edepsiz, gülünç, ahmak sürtüğün tekisin.

Bu, mektubun ilk satırıydı. Aynı mektubun şöyle bittiğini söylemek gerekiyor:

*En kısa zamanda seni kollarımda sıkıp,
sanki ekvatorun altındaymışçasına yanan
milyonlarca öpücüğe boğacağım.*

1796'nın Nisan ayında Napolyon Josephine'ye yanına, Milan'a gelmesi için yalvarır:

*Yapayalnız ve çok çok uzakta olacağım. Fakat
sen geliyorsun, değil mi? Burada yanımda
olacaksın, kollarımda, göğsümde, ağzımda?
Kanatlan, yanıma gel, gel...*

*Gözyaşların beni mantıktan yoksun bırakıyor
ve kanımı tutuşturuyor.*

*İnan bana, sana dair olmayan tek bir
düşünceyi ya da isteği bile aklıma getirmek
kudretimi aşıyor.*

*Artık bana yazmıyorsun. Artık bu dostunu
umursamıyorsun, zalim kadın. Sensiz, senin
yüreğin, senin sevgin olmadan kocanın ne
bir hayatı ne de mutluluğu kalmayacağını
anlamıyor musun? Tanrım! Seni giyinirken*

izleyebilsem nasıl da mutlu olurdum, minik omuzlarını, küçük beyaz göğüslerini...

Sana sık sık yazıyorum, sevgilim, sense çok az yazıyorsun. Hayırsız ve yaramazsın; en az vefasız olduğun kadar yaramazsın da.

Soyunmana yardım edebilseydim ne mutlu olurdum; küçük, beyaz, sıkı göğüslerin, tapılası yüzün, kreol tarzında bir eşarpla bağlanmış saçların.

Hoşçakal, tapılası Josephine; yakınlarda bir gece kapın kıskanç bir insanın çıkardığı büyük gürültüyle açılacak ve beni kollarında bulacaksın.

Ancak Napolyon erkek kardeşine yazdığı bir mektupta imparatoriçeye olan aşkının solduğundan bahsetmektedir. Mektup İngilizler tarafından ele geçirilmiş ve tüm gazetelerde yayınlanarak alay konusu olmuştur:

Büyü bozuldu... Aynı kalbin bir insana duyduğu çelişen duygularla parçalanması ne üzücü. Yalnız kalmam gerekiyor. İhtişamdan yoruldum, tüm duygularım kurudu. Artık zaferlerimi de umursamıyorum. Yirmi dokuzumda tükettim her şeyi.

Kalbimin Sevgilisi

Komünist Manifesto'nun yazarı Karl Marx'ın kalemin-den dökülen sözcükler devrimleri tetikledi. Ünlü Alman felsefecinin bile daha yumuşak bir yanı vardı. Karısı Jenny'e 21 Haziran 1856'da yazdığı mektupta "kalbimin sevgilisi" olarak hitap eder ve şöyle yazar:

"Fotoğrafın önümde kanlı canlı duruyor, seni elle-rimle taşıyor, başından ayaklarına kadar öpüyor, önünde diz çöküp inliyorum: "Hanımefendi, sizi seviyorum." On üç yıllık evliliğin ardından, azımsanamayacak bir tutku.

Hamam Sefası

Lady Mary Wortley Montagu Grand Tour'a* çıkmamış-tı. Türkiye'ye gönderilen İngiliz Büyükelçisinin eşi ola-rak ona 1717'de İstanbul'da eşlik etti ve doğudaki hayatı şevkle tasvir ettiği bir dizi mektup yazdı. Özellikle ka-dınların bulunduğu hamamlara bayılmıştı:

İlk sıradaki divanlar zarif kilim ve minderlerle kaplıydı, bunlarda hanımlar oturuyordu. Arka-daki sırada ise köleleri vardı. Fakat onları gi-

* Grand Tour: Üst tabakadan çoğunlukla genç erkeklerin çıktığı Avrupa turu. (e.n.)

yim kuşamlarına bakarak birbirlerinden ayırmak mümkün değildi. Hepsi doğal hallerinde, daha açık söylemek gerekirse çıplaklıktılar; ne güzellikleri ne de kusurları gizlenmişti. Sıkça aklıma gelen bir düşüncenin doğruluğuna ikna oldum: Eğer çıplaklık moda olsaydı, yüze pek de dikkat edilmezdi. Tenleri ve kıvrımları en güzel olan hanımlara, kimilerinin yüzleri arkadaşlarınıninkiler kadar güzel olmadıkları halde hayranlıkla baktığımı fark ettim.

Kadınlar sohbet etmekle, kahve ya da şerbet içmekle kalmıyor müzik yapıp oyunlar sergiliyorlardı. Hamamlarda dükkan ve lokantalar da bulunurdu. Lady Mary bir gelin hamamından çok etkilenmişti. Evli kadınların kıllarının tamamen alınmış olduğunu, böylece cinsel organlarındaki kıllar alınmamış olan henüz evlenmemiş bakirelerden ayrıldıklarını gözlemlemişti. Hamamda kıstlamaların tamamen ortadan kalktığını dile getirmişti.

İngiltere'ye dönüp Twickenham'da sessiz sakin hayatına devam edince, kendisinin de hamamın zevklerinden geri durmadığına dair bolca dedikoduya malzeme oldu.

Mısır'da Bir Fransız

Ünlü Fransız yazar Gustave Flaubert, ayrıntıya verdiği önem ve yarattığı canlı karakterlerle bilinir. Romanlarının yanısıra mektuplarıyla da hatırlanır; George Sand'ın da içlerinde bulunduğu dostlarına sık sık mektuplar yazmıştır. Gezmeye düşkün olan Flaubert, 1849-1850 arasında gazeteci arkadaşı Maxime Du Camp ile birlikte Ortadoğu, Yunanistan ve Mısır'a seyahat etmiştir. Eve gönderdiği mektuplarda kendisi hakkında -özellikle de konu cinsel maceralarına gelince- acımasız denebilecek bir dürüstlikle yazar. Mümkün olan tüm tecrübeleri yaşamayı neredeyse görev bilmiş ve bunları açık açık anlatmıştır. Flaubert günlüğünde fahişelere duyduğu ilgiden bahseder:

Sapkın bir zevk olabilir ama fuhuşu seviyorum; hem de bedensel yönlerinden ayrı olarak, eylemin kendisinden zevk alıyorum. Ne zaman şu kısa elbiseli kadınları yağmur altında, sokak lambasının ışığında yürürken görsem kalbim küt küt atmaya başlıyor, tıpkı iple bağlanan giysileri içindeki keşişlerin ruhumun kuytularındaki sofu bir köşeyi uyandırdığı gibi. Fuhuş fikrinde öyle çok unsur buluşur ki -şehvet, sertlik, insani temastan azade olmak, kasların coşkunluğu, altının şingirtisi- ona

*dikkatle bakmak insanın başını döndürür.
İnsan genelevde pek çok şey öğrenir, derin bir
üzüntü hisseder ve aşkı hasretle hayal eder!*

Öğrenciliğini Flaubert'le birlikte yapmış ve yaşam boyu dostu olmuş olan Louis Bouilhet, bir şair ve oyun yazarıydı. 15 Ocak 1850'de Flaubert ona Kahire'den bir mektup yazdı; mektubunda hamamlar da önemli bir yer tutuyordu:

*Burada oldukça kabul görüyor. Kişi sodomi-
sini kabul ediyor, otelde masada bu konu ko-
nuşulabiliyor. Bazen biraz inkar ediyorsun,
o zaman herkes sana takılıyor ve sonunda
itiraf ediyorsun. Eğitim amacıyla ve hüküme-
tin görevlendirmesiyle seyahat ettiğimizden
boşalmanın bu biçiminin keyfini çıkarmayı
kendimize görev bildik. Şu ana kadar bir fır-
sat çıkmadı, yine de aramaya devam ediyoruz.
Böyle şeyler genelde hamamlarda oluyor. Ha-
mamı özel olarak senin için ayırttırıyor (ma-
sörler, nargile, kahve, çarşaf ve havlu dahil
olmak üzere beş frank) ve odalardan birinde
delikanlının bir güzel tadına bakıyorsun.*

Tensel yolculuğunu sürdüren Flaubert sonraları Mı-
sır'daki en ünlü dansçı kızların birinin peşinden koştı-

ğundan söz eder ve eğer “geride bir hatıra bıraktığınızdan, onun sizi oradan gelip geçen diğerlerinden daha çok aklına getireceğinden, kalbinde yer ettiğinizden eminseniz” bunun çok onur verici bir durum olduğu yorumunda bulunur...

Flaubert 1850’de ülkesine döndüğünde başyapıtı *Madame Bovary*’yi tamamlamaya koyulur, bu iş beş yılını alır. Roman ilk olarak *Revue de Paris*’te tefrika edilir ve hükümet hem Flaubert’e hem de yayıncıya genel ahlaka aykırılık suçlamasıyla dava açar. Mahkemede beraat ederler ve *Madame Bovary* kitap olarak yayınlandığında büyük başarı kazanır. Flaubert seyahatleri sırasında frenği kapmıştır ve 1880’de, 57 yaşındayken hayata gözlerini yumar.

Itırlı Bahçe

Sör Richard Francis Burton bir bilim adamı, kaşif ve oryantalistti. İslam’a yönelik merakı nedeniyle yasak Mekke şehrine ve Doğu Afrika kalesi Harer’e Arap giysileri içinde gizlenerek giden ilk Avrupalı oldu.

Çocukken çıktığı seyahatler hayatının gidişatını belirledi. Dil konusundaki yeteneği kendini erken yaşta belli etmişti. Yirmi beş dil konuşuyor, farklı diyalektlerle birlikte bu sayı neredeyse kırkı buluyordu. Keşifleri üze-

rine kırk üç cilt eser yazdı, neredeyse otuz cilt de çevirisi yayınlandı. İlk gerçek seksologlardan biridir; gittiği her yerde cinsel alışkanlık ve tekniklere dair bulguları toplamış, dünyanın farklı bölgelerindeki penis boylarını bile kaydetmiştir.

Cinsel davranışlara ilgisi belki de Hindistan'daki ordu günlerinden kaynaklanır. Sind'deki İngiliz kuvvetlerinin komutanı Sör Charles Napier, saygıdeğer bir istihbarat subayı olan Captain Burton'u kıyafet değiştirerek pazar yerinden detaylı raporlar getirmek üzere gönderir. Daha sonra, 1845'te, Burton yine gizlice Karaçi'deki İngiliz askerlerinin uğradığı söylenen eşcinsel genelevleri incelemeye yollar. Burton'un açık bir dille yazdığı rapor genelevlerin yok edilmesine yol açar, fakat rapor öyle detaylıdır ki yazarın kendisinin de bu genelevlerin müşterisi olduğu dedikodularına yol açar. Bu dedikodular -her ne kadar bunları pek örtpas etmeye çalışmamış olsa da- Burton'un peşini ömür boyu bırakmayacaktır. Fransız romancı Ouida'ya göre Burton "insanları dehşete düşürmeyi, kendisi hakkında asılsız hikayeler anlatmayı Byron tarzında bir aşkla seviyordu".

Burton 1885'te *Binbir Gece Masalları*'nın sansüre uğramamış meşhur çevirisini yayınladı. Başta on cilt çıktı, sonra bunlara altı cilt daha eklendi. Hikayelerin ortak noktası olan cinsellik, o zamanlar pornografi olarak görülüyordu. Son cilt, Burton'un güney paralellerinin bir bölgesinde yaygın olduğunu iddia ettiği oğlancılık alış-

kanlığını ele alan ilk İngilizce metinlerden biridir. Burton, Klasik Yunan homoerotik şairi Sotades'den esinlenerek bu bölgeye 'Sotadik bölge' diyordu.

1857'de çıkarılan, muzır neşriyatı yasaklayan kanunla *Binbir Gece Masalları'nı* Ahlaksızlığı Önleme Cemiyeti'nin (Society for the Suppression of Vice) açtığı davalarla boğuşmadan ya da hapis cezası almadan yayınlamak imkansızlaştı. Bu sorunu aşmanın bir yolu kitapların bir topluluğun üyeleri arasında gizlice dolaşımını sağlamaktı. Böylece Burton ve Forster Fitzgerald Arbuthnot, yasaklanacak kitapları basıp yaymak için Kama Shastra Cemiyeti'ni kurdu. Bu cemiyet, *Binbir Gece Masalları'nın* bin adetlik üyelere özel bir baskısını yaparak, kitabın daha fazla basılmayacağına dair garanti verdi.

Burton ayrıca *Kama Sutra'yı* İngilizce'ye çeviren kişi olarak bilinir. Kitap Sanskritçe yazıldığından kendisi okuyamamış, Arbuthnot ve başka Hindistanlı bilim insanlarıyla birlikte çalışmıştır. *Itırlı Bahçe* (Perfumed Garden) adlı erotik rehberi Fransızca baskısından tercüme etmiştir; 1890'da ölmeden önce de *Kokulu Bahçe* (Scented Garden) adını taşıyacak yeni bir kitap üzerinde çalışmaktadır. Eşi Isabel, bu çevirinin elyazmasını günlükleri ve başka belgeleriyle birlikte yakar ve bunun kocasının itibarını korumak için olduğunu belirtir.

KADININ YERİ

*Hiçbir zaman cevaplanamamış olan ve benim
de kadın ruhuna dair otuz yıllık araştırmalarım
rağmen cevaplamaya henüz muvaffak
olamadığım soru şudur: “Kadınlar ne ister?”*

Sigmund Freud

19. Yüzyıl'a gelindiğinde, hâkim olan eril bakış açısı bir kadının alımlı, uysal ve iffetli olması gerektiği yönündeydi. Diğer yandan, bu özelliklerin kadının duygusal, değişken ve mantıksız doğasıyla zıt olduğu düşünülüyordu. Felsefeci ve ilk feminist yazarlardan olan Mary Wollstonecraft erkek eğitimcilerin kadınların mantıklı bireyler olmalarına müsaade etmediklerini, onları adeta birer süs eşyası olarak yetiştirdiklerini ve kadınların “akıl yürütmektense hissetmek üzere yaratıldıkları”na dair görüşe uymaya zorlandığını iddia etti. Bunun sonucu olarak da çeşitli sorunlar doğmuş, edep anlayışının neredeyse cinsiyetsiz görünen yüzüyle gerçeklik arasında derin bir uçurum oluşmuştu.

Sonuçta, Bagnio ve genelevler hayatın kabul görülen bir yüzüydü; erotik edebiyat üretimi etrafında hızla büyüyen ve alıcı bulmakta hiç sıkıntı yaşamayan bir endüstri söz konusuydu; hayat kadınları ve erkeklerle birlikte olan erkek fahişeler de mesleklerini icra etmeyi sürdürüyorlardı.

Histerik Kadınlar

Erkekler yalnızca kadın zihnini değil, kadın bedeninin işleyişini anlama konusunda da sınıfta kaldılar; kadın bedeninden adeta korktular. Bu durum, gittikçe büyüyen “dişil histeri” meselesine bakıldığında iyice ayyuka çıkar.

Vibratör, ancak *Sex and the City* dizisinde Samantha, tavşanı tanıttıktan sonra açıkça konuşulabilir hale gelmiş modern bir icattır. Aslında vibratör 19. Yüzyıl’ın sonlarında elektrikle çalışır hale getirilen ilk cihazlardan biridir; dikiş makinesinden hemen sonra, elektrikli süpürge den ise oldukça önce kullanılmaya başlanmıştır. Belli ki Victoria döneminde yaşamış olanlar önceliklerini iyi belirlemişlerdir.

İlk elektromekanik vibratör 1873’te Fransa’da geliştirilmiş (başka nerede olacaktı ki?) ve öncelikle akıl hastanesindeki hastalar arasından ‘dişil histeri’den muzdarip olanları tedavi etmek için denenmiştir.

Pek de şaşırtıcı olmayan bir biçimde nefes darlığı, bayılma, uykusuzluk, asabiyet, yemeğe ya da cinselliğe yönelik iştah kaybı, baş ağrıları, duygusal dengesizlik ve “olay çıkarma eğilimi”, melankoli, depresyon, midede ağırlık hissi, kas ağrıları ve mizaç değişimlerinin tümü, doğurganlık döngüsüyle ilgiliydi. Fakat 19. Yüzyıl’da doktorlar bunları ‘dişil histeri’ olarak yaftalanan durumun belirtileri olarak görüyorlardı. Peki en sevdikleri tedavi yöntemi neydi? Doktor tarafından, kadın ‘histerik

paroksizm'e ya da orgazma erişene kadar yapılan vajinal masaj.

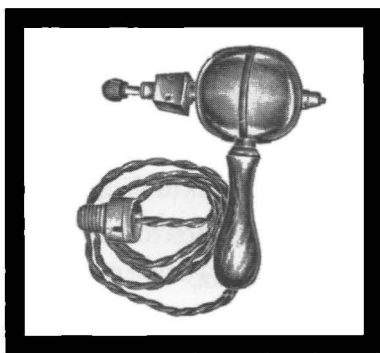
Neredeyse her tür rahatsızlık dışıl histeri teşhisine uydurulabileceğinden (bir doktor çeşitli belirtileri sıraladığı yetmiş beş sayfalık bir katalog bile oluşturmuştu), ayrıca saygıdeğer kadınların cinsel arzu duymaması ve seksten zevk almaması gerektiği düşünüldüğünden, binlerce kadınların sorunu acilen çözebilmek için doktorlara koşturması şaşırtıcı değildir. 19. Yüzyıl'ın ortalarında, Victoria dönemi ahlakının en ağır hissedildiği zamanlarda, kadınların dörtte birinin bu durumdan şikayetçi olduğu iddia ediliyordu.

Histeri tedavisi doktorlar için gayet kârlı bir işti; durum hayati tehlike arz etmiyor fakat tekrara dayalı, sürekli bir ilgiyi gerektiriyordu. Bu nedenle doktorlar hastaları ebeler ya da hemşirelere yönlendirmekte isteksiz davranıyor fakat tedavinin çok zaman harcadığını ve biktirici olduğunu düşünüyor, hastayı histerik paroksizme ya da orgazma ulaştırmakta da genelde zorlanıyorlardı. Bu noktada, dönemin doktorlarının hepsinin erkek olduğunu da hatırlatmalıyız.

Kadınları orgazma ulaştırana kadar geçen zaman boyunca (bazen saatlerce) rahat ettirmek için, şezlong ve tek tarafta kolu olan uzanma koltukları yaygın olarak kullanılıyordu. Uzanmak için tasarlanmış özel odalar dahi vardı ve vajinal masaj rutin bir tıbbi yöntem olarak kabul görüyordu. Başa çıkabileceklerinden çok daha

fazla hastaları olduğundan uzun saatler çalışan doktorlara yardım etmek için, kas ağrılarının oluşmasını engelleyecek su spreyleri ve mekanik aletler geliştirilmişti. Başlangıçta bu aletlerin yalnızca doktorlar tarafından kullanılması düşünülmüştü, fakat evlerde elektriğin yaygınlaşması kendi tedavilerini gerçekleştirmek isteyen kadınların oluşturduğu bir tüketici pazarı yarattı.

1870'lerle 1930'lar arasında vibratör reklamlarına sıkça rastlanıyordu. 1930'larda, kadın cinselliğine dair farkındalığın artması vibratörün anaakım reklamlardan yok olmasına yol açtı, çünkü artık cihazın kas masajı için kullanılmasına odaklanmak ve kadınların cihazı aslında neden kullanıyor olabileceklerini görmezden gelmek mümkün değildi.

İlk taşınabilir vibratörlere bir örnek

Dişil histeri 19. Yüzyıl'a ait bir buluş değildi ve uzun bir tarihi vardı. Kelime 'hysterikos'tan geliyordu, bu da Yunanca'da rahmin bedendeki doğru yerini ararken göğüs kafesine ve akciğerlere doğru hareket etmesi durumunu ifade ediyordu. Histeri ve nefes darlığının birbiriyle ilişkilendirilmesi de buradan kaynaklanır. Terimi ilk kez Hipokrat kullanmış ve cinsel tatminsizliği temel sebep olarak görmüş, her ne kadar hapşırma tavsiyesinde de bulunsa, seks ve evliliği en iyi tedavi yöntemleri olarak önermiştir.

Yaklaşık beş yüzyıl sonra, M.S. 150'de, Romalı doktor ve felsefeci Galen de histerinin rahimden kaynaklandığını öne sürmüş, ancak rahmin yer değiştirdiği görüşünü paylaşmamıştır. Bunun yerine seks yoksunluğunun dişil 'sperm'in birikmesine ve toksik buharlar üretmesine neden olduğunu iddia etmiştir. Evlilere daha fazla seksi, evli olmayan kadınlara da bir ebe tarafından orgazma ulaşana kadar yapılacak pelvik masajı önerir. Zehirli buhar görüşü yüzyıllarca kabul görmüş, sosyetik hanımlar ve Victoria döneminin asil kadınları -o dönemde doktorlar gerçekte herhangi bir buharın söz konusu olmadığını fark etmiş olsa da- bu 'buharların' etkisinden sık sık şikayetçi olmuştur.

Erkeklerle Özel

Erkekler dışlanmış hissetmesin diye 19. Yüzyıl'da elektrikli 'penisi harekete geçirici' kemerler ve yatakların tanıtımını yapan reklamlar ortaya çıkmış, utanç verici iktidarsızlık vakalarını tedavi etmeyi ve güçlü, elektrikli ereksiyonlar sağlamayı vaat etmiştir.

Portland, Oregon'da Sanden Electric Company'ye ait "Dr. Sanden's Electric Belt and Suspensory" (Dr. Sanden'in Elektrikli Kemer ve Askısı) ürünü için hazırlanan bir reklam şöyle soruyordu: "Erkekler, neden güçsüzünüz?" Reklam, kemerin güçsüz düşmüş ve sinirsel zayıflık, sperm zayıflığı, iktidarsızlık, erkeklik kaybı, romatizma, sırt ağrısı, böbrek rahatsızlıkları, asabiyet, uykusuzluk, hafıza güçsüzlüğü çeken erkeklerin tüm dertlerine derman olduğunu iddia ediyordu.

Bir Evliliğin Portresi

Toplumun çifte standartlarını ve Victoria dönemi ikiyüzlülüğünü Arthur Munby ve Hannah Cullwick'in hikayesi kadar açıkça ortaya koyan pek az örnek vardır. Bu hikaye, cinsel saplantı ile dürtüleri dizginlemenin tuhaf zıtlığını gözler önüne serer.

Hasır paspası çektim ve maşayı kenara aldım. Kömür tozlarını süpürdüm. Sonra soyundum ve yıkanırken uzanamadığım sırtıma ve kafama bir örtü geçirdim, ayağıma da eski ayakkabılar giydim, çünkü şömine sıcaktı. Şöminenin içinde yeterince yer vardı. Bir tabureye çıkıp bacadan yukarı tırmandım. Bacanın her yerinde yumuşak ve sıcak, katran haline gelmiş kurumlar vardı. Kollarımı birkaç sefer kurumun içine gömdüm. Neredeyse üzerimden katran akacaktı. Bir an bacada durup Massa beni aşağı inince böyle görse ne kadar hoşuna giderdi diye düşündüm. Bacanın dışı çok soğuk gibi duruyordu. Suyu girip kendimi yıkadım. Bir güzel temizlenmem epey uzun sürdü ve üzerimden akan sular simsiyah ve çok yoğunlukluydu.

Hikayedeki şömine temizlikçisi Hannah Cullwick'ti; Bay ve Bayan Caufield'in Clobe House, St Leonard's-on-Sea, Sussex'teki evlerinde her işe koşan bir hizmetçi. Bu yazıyı 26 Nisan 1865'te yazmış ve sevgili "Massa"sına, yani Arthur Munby'ye göndermişti. Munby orta sınıftan bir devlet memuruydu. O dönemde geçirdiği bir binicilik kazası nedeniyle nekahet dönemindeydi.

"Massa" Hannah'ın Arthur'a verdiği gizli isimdi; doğduğu bölge olan Shropshire'ın lehçesini kölelik ima-

larıyla birleştiren, biraz rahatsız edici bir ifadeydi bu. İkinin arasındaki efendi-köle ilişkisini ve Hannah'ın tenini baca kurumuyla karartmaktan aldığı hazzı yansıtıyordu. Hayatının çoğu döneminde sağ bileğinin etrafına deri bir kayış, boynuna da anahtarı Munby'de bulunan kilitli bir zincir taktı. Tüm bu kanıtları dışardan bakıldığında gayet normal olan elbisesinin altında özenle saklamıştı.

Arthur Munby kutular dolusu günlük ve not bırakmıştır, fakat bunların içinde mesleki hayatına dair neredeyse hiçbir şey yoktur. Esas yaşamı, iş saatlerinden arda kalan zamanda saklıydı. İri, güçlü kadınlara karşı büyük bir hayranlığı ve fetişi vardı; özellikle de işçi sınıfından gelen ve ağır, bedensel, kirli işler yapanlara.

İşten çıkınca kilometrelerce yürür, kadınlara bakar, onları takip eder ve onlarla konuşup hayatlarıyla ilgili detaylı sorular sorardı. Bu kadınların çizimlerini yapar ve notlar alırdı. Ayrıca kadın maden işçilerinin, hizmetçilerin, akrobatların, temizlikçilerin, sütçülerin ve balıkçıların karılarının yüzlerce fotoğrafını biriktirmişti. Kendi ifadesine göre Arthur alışlagelmiş cinselliğe pek az ilgi duyuyordu ve hobisinin masum olmadığını da inkar etmişti.

Arthur'un keşifleri arasında en heyecan verici olanlardan biri, "uzun, iri kıyım, denizci gibi oradan oraya yuvarlanan on sekizlik bir hizmetçi"ydi. Ne işle uğraştığı sorulduğunda, "baça temizlerim, efendim," diye cevap vermişti. Bu Arthur'u öyle büyüledi ki kadına çalıştığı

yere kadar eşlik etti. Burası Bermondsey’de boru, boya ve sıva satan bir satan bir dükkandı. Arthur orada “her tarafı kireç ve ne idüğü belirsiz sarı bir pislikle kaplı” bir başka baca temizlikçisiyle daha tanıştı.

Hannah 1854’te yirmi bir yaşındaydı ve onu Londra’ya getiren Lady Louisa Cotes’in yanında çalışıyordu. Arthur onunla her günkü yürüyüşlerinden birinde karşılaşmıştı. Genç kadının boyu ve vücut yapısı onu ilk anda çarpmıştı; zira kadın bir yetmişin üzerinde ve güçlü kuvvetliydi. Hannah onu kusursuz bir beyefendi olarak görüyordu. Arthur ve Hannah benzer ruhlar taşıyorlardı ve birbirlerine ihtiyaç duyduklarının farkına vardılar.

Buluşmaları, Hannah hayatında ilk kez tiyatroya gittikten kısa süre sonra gerçekleşmişti. Lord Byron’un bir oyunundan uyarlanan *Sardanapalus’un Ölümü* adı bir müzikal izlemişti. Müzikal köle Myrrha’ya âşık olan eski bir kralın hikayesini anlatıyordu. Myrrha da kralı seviyor fakat kendi demokratik ve cumhuriyetçi düşüncelerine sahip çıkıyordu. Bu kurgusal ilişki Hannah’ı derinden etkilemiş olmalıdır.

1854’ün yazı boyunca Hannah’ın işleri elverdiğince buluştular. Hannah ilk öpüşmelerini not etmişti: “İşte bu yüzden sen bana ilk dokunduğunda hemencik öpmüş-tüm seni dudaklarından. Ağzının nasıl olduğunu görmek gibiydi. Ağzının verdiği histen, iyi olduğunu anlamıştım. Ağzından hoşlanmadığım bir adamı sevemezdim.”

Hannah Arthur’un yakınında olabilmek için

Londra'nın çeşitli orta sınıf evlerinde çalışmaya başladı. İlişkileri her türlü toplumsal kabulü yıkıyordu, bu nedenle gizli kalmalıydı. Efendilerin hizmetçilerin cinsel yakınlıklarından hoşlandıkları biliniyor da olsa, aşk başka bir meseleydi ve aileleri başta olmak üzere herkesi rahatsız ederdi.

Arthur Ecclesiastical Commissioners' Office'de* çalışıyordu ve Hannah 1865'te onu burada ziyaret ettiğini yazmıştı. Etrafta gelişine tanık olan kimsenin olmadığına ve kapıyı çalmanın güvenli olduğuna emin olana kadar beklemesi gerekmişti.

Uzun uzun öpüştük... Botlarını yaladım bir sefer kendi istediğim gibi. Sonra üstümdeki kıyafeti çıkardım (çalışırken giydiği elbisenin üzerine daha şık bir elbise geçirmişti) ve katlayıp başlığım ve diğer eşyalarım ile birlikte bir yere sakladım. Massa ellerime baktı ve eline alıp kendi ellerinin yanına koydu. Benimkiler onun yanında kara ve çalışmaktan yıpranmış duruyordu. Massa onu havaya kaldırmamı istedi, ben de hiç itiraz etmedim ve onu odanın içinde taşıdım. Hizmetli, Massa'nın et suyunu getirdiğinde odada saklanmam gerekti.

* Ecclesiastical Commissioners Office: İngiltere Kilisesi'nin topladığı gelirlerin nereye ve ne kadar miktarda dağıtılacağını belirleyen kurum. (e.n.)

Hannah beş yaşından sekiz yaşına kadar doğduğu yerin yetimler okuluna gitmiş ve parlak bir öğrenci olarak görülmüştü. Arthur'un yönetiminde kendini eğitmeye başladı. Bitmek bilmeyen işlerini yapmayı sürdürürken bir yandan da edebiyat, biyoloji ve Fransızca derslerine katıldı. David Copperfield'e ve Charles Dickens'in yazdığı her şeye bayılırdı. Arthur'la aralarındaki anlaşmanın bir bölümü de gündelik işlerini, özellikle de bedensel olarak en zorlu olanları yaptıktıktan sonra içinde bulunduğu pis durumu ayrıntılarıyla yazmasıydı. İş ne kadar pisse ikisi için de o kadar iyiydi. Arthur yerel ağızlara da ilgi duyuyor ve kadının Shropshire lehçesinden etkileniyordu; Hannah da yazılarında onun bu konudaki bilgisine katkıda bulundu. Hannah toplamda on yedi cilt günlük ve yüzlerce mektup yazdı. Yıllar geçtikçe üslubu daha güvenli, yazıları daha açık ve canlı hale geldi.

Arthur Hannah'ın kirli ellerini saplantı haline getirmişti ve bir defasında ona yağ ve boyayla kararttığı elinin bir baskısını Sevgililer Günü hediyesi olarak yolladı. Hannah da Arthur'un botlarını yalamayı saplantı haline getirmişti. Bunu rüyasında bile görür olmuştu:

Rüyamda dizlerinin üzerine çöküp kocasının botlarını yalayan bir hanım gördüm, çünkü kocası bir süreliğine uzağa gidiyordu ve bunu aşkından yaptığını düşündüm. Massa'nın botlarını yalamayı çok da düşünmeme gerek yok. Bunu daha sık yapmalıyım. Pazarları Massa'ya

*gidip diz çökerek onun botlarını defalarca,
keyifle yaladığım zamanları ve onun bunun ne
anlama geldiğini merak ettiğini düşündüm.*

Botlar ne kadar kirliyse Hannah'ın o kadar hoşuna giderdi. At pisliğinden özellikle hoşlanırdı ve botların tadından Massa'nın nereye gittiğini anlayabildiğini söylerdi.

Şömine süpürgesi gibi giyinmiş olan Hannah Cullwick, 1862

İlk karşılaşmalarından on yıl sonra, Hannah'ın otuz birinci doğumgününde, Arthur Hannah bir fotoğrafçıya götürdü. Hannah hazırlık olarak bulabildiği bütün pis işleri yaparak kendini mümkün olduğunca kirletti. İş giysileri ve önlüğüyle fotoğrafçıya giderken bir birahaneye uğradı. Birahanenin müşterilerinin arasına karışarak bir

işçinin az önce içmiş olduğu maşrapadan bira içti. Hannah fotoğrafta makine objektifine güvenle bakmaktadır. Giysisinin kolları kaslı pazularını ve bileğindeki kayışı gösterecek şekilde sıyrılmıştır. Duruma uygun biçimde, bot temizlermiş gibi yapmaktadır. Sonuçlar Hannah ve Arthur'u hayal kırıklığına uğratmış olmalı çünkü kadın fotoğrafta yeterince pis görünmüyor aslında.

1862'de çekilen, Hannah'ın şömine süpürgesi gibi giyinip tenini kurumla kararttığı bir başka fotoğraf, daha başarılı olmuştur. Hannah günlüğüne şöyle yazar: "Tam istediğim gibi. Ne kadar kaba görünürse o kadar iyi."

Hannah günlüklerini ve mektuplarını gecenin geç saatlerinde yazar, bir yandan da kimsenin bunları yazdığını fark etmemesini sağlardı. Daha sonra yukarı çıkar; hizmetçi odasına, bir başka hizmetçiyle paylaştığı yatağına giderdi. Altı saatlik uykudan sonra yeni bir gün başlar, her detayını bir dahaki mektubunda Arthur'a aktaracağı günlük işler tekrarlanırdı. En sevdikleri tema kir ve pislikti. Onun Fig Tree Court, Inner Temple'deki evinde buluştuklarında Hannah iş giysilerini giyerek ev işlerini yapardı, çalıştığı zamanlardaki gibi:

*Biraz oynadıktan sonra Massa yüzümü
karaya boyamak isteyip istemediğimi sordu,
ben de evet dedim. Siyah boyayla yağı
çıkardım ve bacaklarının arasına çömeldim.
Massa bütün yüzümü boyadı. Sonunda zenci*

*gibi görünüyordum, tıpkı Massa'nın kaldığım
o küçük odaya beni görmeye geldiğinde ilk
defa boyadığı gibiydi.*

Çift birlikte olduğunda Hannah Arthur'u taşır ve kucağına oturturdu. İtaat belirtilerine rağmen Hannah bağımsızlığını korumuştı; aslında ilişkinin kurallarını büyük oranda belirleyen de o oluyordu. Hayatı boyunca çeşitli işlerde çalıştı ve vasıfsız, pis işleri tercih etti. Bir hanımefendi olma kaygısı taşımıyordu ve Arthur onu evlenmeye ikna etmekte epey zorlandı. Hannah, bunun onu sevmemesinden kaynaklanmadığını açıkladı, fakat aşklarının özel olduğunu ve diğer insanlarınkine benzediğini düşünüyordu; evlilik anlamsızdı.

Sonunda, 1873'te gizlice evlendiler. Hannah'ın ailesi durumu biliyordu, fakat Arthur'unakilere haber verilmemişti. Toplum içindeki saygın yeri korumak ve ilişkilerine dair gerçeği saklamak için Hannah Fig Tree Court'a hizmetçi olarak yerleşti. Kendi soyadını korudu ve Arthur'a kendisine maaş vermesi konusunda ısrar etti. Yalnızca yurtdışı seyahatlerinde bir hanımefendi gibi giyindi ve eş rolüne büründü, o da isteksizce. Yaz aylarında yıllık iznini aldığında Shropshire'ye, akrabalarının yanına giderdi.

Hannah 1877'de, bir tür sinir bozukluğu şikayetiyle ailesinin yanına gitti. İyileştiğinde Shropshire'deki evlerde hizmetçilik yapmaya devam etti. Aradan bir süre geçtikten sonra, Arthur, karısının altmış altı yaşında hayatı-

na gözlerini yumduğu 9 Temmuz 1909 gününe kadar onu düzenli olarak ziyaret etmeye devam etti. Hannah son yıllarını Shifnal, Shopshire’de erkek kardeşinin evinin yakınlarındaki kiralık bir kulübede geçirdi. St. Andrew kilise avlusundaki mezar taşında şöyle yazar: “Otuz altı yıl boyunca saf ve katıksız bir aşkla, Clifton Holme’den Arthur Munby’nin karısı olmuştur.»

Arthur sonraki Ocak ayında, seksen bir yaşında öldü. Tüm şiirlerinin bulunduğu *Relicta* 1909’un Ekim ayında basıldı. Kitap, “elinin izi ve yaşam boyu yakınlığı bu kitapta güzel olan ne varsa ona ilham kaynağı olan ONUN zarif ve sevgili hatırasına” adanmıştı. Ölümünden ancak kısa süre önce Hannah ile evliliğini erkek kardeşine itiraf edebilmişti.

Arthur vasiyetinde kitaplarını ve günlükler, notlar, fotoğraflarla dolu kutularını British Museum’a bağışladı. Müzenin kabul edemediği bu bağış, Arthur’un 1950’ye, yani Hannah ile olan evliliğinin yetmiş yedi yıl ertesine kadar açılmamaları kaydıyla Trinity College Cambridge’de saklandı. Hannah’ın büyük yeğeni bunun ailenin mahremi olduğunu söyleyerek kutular açılırken orada bulunmayı talep etti..

Böylece hikayeler başladıkları gibi sürüp gidiyorlar da. 20. Yüzyıl’ın ilk yıllarında, yargılanmasının yarattığı etki ve ifşa edilenlerin şoku toplumun hafızasında hâlâ

tazeyken Oscar Wilde sürgünde, Robbie Ross'un kollarında öldü. Arthur Munby ve Hannah Cullwick kendilerine özgü bir biçimde evliliğin keyfini çıkardılar. Bu arada VII. Edward da kadın arkadaşları nedeniyle birçok spekülasyon ve dedikodu malzemesi oldu.

Oyuncular ve ayrıntılar bir nebze değişebilir; tartışma özgürlüğü ve cinsel özgürlük dünyanın dört bir yanında farklı boyutlarda yaşanır, fakat günümüzün seks ve sırlara dair saplantısının pek de yeni bir tarafı yoktur. Televizyon ve internet herkese on beş dakikalık şöhret vaat edebilir; ama insan doğasını yönlendiren tutku ve saplantılar aynı kalır. Cinsel arzu en temel içgüdülerden biridir; diğer insanların ne yapıyor olabileceğine dair merak da öyle.

Bu sevecen insanların ne yaptıklarının gerçekten bir önemi var mıdır – sokakta yapmadıkları ve fincancı katırlarını ürkütmedikleri sürece?

Bayan Patricia Campbell

Seçilmiş Kaynakça

- Arnold, Catherine, *City of Sin*, Simon & Schuster, 2010.
- Aronson, Theo, *The King in Love: Edward VIII's Mistresses*, Corgi, 1989.
- Atkinson, Diane, *Love and Dirt, The Marriage of Arthur Munby & Hannah Cullwick*, Macmillan, 2003.
- Boswell, James, *The Journals of James Boswell, 1761–1796*, ed., John Wain, Heinemann, 1990.
- Boswell, James, *The Life of Samuel Johnson*, vols 1&2, Odhams Press.
- Boswell, James, *London Journal, 1762–1763*, ed., Frederick A. Pottle, Heinemann, 1950.
- Burford, E.J., *Bawds & Lodgings*, Peter Owen, 1976.
- Burge, James, *Abelard & Heloise*, Harper One, 2006.
- Casanova, Giacomo, trans., Willard R. Trask, *The History of My Life*, 12 vols, Longman, 1971.
- Chaucer, Geoffrey, *The Canterbury Tales*, Penguin Classics, 2003.
- Cruikshank, Dan, *The Secret History of Georgian London*, Random House, 2009.
- Dabbhoiwala, Faramerz, *The Origins of Sex, A History of the First Sexual Revolution*, Allen Lane, 2012.
- Ellman, Richard, *Oscar Wilde*, Vintage, 1988.
- Fabricius, Johannes, *Syphilis in Shakespeare's England*, J. King-sley, 1994.
- Flaubert, Gustave, trans., Francis Steegmuller, *Flaubert in Egypt*, Bodley Head, 1972.
- Fraser, Lady Antonia, *Love & Louis XIV: The Women in the Life of the Sun King*, Orion, 2006.

- Fraser, Lady Antonia, *King Charles II*, Phoenix, 2002.
- Gibbon, Edward, *The Decline & Fall of the Roman Empire*, Wordsworth Editions, 1998.
- Gibson, Ian, *The English Vice: Beating, Sex & Shame in Victorian England and After*, Duckworth, 1978.
- Herman, Eleanor, *Sex With Kings*, Harper Perennial, 2004.
- Latham, Robert, ed., *The Shorter Pepys*, Bell & Hyman, 1985.
- Le Roy Ladurie, Emmanuel, trans., Barbara Bray, *Montaillou: The Promised Land of Error*, George Braziller, 2008.
- Linnane, Fergus, *London the Wicked City*, Robson Books, 2003.
- Love, Brenda, *The Encyclopedia of Unusual Sex Practices*, Abacus, 2012.
- McKenna, Neil, *Fanny & Stella: The Young Men Who Shocked Victorian England*, Faber, 2013.
- Mitford, Nancy, *Madame de Pompadour*, Vintage Classics, 2011.
- Mitford, Nancy, *The Sun King*, Vintage Classics, 2011.
- Norwich, John Julius, *Absolute Monarchs: A History of the Papacy*, Random House, 2012.
- Paoli, Ugo Enrico, *Rome, Its People, Life & Customs*, Bristol Classical Press, 1992.
- Parissien, Steven, *George IV*, St Martin's Press, 2001.
- Parker, Geoffrey, *At the Court of the Borgia*, Folio Society, 1963.
- Picard, Liza, *Dr Johnson's London*, Weidenfeld & Nicolson, 2000.
- Picard, Liza, *Elizabeth's London: Everyday Life in Elizabethan London*, Weidenfeld & Nicolson, 2003.
- Picard, Liza, *Restoration London: Everyday Life in the 1660s*, Phoenix, 2004.

Potter, D. S. and D. J. Mattingly, eds, *Life, Death & Entertainment in the Roman Empire*, University of Michigan, 1999.

Roberts, Andrew, *Napoleon & Wellington: The Long Duel*, Phoenix, 2003.

Roberts, Nickie, *Whores in History, Prostitution in Western Society*, Harper Collins, 1993.

Rochester, John Wilmot, Earl of, *The Complete Poems*, ed. David M. Vieth, Routledge & Keegan Paul, 1953.

Rubenhold, Hallie, ed., *Harris' List*, Transworld Publishers, 2012.

Shelton, Jo-Ann, *As the Romans Did*, Oxford University Press, 1988.

Tannahill, Reay, *Sex in History*, Sphere Books Ltd, 1989.

Tomalin, Claire, *Samuel Pepys: The Unequalled Self*, Viking, 2002.

Quennell, Peter, *London's Underworld: Being Selections from Henry Mayhew*, Spring Books, 1950.

Waller, Maureen, *1700: Scenes from London Life*, Sceptre, 2001.

Weir, Alison, *The Six Wives of Henry VIII*, Vintage, 2007.

Weis, René, *The Yellow Cross – the Story of the Last Cathars 1290–1329*, Penguin, 2001.

Wilson, Mary, *Venus Schoolmistress*, 1877.

Zacks, Richard, *History Laid Bare, Love, Sex & Perversity from the Ancient Etruscans to Lawrence of Arabia*, Michael O'Mara Books, 1995.

Websites:

<http://www.medievalists.net>

<http://www.ocp.hul.harvard.edu/contagion/syphilis>

<http://victorianlondon.org>

TEŞEKKÜR

Beni Hannah ile Arthur'un garip ama büyüleyici dünyasıyla tanıştırdığı için Diane Atkinson'a özel olarak teşekkür etmek isterim. Eşim Trevor'un Johnson, Boswell ve ikilinin Londra'da geçirdikleri döneme oldu olası ilgili olması, birçok hikaye için başlangıç noktası oluşturdu. Michael O'Mara'daki herkese, özellikle de bu kitabı yazmamı isteyen Louise Dixon'a teşekkürlerimi sunarım, zira benim için çok eğitici bir süreç oldu.

Resim Kaynakçası

LUCRETIUS: Thomas Fisher Rare Book'un izniyle

Toronto Üniversitesi Kütüphanesi

PRIAPUS: Clipart.com

NERO: IStockphoto.com

COCK LANE: Ted West / Central Press / Getty Images

BEKARET KEMERLERİ (her iki resim de): Clipart.com

ULRICH VON LIECHTENSTEIN: Prisma / UIG / Getty images

KIRBAÇÇILAR: Clipart.com

MADAM DE POMPADOUR: M. Capefigue'nin kaleme aldığı *Madame la Marquise de Pompadour* (1860)'un iç kapak resmi. (Maurice Quentin de la Tour'un Louvre Müzesi'nde sergilenen 1755 tarihli eserinden uyarlanmıştır.)

MUHTEŞEM CATHERINE: Popperfoto / Getty Images

SAVAŞÇI DÖVMELERİ: Hulton Archive / Getty Images

BAGNIO: Library of Congress (LC-USZ62-132976)

Dizin

A

- Abélard 71, 72, 73, 74, 75
Afrodit 21
Agnes Sorel 113
Agrippina 42, 43
Albay Charteris 183, 197
Albert 149, 165, 166
Albertus Magnus 53, 54
altın duş 174
Anna Mons 147
Anne Boleyn 104, 109
Anne Isabella Milbanke 164
Anne Lennard 129
Annus Mirabilis 7
Antik Yunan 11, 12, 14, 16, 19,
20, 28, 35, 167
Aphra Behn 124, 130
Aquitaine'li Eleanor 59
Aragon'lu Sancha 85
Aragon Prensi Alfonso 88
Aristoteles 16
Armand-Charles de la Porte 127
Arslan Yürekli 55
Arthur Munby 246, 247, 248,
255, 256, 258

B

- Barbara Villiers 117, 119, 120,
121, 124, 129, 148, 214
Barthelemy Amilhac 78
Başpiskopos Stephen Gardiner
100
Béatrice de Planissoles 77, 78

- Bedford Head Coffee House 179
Benjamin Franklin 161, 226
Binbir Gece Masalları 238, 239
biseksüel 119
Biseksüelliğini 41
Bitinyalı Kral IV. Nikomedes 29
Bonaparte 229
Borgia ailesi 90, 91
Bosie 209
boşanma 22, 25
Brunswick Prensesi Caroline
146
Büyük Plinius 24, 35, 38

C

- Catherine de Medici 116
Catherine Howard 109
Catherine Monvoisin 133
Catherine Vizzani 203
Catullus 11, 32
Cehennem Ateşi Kulübü 159,
160, 162
Charlotte Hayes 181, 184
Cicero 29
Clap Ana'nın Yeri 200
Cleves'li Anne 107, 109
Constance Lloyd 208
Covent Garden 122, 178, 180,
181, 183, 185, 186, 188,
189, 192, 200, 221, 222

D

- Dante 67

Demostenes 12

Devizes'li Richard 8

Diane de Poitiers 116

dildolar 190

Dioscorides 35

dişil histeri 242, 243

dövmeler 168, 169

Drusilla 25, 41

E

Edmond ve Jules de Goncourt
170

Elizabeth Needham 182

Elizabeth Wisebourne 197

Engizisyon 71, 75, 78, 80, 81,
82, 83

ensest 41, 47, 87, 88, 90, 99, 106,
163, 164

Ernest Boulton 204

eşcinsellik 199

evlilik 25, 36, 45, 58, 73, 76, 78,
92, 93, 108, 109, 112, 118,
125, 127, 151, 201, 254

F

Fahişeler 47, 124

Francis Bacon 96

Francis Dashwood 160, 161

Francis Dereham 109, 110

Françoise de Foix 115

Franz Kotzwara 162

Frederick Park 204

frengi 89, 95, 96, 199, 237

fuhuş 46, 47, 51, 100, 177, 199

G

Galen 53, 245

genelevler 17, 47, 48, 58, 101,
172, 241

General Joseph Hooker 187

George Canning 204

Geyik Parkı 138

Giovanni Sforza 85, 87

Girolamo Fracastoro 96

Grazide Fauré 77

Gustave Flaubert 235

gymnasiumlar 14

H

hamamlar 14, 47, 179, 191, 236

Hampton Court Sarayı 102, 110

Hannah Cullwick 246, 247, 252,
256, 258

Harris'in Listesi 179, 202

hayvanlarla cinsel ilişki 46

Henry Havelock Ellis 174

Henry Spencer Ashbee 170, 171

Herkulaneum 7, 32

Herodot 21

Hipokrat 17, 18, 53, 245

Hortense Mancini 119, 127, 136

I

I. François 110, 115, 116

II. Fernando 81

III. Frederick 143

İtirlı Bahçe 237, 239

İbn-i Sina 53

İmparator Augustus 25, 36, 37

İmparator Claudius 24

İmparatoriçe Eugenie 148
İmparatoriçe Josephine 75
İmparator Tiberius 24, 38
İspanyol Engizisyonu 81, 83

J

Jack Harris 179, 182
Jacques Fournier 76, 78
James Boswell 177, 218, 258
Jane Seymour 107
Johann Archenholz 192
Johann Heinrich Meibom 172
John Evelyn 130
John Stow 98, 100

K

kahvehane 187, 196
kahvehaneler 188
Kama Shastra Cemiyeti 239
Kama Sutra 1, 239
kamçılama 172
Kara Ölüm 58
Karl Marx 233
Kastilyalı I. Isabel 81
Kate Hackabout 182
Katharina von Bora 92
Katharizm 75, 80
Kestane Ziyafeti 89
Kitty Fisher 194
Komşu 133, 134
Kondom 220
köleler 17, 39
Kral II. Charles 214
Kral II. Henry 47, 116
Kral I. Richard 55

Kraliçe Victoria 149, 165, 167
Kral VIII. Henry 103
Kristof Kolomb 95
Ksenofon 13
kuduzböceği 134, 154, 155

L

Lady Caroline Lamb 163
Lady Mary Wortley Montagu
233
Lady Randolph Churchill 169
Lancaster'li Blanche 64
Lavinia Fenton 196
Lola Montez 144
Londra Bridewell Hapishanesi
101
Londra'nın Kerhaneleri 47
Lord Alfred Douglas 209
Lord Byron 249
Louise de Kérouaille 119, 124,
125, 139
Louise de la Vallière 132, 133,
134
Louise-Julie de Mailly-Nesle 136
Lucius Quintus 37

M

Madame de Maintenon 132,
135, 139
Madame de Pompadour 137,
138, 139, 140, 259
Madame du Barry 116, 139
Madam Gourdan 190
Mamalar 50
Maria Fitzherbert 147

Marie Leczinska 136
Marquis de Sade 1, 154, 156
Martial 27
Martin Luther 91, 93
Mary Shelley 164
Mary Wilson 173
Mary Wollstonecraft 241
mastürbasyon 19, 144, 185
Mısır 21, 235, 236
Molly Evi 199
Molly Evleri 199
Muhteşem Peter 147

N

Napolyon 163, 228, 229, 231,
232
Nell Gwyn 119, 122, 126, 139,
198, 215
Nellie Clifden 149

O

oğlancılık 16, 216, 238
Oliver Cromwell 117, 119
Oscar Wilde 177, 207, 256, 258
ozanlar 59

P

Papa II. Clement 55
Papa II. Julius 90
Papa II. Urban 55, 56
Papa IV. Innocent 80
Papa VI. Alexander 84, 96
Parc-aux-Cerfs 138
Pasqua Rosée 187
Paul Gaugin 175

pederasti 16
Perfumed Garden 239
Philip Larkin 7
Pierre 71, 75, 76, 77, 78
Pierre Clergue 76, 77, 78
Pietro Aretino 65
Piskopos Johann Burchard 89
Platon* 16, 208, 210
Plutarkhos 29, 37
Pompeii 7, 32
Poppaea Sabina 42
pornografi 169, 170, 172, 238
Priapos 31, 33, 161
Prinny 145
Protestan 68, 82, 91, 92, 124

R

Robbie Ross 208, 211, 256
Robert Dudley 111, 112
Rochester Kontu 118, 216
Rodrigo Borgia 84
Rose Keller 154
Rowland Hill 102
Ruy Diaz de Isla 97

S

Sally Salisbury 197
Samuel Derrick 180, 181
Samuel Johnson 153, 179, 218,
223, 258
Samuel Pepys 118, 123, 178,
213, 214, 260
Sappho 19
Sarah Woods 186
Saray aşkı 59

Seneca 40
Shakespeare's Head Tavern 179
sifilis 95, 96, 97, 98, 100, 111,
126, 183
sodomi 46, 83, 106, 200, 205,
207
Sodomi Kanunu 99
Sofokles 15
Sokrates 16
Solon 17
Soranus 35
Sör Charles Sedley 216
Sör Joshua Reynolds 223
Sparta 13
Sporus 42
Suetonius 24, 29, 39, 40, 41, 42
Sussex Kontesi 129, 130
Şehrin Sevilen Simaları 194,
196, 197

T

Tacitus 24, 39
Theophilus Eaton 159
Theresa Berkley 173
Thomas Becket 69
Thomas Cromwell 99, 106, 107,
108
Thomas Culpeper 110
Thomas Granger 158
Thomas Hogg 159
Thomas Sydenham 97
Tom ve Moll King 189

V

Vaiz 11

veba 58, 70, 94
Vedius Pollio 37, 38
Venus Schoolmistress 173, 260
Venüs heykelcikleri 8
Versailles 132, 134, 137, 138
Vesta Bakireleri 30
Virginie di Castiglione 148

W

Wallis Simpson 151
Weatherby 188
Wharton Dükü Philip 159
William Bankes 204
William Bradford 157
William Hickey 188
William Hogarth 161, 179
Winchester Piskoposu 47, 49
Winston Churchill 150, 169

Z

Zaragoza Mahkemesi 83
Zina 23

